

BOEM@

LIVE LITERATURE

Aprilie, Mai, Iunie 2010 (Anul II) Nr. 4,5,6 - 68 pagini

BOEMA

Live Literature

Aprilie, Mai, Iunie 2010 (Anul II) Nr. 4, 5, 6 - 68 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida **ASPRA**

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: S.C. InfoRapart SRL Galați - Editura InfoRapArt

4-5-6 / 2010

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef online: Mihail Gălățanu
Redactor-șef: Valeriu Valegvi
Redactor șef adjunct: Victor Cilincă
Secretar de redacție: Stela Iorga

Redactori: Saint-Simon Ajarescu, Dimitrie Lupu, A. G. Secară, Tania Nicolescu, Cristina Dobreanu, Alexandru Maria, Laurențiu Pascal

Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Neculai
Colaboratori: Maria Timuc, Simona Șerban - București, Ion Potolea - Târgu Mureș

Revista literară BOEMA o puteți citi și pe site-ul

www.boema.inforapart.ro

actualizat permanent de: InfoRapArt

Email: boema@inforapart.ro,
inforapart@yahoo.com

Telefon: **0336 800313, 0745 324472**

ADRESA REDACȚIEI: Str. Al. I. Cuza, Nr. 45bis,
Bloc Cristal, Sc. 2, Ap. 4, Galați, 800010

În numele libertății absolute de exprimare,
autorii răspund în mod direct de conținutul
materialelor publicate.

Literatură și Artă

DIN CUPRINS

Poezie: Corneliu Antoniu (p.3), Sterian Vicol (p.4), Cezarina Adamescu (p.14), Șerban Codrin (p.20), Violeta Craiu (p.31), Florin Buzdugan (p.31), Constantin Gherghinoiu (p.33), Poeți tulcen: Olimpiu Vladimirov, Mircea Marcel Petcu, Ion Tutunea, Nică Tănase Carașca, Ștefan Romeo Ghioc, Marius Sandu (p.38), Anișoara Iordache (p.49), Rodica Pușcașu (p.50), Speranța Miron (p.54), Gabriel Ghimpu (p.54), Viorel Bucur (p.54), Marian Dopcea (p.60), Poeme selectate din cenaclul online "Noduri și Semne" (p.64)

Proză: Dimitrie Lupu – În margine (p.11), Violeta Craiu – Borcanul cu HB3 (p.32), Ionel Bostan – Infanteriștii Sfântului Andrei (p.34), Marin Moscu – Ceasul (p.51), Adrian Bușilă – Raiul interzis (p.55), Elena Netcu – Lenka (p.57)

Eseu: Virgil Diaconu - Destinul poeziei moderne, fragment (p.18), Clelia Ifrim – Traduceri albe (p.22), Nicoleta Onofrei – Omul irațional (p.42)

Cronică de carte: Vasile Găurean – O carte omagiu (p.17), Petre Rău – Catharsis la domiciliu (p.24), Speranța Miron – Suburbii municipale, un poem transcendent (p.25), Tania Nicolescu – Viața ca o amoebă (p.36), Cristina Dobreanu – Despre capcana existenței (p.37)

Istorie: Nicolae Rădulescu – Epopeea cuibului de vulturi de la Enisala (p.62)

Eveniment: Petre Rău – Festivalul Internațional de Poezie Antares 2010 (p.5), Petre Rău – Zilele festivalului național de carte Axis Libri, Galați, 2010 (p.15), Tania Nicolescu – Zilele Culturii la Isaccea (p.23), Maria Tirescu – Prima revistă online de haiku din România (p.27), Aura Văceanu – Colocviul Național de haiku (p.29)

Note de lectură: Valeriu Valegvi – Orele românești ale lui Paul Celan, Venerabilul domn Bono, Inițiativile călătoriei, A doua întoarcere (p.9)

Tanka: Șerban Codrin, Maria Tirescu, Magdalena Dale, Anișoara Iordache, Tania Nicolescu (p.61)

Cărți: Valeriu Valegvi – Trepte de împlinire artistică (p.19), Andrei Marius Dumbrăveanu – Prefață (p.26), Daniel Corbu – Postfață (p.26), Redacția – Viorel Dărie: Adoris și Kromia, Puterea razei albastre (p.59), Redacția – Cărți sosite la redacție (p.66)

In memoriam: Ion Tutunea - Timpul căderii: Ion Staicu, 1955-1999 (p.28)

Umor: Păun Condrut – Epigrame (p.27)

Comentarii: Petre Rău – Jurnalul personal (p.41), Maria Tirescu – Tanka (p.53), Petre Rău – Haiku: versuri demne de o antologie a sufletului (p.65)

Religie: Mitruț Popoiu – Anul Crezului Niceo-Constantinopolitan (p.12)

Eminesciana: Petre Rău - Oglinda lui Eminescu (II) (p.46)

Artă cibernetică: Apollo – CyberPoems (p.52)

Grafică:

Coperta I: Iurie Matei – Popas în pustiul geometric

Coperta a III-a: Imagini de la Festivalul Internațional "Serile de literatură ale revistei Antares", 2010

Coperta a IV-a: Pablo Picasso – ABC

Interior: Elena-Liliana Fluture, Victor Cilincă

www.boema.inforapart.ro

Corneliu ANTONIU

fructe de mare @ yahoo. rom

1. Pentru că am lăsat
vise nevisate
și o viață întreagă am umblat ca Vodă prin lobodă
îmblânzind oglinzile perfecte
(mica deșertăciune a deșertăciunilor)
m-am mutat acum în
turla bisericii "Sfintele Principate"
într-o lucarnă pe unde intră curcubeul
și imnurile cerești în câte șapte limbi deodată

*și voi mă întrebați ce e poezia
și eu vă răspund: sunteți în fața ei!*

Se spune că e un fum care iese acum din biserică
și că biserica a luat foc
iar în biserică lumea spune că stă un nebun
care își rupe de la gură și dă de mâncare porumbeilor
voiajori
dar am privit de sus spre o liberă și închipuită
democrație
și am văzut cum îmi cădea părul
care acoperea iarba, luna spune ceva
luminează foarte frumos de jur împrejurul sfintei
cârciumi
numită "La Principate" și în care fiecare bea pe cine
vrea
unde din senin
mierla a început să fumege ca într-un paradis
al fructelor de mare
și voi mă întrebați ce e poezia
și de ce nu am biografie de pământ care să vă
bântuie
ca o piramidă arsă din sângele pustnicului născut mort
pe treptele bisericii "La principate" care tocmai
a luat foc
și toată lumea strigă:
"Sări odată
de sub streășina mucegăită de atâta monolog
zum zum zum
încă nu e prea târziu zum zum zum!"
dar cum să las pentru Dumnezeu, atâtea lucruri - sosii -
cum ar fi ouăle de țestoasă sau de vulture
care încă nu au terminat de visat

și ei strigă: sări până nu e prea târziu!
că din deșert deșert răsare

2. Dar tocmai acum când îmi aduc aminte de
cucuveaua tatălui meu natural
înainte de a se împrăștia prin toată biserica:
"las vouă moștenire traista în care dorm
meduzele și arginții
și casa spânzuratului - cu obloanele devastate"

*și voi mă întrebați ce e poezia
și eu vă răspund: sunteți în fața ei!*

și mă provocați să sar
până nu e prea târziu
iar eu vă spun că biserica "La Principate"
e toată scrum
că voi sunteți nebuni dacă credeți că o astfel de
biserică străpunsă de fulger ar putea să ardă acum
când tatăl meu s-a dus să urineze
un vers direct pe peretele în care voi dați cu capul
(Ajută-mă Doamne, ajută-mă Doamne...)
*și voi mă întrebați unde e poezia
și eu vă răspund
că ea s-a lăsat la vatră
zace carbonizată cu fața la cer,
cât fum atâta veșnicie!*

3. Iar visele rămase nevisate
se aud urlând în turla bisericii din noaptea
luminată:
zum zum zum - a fost odată
ca niciodată

Desen de Elena-Liliana Fluture

Sterian VICOL

Vicolind

Tot vicolind tot vicolind
Mă mușcă lupul din colind
Și nu știu dac-o fi fiind
Ochiul candeliei s-aprind -

Tot vicolind tot vicolind
Crenguța ta privesc cu jind
Cum alții fructul îți desprind
Că eu rămân orbecăind -

Tot vicolind tot vicolind
Când pe la Prut când pe la Ind
Mi-am spart corabia în Pind
Și-același sunt și tot iubind

Tot vicolind tot vicolind
Nici timpul n-am cum să-l mai prind
Mă urlă lupul din colind
Icoana ta să pot s-aprind...

Când alergi

Când alergi pe vârfuri de plopi
soarele ți se culcă pe mâini
și pe pleoape,
când vine noaptea cu luna
numai jumătate,
ca un vânător înzăpezit
eu încă mai depăn scara de cânepă
pân-la coapsele tale
păsări gemene
devorând lumina.

Lupul cel tânăr

Pentru o noapte a sângelui
înflorind uneori până în cartea
cea veche cu umbre încă întregi,
pe scări invizibile, către vămile
cui te cobori pe funii de ceață
dansul dintâi să dezlegi?
Și parcă e-o plutire și parcă-n
adâncul ferestrelor înot
și noaptea-i lupul cel tânăr
cu sânge pe bot!

Semn

Când atingi lăntșorul cel de argint
ești departe de mine,
atât de departe, că nu mai văd cum vine
pedeapsa mâinilor Tale,
că nu mai aud mustarea gurii tale,
toate venind să-mi ghilotineze
focul sângelui meu!

Însuși sângele

Ca și oile albe
mâncate de lupul cel negru
Argintul din icoană,
Argintul prădat,
Argintul cel vameș,
A invadat cu sunetu-i
Odaia din salcâmul purtând
numele Tău -

Repede

repede vai repede să ne repede
până orbul nu găsește corabia
după semnul din mătasea femeii
când eu te vreau și știi și știi
vând toate bisericile lumii

De

De fum de spirală de nu era de
alegeam umbra unei femei (cu gât) de
lebedă neagră de ondulația apei de
tăcerea muntelui în căutarea alfabetului
de ochiul ei de fum de spirală
De adierea vântului de cenușa de pe buzele
tale de cade pe manuscrisul de singur
de e amant strangulat de brațele tale
De tomberonul ochi de trotuarul putred
de frunze de umbra trupului meu de
cuțitul geamului de întinericu-i de
țigancă abandonată de scoate șișul
de prin sân de-i putrezește laptele
de gura altui bărbat

Altă mirare

Roiul de albine la gura pruncului crește
odată cu lacrima îngropând imaginea
mamei din ochiul tău cineva te alungă
năuntru de mine ca-ntr-o altă mirare

**Festivalul Internațional de Poezie
"Serile de literatură ale revistei Antares"**
Galați – Brăila – Buzău, Ediția a XII-a, 2010

Cea de-a douăsprezecea ediție a Festivalului Internațional de Poezie "Serile de Literatură ale Revistei Antares" s-a încheiat. Sub deviza fanion care s-a simțit permanent: *"poetii sub umbrela prieteniei"*, prin amploarea manifestației, prin atmosfera creată, caldă și prietenească, prin prezența poetilor din străinătate, prin permanentul câștig al schimbului concret de experiență între creatorii din țară și cei din străinătate și prin aerul european și destins, această ediție a fost una extrem de reușită.

Manifestările culturale, care au cuprins, pe lângă componentele tradiționale și una a "Drumului cărții", dar și una turistică, s-au desfășurat pe durata a cinci zile: 29 mai - 2 iunie, și au cuprins orașele Galați - primele două zile, apoi Brăila – ziua a treia și Buzău - ultimele două zile. Aceste manifestările au cuprins recitaluri, lansări de carte, spectacole de muzică, întâlniri cu personalități culturale, promenade, plimbări cu vaporul pe Dunăre, vizitarea unor muzee și case memoriale și, cel mai adesea și aproape pretutindeni, adevărate întâlniri cu poezia. Au existat multe recitaluri de poezie, desfășurate în diferite spații convenționale sau nu, toate înfățișându-se ca niște veritabile spectacole. Au fost recitate poezii în limbile materne ale poetilor prezenți, ba chiar și în unele limbi străvechi pe cale de dispariție, precum lecturile în celtica veche ale poetei Helen Dwyer din Irlanda. O notă distinctă a însemnat și fastul teatral și mimica oferite de recităriile supersimpaticului poet și actor Jaan Malin din Estonia. Atenția a fost des reținută de farmecul limbilor europene prezente în festival prin cei mai mulți dintre invitați (engleză, franceză, germană, spaniolă, maghiară etc.), de nuanța arabică adusă de poeta libaneză Hanane Aad, toate stratificate plăcut prin savoarea autohtonă a limbii române. A fost mult farmec și gust în marele spectacol al poeziei și prieteniei, petrecut permanent într-o atmosferă extrem de relaxată.

Au fost prezenți zece poeți străini, din țări precum Anglia, Austria, Bulgaria, Estonia, Irlanda, Liban și Ungaria. Din Germania a venit scriitorul de origine română Ion Dumitru, emigrat încă din anul 1961, combatant cunoscut de la vechiul post de radio "Europa Liberă", inițiator al revistei și cenaclului *Apoziția*.

Sufletul festivalului a fost același mare iubitor al poeziei, cel care cultivă prietenia și organizează an de an aceste spectacole unice de literatură, poetul Corneliu Antoniu, conducătorul Fundației Culturale Antares și președintele filialei Galați-Brăila a Uniunii Scriitorilor din România.

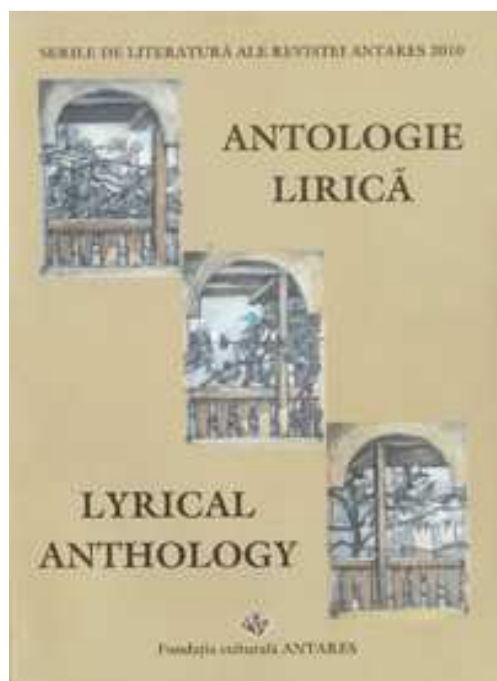
Cuvintele sale sub titlul sugestiv "Poeți sub umbrela prieteniei" expuse în antologia festivalului, au devenit exact spiritul sărbătorii anunțate: *"Sub această deviză se desfășoară cea de-a 12-a ediție a festivalului internațional 'Serile de literatură ale revistei Antares' – 2010. Poeți din Estonia, Germania, Bulgaria, Irlanda, Israel, Liban, Belgia, România, găsesc la Galați - printre puținele orașe din țară care organizează un astfel de festival de anvergură internațională - un spațiu liric neconvențional, fără prejudecăți și false orgolii, devenit cunoscut pentru profesionalismul și ineditul său. Întâlnirile de până acum cu publicul de aici, iubitor incontestabil de poezie, au fost întotdeauna surprinzător de instructive și de plăcute pentru toată lumea. Mărturie stau ecurile din presa națională și internațională, reviste de cultură care au publicat impresii și imagini de la acest festival devenit firesc și tradițional. Antologia de față adună între copertile ei câțiva dintre invitații și inițiații care s-au familiarizat cu exigențele și responsabilitățile care decurg din programul acestui festival, proprietate personală a fiecăruia dintre noi"*.

(continuare în pag. 6)

Din grupul celor prezenți au mai făcut parte: cunoscutul și prețuitul poet Liviu Ioan Stoiciu împreună cu scriitoarea Doina Popa, criticul literar binecunoscut gălățenilor Vasile Spiridon din Piața Neamț, scriitorul Valentin Talpalaru din Iași, un ecou viu al literaturii promovate prin intermediul radioului moldovenesc, poeții Iulian Grigoriu, Sterian Vicol, Valeriu Valegvi, Ion Zimbru, Virgil Costiuc, Paul Spirescu, Sanda Panait, Săndel Stamate, Ruxandra Anton, prozatorii Petre Rău, Marin Moscu și Dimitrie Lupu, scriitorul și jurnalistul Victor Cilincă, cenacliști de la "Noduri și Semne" din Galați și alții.

Au existat și traducători de acum consacrați ai festivalului, printre ei numărându-se poetul Peter Sragher, omniprezent alături de grupul de poeți din străinătate, traducător remarcabil de versuri deseori chiar și în direct dar și translator permanent, apoi Petru Iamandi, cel care a asigurat în bună parte traducerile în și din engleză pentru antologia festivalului.

Volumul intitulat **"Antologie lirică – Lyrical anthology"**, aflat la cea de-a treia serie, a fost coordonat de poetul Corneliu Antoniu și redactat de scriitorul Petre Rău. El a cuprins scurte prezentări ale celor 15 poeți români și străini, precum și poemele selectate și traduse ale acestora. Au mai sprijinit traducerile în și din engleză scriitorul Viorel Ștefănescu, poetele Elena Grigoriu, Stela Iorga și alții.

Prima zi a festivalului a fost, de fapt, vineri, 28 mai, când au început să sosească la Galați primii oaspeți din străinătate, dar și din țară. Toți au fost cazați pe malul Dunării, la hotel Faleză, hotel de la înălțimea căruia au putut admira zilnic frumoasa faleză gălățeană și minunatele priveliști de pe întinsul bătrânului fluviu.

Sâmbătă, 29 mai, pe la orele 11, manifestările festivalului au fost deschise oficial, în frumoasa sală

"Mihai Eminescu" a Bibliotecii județene V. A. Urechia. După cuvântul de deschidere au fost prezentați toți oaspeții, apoi a urmat un prim recital de poezie în care poeții români și străini au recitat din creațiile lor, atât în limba maternă, cât și într-o limbă corespondentă bunei înțelegeri și conlucrări. A urmat apoi atribuirea de către Corneliu Antoniu a diplomelor de excelență în cultură unor personalități gălățene care au sprijinit semnificativ mișcarea culturală gălățeană. Printre aceștia s-au numărat: Dan Basarab Nanu - directorul Muzeului de Artă Vizuală, Vlad Vasiliu - directorul Teatrului Dramatic "Fani Tardini", Florin Melinte - directorul Teatrului Muzical "Nicolae Leonard" și pictorul Gheorghe Andreescu.

După amiază, pe terasa hotelului Faleză, poeții s-au întâlnit din nou pentru a dezbate tema propusă de poetul Corneliu Antoniu: "Poezia sub umbrela prieteniei". Moderată de poetul Iulian Grigoriu, dezbaterile au fost una de larg interes, subiectul fiind într-atât de incitant încât opiniile și controversele abia au putut fi strunite pentru a nu se depăși prea mult timpul alocat. A urmat apoi un nou recital poetic, al doilea în această primă zi a festivalului.

"E în exclusivitate un festival al prieteniei, în care poeții invitați vin să se simtă bine împreună, să se compatibilizeze moral pentru câteva zile", scrie pe blogul său (www.liviuioanstoiciu.ro), chiar din prima zi a festivalului, poetul Liviu Ioan Stoiciu. De altfel, admirabilul poet și prieten al gălățenilor avea să ne ofere permanent plăcuta surpriză de a consemna zilnic în jurnalul de pe blogul său cele mai semnificative momente ale festivalului.

Duminică, 30 mai - ziua a doua a festivalului – oaspeții, în drum spre Muzeul de Artă Vizuală, fac un popas la statuia lui Mihai Eminescu din parcul cu același nume depunând flori, comemorând, recitând și făcând fotografii de grup la impozantul chip din piatră al celui mai iubit dintre poeții românilor.

După ce sunt vizitate cele mai importante săli ale Muzeului de Artă Vizuală, a urmat o nouă

(continuare în pag. 7)

dezbateri poetică cu tema "Ce se poate și ce nu se poate în poezie", moderată de criticul Vasile Spiridon. Criticul însă a orientat discuțiile în principal spre cenzură și autocenzură, făcând ca schimbul de opinii să devină și mai interesant. Interesante au fost mai ales opiniile unor poeți străini. Printre altele am putut afla, de exemplu, că în Liban, dar și în Irlanda, cenzura și autocenzura sunt legate de religie și de o politică de stat dură.

După amiază a avut loc o croazieră pe Dunăre cu vasul liceului de marină numit "Steaua Polară", vas care a aparținut, cu mai bine de două decenii în urmă, lui Nicolae Ceaușescu. Croaziera s-a încheiată cu un recital poetic de calitate. De remarcat recitățile poezilor străini care au captivat toată atenția. Au fost și traduceri de poeme în engleză realizate în direct de Peter Sragher și de Viorel Ștefănescu.

În cea de-a treia zi s-a făcut deplasarea în orașul Brăila. La Biblioteca județeană "Panait Istrati" din localitate s-a realizat confluența cu scriitorii brăileni. Printre aceștia au fost: Gheorghe Lupașcu, Luminița Dascălu, Valentin Popa, Veleriu Mititelu, Viorel Mortu, Ion Bălan, Păun Condrut, Marius Munteanu, Aurel Furtună, Mircea Andronic, Alexandru Halupa, Vasile Mandric, Violeta Craiu, Antonia Amatti. Aici Zamfir Bălan, directorul bibliotecii și criticul Vasile Spiridon au conferențiat pe tema "Panait Istrati și Brăila". A urmat apoi festivitatea de premiere. Toți participanții din străinătate au primit o diplomă de excelență în cultură: Hanane Aad (Liban), Peter Waugh (Marea Britanie), Helen Dwyer (Irlanda), Aron Gaal (Ungaria), Jaan Malin (Estonia), Petar Tchuhov (Bulgaria), Bernhard Widder (Austria), Triin Soomets (Estonia), Ion Dumitru (Germania). Apoi au fost acordate premiile pentru cărți scriitorilor români, astfel: Daniela Tomescu (editura Libra), Cristian Tiberiu Popescu (proză), George Lixandru (poezie), Jean Drăgan (teatru).

A urmat apoi un nou recital poetic la care, de această dată, s-au alăturat și poezi brăileni. După ce s-a servit masa într-un frumos restaurant din centrul orașului a urmat o nouă croazieră pe Dunăre, de data asta cu vaporul "Lacul Sărat" pus la dispoziție de Primăria Brăila. Și, conform obiceiului deja cunoscut,

după ce nava s-a plimbat în sus și în jos pe Dunăre, la oprire a urmat un recital de poezie. De data aceasta și-a făcut timp să se alăture lecturii, pentru prima dată de la începutul festivalului, și poetul Corneliu Antoniu. El ne-a oferit surpriza lecturării unui poem remarcabil, care a stârnit vii aplauze. Poemul, în primă lectură, așa cum ne-a mărturisit și poetul, fusese scris cu o noapte în urmă - la insistențele lui Liviu Ioan Stoiciu - special pentru acest recital.

Seara oaspeții s-au întors la Galați, în același primitiv hotel de pe faleză Dunării.

În ziua a patra a festivalului se pleacă de dimineață către Buzău. Deplasarea se face cu un autocar și cu microbuzul Uniunii Scriitorilor. Ajunși la destinație, mai întâi se face un scurt popas la Consiliul Județean pentru un contact cu oficialitățile județului care îi întâmpină pe oaspeți cu bucurie. Se alătură grupului și consilierul județean pe probleme de cultură, sociologul Gheorghe Petcu, cunoscut scriitor și publicist buzoian, autor a numeroase monografii de lux turistice și istorice și un mare sprijinitor al actelor de cultură în orașul și județul său, și nu numai.

Se înmânează diplome de excelență în cultură unor personalități din Buzău care au sprijinit acest eveniment cultural. Printre ei se numără, desigur, scriitorul Gheorghe Petcu. Poeta irlandeză Helen Dwyer încântă gazdele recitând într-un dialect demult dispărut, unul dintre poemele sale. Apoi grupul se deplasează la Biblioteca județeană "V. Voiculescu" unde, fiind data de 1 Iunie - ziua internațională a copiilor, gazdele întâmpină oaspeții cu un scurt program artistic susținut de un cor admirabil și de un grup vocal de copii talentați.

Se întâmplă apoi un nou recital poetic, oferit de oaspeții români și străini, la care s-au alăturat și câțiva dintre poezii buzoieni. Iată principalii scriitori buzoieni care au participat: Marin Ifrim, Emil Niculescu, Lucian Mănăilescu, Dumitru Pană, Nicolae Tăicuțu, Bucur Chiriac, Stan Brebenel, Constantin Marafet, Elena Radu, Ștefan Dima, Mihai Macovei, Marian Rădulescu, Traian Popescu, G. Anton, Stelian Grigore, preotul-poet Mihai Milea, Ion Gătej, Marcel Izbășoiu, Nicoleta Gâlmeanu,

(continuare în pag. 8)

C. Deneș, Viorel Frâncu, Carmen Grigore (sosită din Anglia) ș.a. S-au împărțit cărți și autografe între scriitorii buzoieni și oaspeți, s-a făcut schimb de reviste culturale, opinii etc.

După prânzul luat în afara orașului, într-o stațiune ecologică, care a asigurat o masă bogată numai cu produse ecologice animale și vegetale, oaspeții au ocazia să viziteze o seră experimentală de roșii și castraveți, unică în România prin metodele aplicate de cultivare și creștere a legumelor.

După amiază sunt vizitate principalele obiective turistice și culturale buzoiene. Mai întâi se vizitează Mănăstirea Coilănu, apoi, la numai doi pași, se face un popas exact în renumita tabără de sculptură în piatră de la Măgura. În fine, este vizitată și casa memorială "Vasile Voiculescu" în curtea căreia poetul Liviu Ioan Stoiciu citește un sonet aparținând marelui om de spirit român, tradus în direct pentru străini de poetul Petre Sragher.

Cazarea și cina au fost asigurate în stațiunea Sărata Monteoru, la frumoasa vilă numită "Casa cu tei", într-o zonă montană pitorească a Buzăului.

Masa festivă a fost bogată în surprize, deoarece au fost prezente și s-au manifesta artistic multe personalități locale care au cântat muzică populară, ușoară și de pahar, transformând frumosul spațiu al motelului într-o ambianță veselă și plăcută. Marea surpriză a serii a fost oferită de gazde prin prezența reputatei formații folclorice *Nemuritorii*, care a încântat întreaga asistență prin exotismul costumelor dar și

prin muzica lor de inspirație haicucească. S-a cântat și s-a dansat până după miezul nopții.

Ultima zi a festivalului, miercuri, 2 iunie. Nimeni nu se grăbește să se sfârșească. De dimineață se vizitează complexul etnografic și de artă populară al muzeului cunoscut sub numele de Casa "Vergu Mănăilă". Apoi oaspeții sunt conduși la Liceul „Spiru Haret” unde, după prezentarea unui scurt istoric al liceului de tradiție buzoiiană și după un scurt program artistic oferit de elevi, se petrece încă un recital poetic, care smulge bucurie și ropote de aplauze în sala amfiteatru plină până la refuz.

După prânz oaspeții se împart în două. Cei din străinătate, cu excepția poetului și traducătorului maghiar Aron Gaal și soției acestuia, se urcă în microbuzul UR și se îndreaptă spre București. Ceilalți, cu autocarul, se întorc la Galați pentru o ultimă acțiune prevăzută în programul festivalului: vizitarea Târgului Național de Carte „Axis Libri”, care începuse deja de două zile. Aici, după vizitarea târgului, în virtutea atâtor clipe bogate de literatură trăite în aceste zile, cei puțini rămași mai au încă să mai ofere, în spațiul hotelului Alex din apropiere, un ultim și binecuvântat recital de poezie.

Nu trebuie să mai mire pe nimeni că festivalul de la Galați a început să ocupe, încetul cu încetul, unul dintre cele mai importante locuri de pe podiumul festivalurilor de acest gen din țară și din străinătate.

Recitalurile de excepție, care au fost, în public sau în cercuri restrânse, aplauzele și aprecierile deloc de circumstanță ale celor care au asistat, bucuriile și emoțiile, toate s-au simțit din plin pe tot parcursul desfășurării festivalului, într-o concurență plăcută și de bun augur.

Poeții, străini și români, mărturisesc cu prilejul acestor evenimente culturale că la Galați are loc, an de an, un fenomen cultural de excepție, recunoscut pentru profesionalism și inedit, îndrăgit și căutat de mulți iubitori ai frumoasei arte care este poezia.

A consemnat: **Petre Rău**

Valeriu VALEGV

ORELE ROMÂNEȘTI ALE LUI PAUL CELAN

La terminarea lecturii cărții lui **Petre Solomon** – *"Paul Celan. Dimensiunea românească"* (Editura Art, București, 2008 - 235 pagini) rămâne regretul că "dosarul" Celan este abia întredeschis, întreaga ființă a poetului mișcându-se într-un areal cu scipiri de utopie nedescifrată; oricum aura Poetului va dăinui încă în conștiința contemporanilor.

Născută din ambiția autorului de a divulga câte ceva din secretele personalității poetului-prieten Paul Celan, având în posesia sa texte document, peste chiar voința doamnei Celan exprimată în mod expres, cartea se constituie într-un sincer studiu istorico-literar, cu repetate tușe asupra configurației umane a poetului.

Petre Solomon s-a bucurat de prietenia dezinteresată a lui Paul Celan în perioada bucureșteană a traiectoriei destinului său poetic.

De altfel, întreg eșafodajul cărții se bazează pe credința autorului că literatura, în speță poezia, este legată indisolubil de persoana creatorului: "cred că literatura, poezia mai ales, poartă amprenta indelebilă a autorului; ea nu poate fi redusă la 'cuvintele de pe pagină'... Paul Celan... este expresia unui destin care se cuvine descifrat și înțeles în și printre rândurile operei". Această idee este împărtășită și de alți exegeți străini (ex. George Steiner).

Paul Celan nu s-a sfiit să-și reverse propria viață în poezia pe care a scris-o (și a trăit-o mai întâi!).

Structurată pe două secțiuni (perioada bucureșteană, cu prietenii și prietenele poetului, însoțită de "anotimpul calambururilor" și o retrospectivă după 20 de ani; o addenda, cu textele-documente aflate în posesia autorului și cu comunicările prezentate la Colocviile despre Paul Celan) cartea lui Petre Solomon este accesibilă la lectură, fascinantă în secvențele susținute, memorabilă prin modalitatea sinceră de abordare a unor date biografice revelatorii.

Cum era tânărul poet Paul Celan (inițial Paul Antschel, cu pseudonimul Celan găsit în letty Sperber, soția poetului - maestru bucovinean Alfred Margul - Sperber, prin anagramarea numelui de familie, transcris fonetic) în perioada bucureșteană (1945-1947)?

Venit în primăvara anului 1945 dintr-un Cernăuți natal, profund traumatizat de moartea ambilor părinți evrei, poetul "... acest tânăr firav și frumos, în vârstă de 25 de ani, aducea cu el în capitala României un zâmbet amar, dar și o dorință aprigă de a trăi în sfârșit" (pag. 28).

Din toamna anului 1945 apare în redacția editurii "Cartea Rusă", foarte apreciat pentru conștiinciozitatea și profesionalismul traducerilor sale din limba rusă (a tradus

din Cehov – "Țărani", din Lermontov – "Un erou al timpului nostru", din K. Simonov – "Chestiunea Rusă"). În această atmosferă de lucru, destul de încordată, dar cu reverberații de boemă, autorul îl cunoaște, în toamna anului 1946, pe poet, devenindu-i, în scurt timp, un foarte apropiat coleg și amic.

Fiind împreună timp de sute de zile, până la plecarea poetului la finele anului 1947 la Viena, au alcătuit un fel de formație muzicală, denumită de acesta drept "Solo de Petronom cu acompaniament de Pauloncel".

Din galeria prietenilor și prietenelor poetului, ce avea "darul prieteniei", se rețin: Nina Cassian (împreună cu soțul ei Vladimir Colin); prof. John Felstiner; Ov. S. Crohmălniceanu ("Mony", adevărată enciclopedie literară); Margareta Dorian (autoarea unei pachete de versuri intitulată "Ierbar"); Corina ("Ciuci", ultima "mare iubire"); Alfred Margul-Sperber (maestrul de necontestat al poetului).

Pornind de la metafora "adolescența unui nor", apărută într-un poem în proză scris de poet înainte de a părăsi România, autorul îndrăznește să schițeze efigia lui Paul Celan: "...Încă în poeziile sale timpurii Paul Celan să dea o înclinație puternică spre asociațiile libere, spre gândirea metaforică de tip paralogic, care caracterizează lirica suprarrealistă... Poeziile românești... învederează destul de clar limitele în care Celan înțelege să mențină influența suprarrealismului... Poemele în proză scrise... în românește... le compar cu un meteorit căzut în literatura română... Unele poeme traduse într-un limbaj metaforic o situație tipic Kafkiană: imposibilitatea de a ajunge la țintă... Enigmatice și prin "mesajul" pe care par să-l transmită, poemele în proză sunt însuflețite de o energie metaforică, producătoare, la rândul-i, de perplexitate ...".

Materialul poetic aflat în posesia autorului este compus din șapte poezii (plus un fragment de poezie neterminată) și opt poeme în proză dar, suficient pentru configurarea profilului unui poet (cunoscător a nu mai puțin de opt limbi!) cu vocație planetară.

Ce-ar mai fi de reținut? Paul Celan a trăit frenetic la intersecția câtorva utopii: o existență imposibilă (trăită dureros de periculos și sfârșită tragic în apele Senei înainte de a împlini 50 de ani); scrierea într-o limbă străină - germana (limba celor care îi uciseseră părinții); întruchiparea în propriile versuri (chiar o proclamă ca pe un triumf, manifestat printr-un accentuat poliglotism).

Încercarea lui Petre Solomon materializată prin cartea de față (text ce transcede o carte de memorii) se vrea un început de reconstituire a vieții poetului, viață ce a provocat creația sa: "Există, în poezia lui, prea multe momente cruciale ce depind de cunoașterea unui cadru personal specific. Într-o bună zi va trebui să fie reconstituite complicata viață și întortocheatele călătorii ale lui Celan".

Am numit scurta trecere a Poetului prin Bucureștiul postbelic (1945-1947) orele românești ale lui Paul Celan.

(continuare în pag. 10)

VENERABILUL DOMN BONO

"*Ție ți-am primit întreg trupul în trupul meu / de la prima celulă / ți-am acompaniat inima cu ritmul inimii mele / am făcut rost de cel mai bun aer / pentru ca tu să-l respiri...*" (eu am născut bărbatul altor femei).

Imaginați-vă o doamnă ieșind în fiecare dimineață la plimbare cu un "domn" simpatic (îmbrăcat în negru, cu o privire caldă și blajină), cu care are un dialog aprins (de la suflet la suflet). Acest domn, un venerabil reprezentant al lumii canine, răspunde la numele Bono. Și nimic nu ar fi tulburat liniștea cețoasă a acestui burg dunărean dacă într-o zi venerabilul domn Bono nu s-ar fi hotărât, cu concursul dezinteresat al poetului t.c. roșca, să pună umărul la redactarea unei cărți de *poeme ultra existențiale* - *Cronică de cafea* (Editura Fundația Culturală Antares, Galați, 2010 - 69 pag., preț neprecizat) - semnată de DANA POTORAC, doamna aceea care-l însoțește credincioasă în periplul comun. Poate fi acest fapt o poveste de succes? Da, dacă lucrurile nu sunt tratate ca un fapt divers, ci sunt analizate cu atenție dintr-o perspectivă a existenței asumate. De altfel, despre poemele incluse în cartea Danei Potorac, criticul Viorel Ștefănescu spune: „fiecare poem al ei e un mic tratat de sinceritate despre jocul existenței. "Cartea este susținută de un flux poetic ce are consistența unei succesiuni de *sfaturi* - *îndreptări* (...despre cum te poți împrieteni cu soarta; "despre cum poți scăpa. capitoul I-IV; "despre supraviețuire" ; "despre arheologie"; "despre vivaldi" ... "despre eșec"...) dezinhibate și articulate într-un mod bărbătesc ("nici până acum / n-am reușit să învăț / că în iubire / există / mereu / un instructor / care îți așează / piciorul pe frână"; "anonimă / frumoasă / înfricoșătoare / curva blondă cu sandale roșii / ... râde ca proasta / și ne-o trage la toți"), ceea ce nu ne duce neapărat la concluzia că poeta ar fi părăsită cu totul de efuziuni feminine. În acest sens stau mărturie versuri precum: "*mă închid în clipele mele / să văd cel mai bun suflet al tău*"; "*calc lumina-n vârfuri înc-o dimineață / cu frison de iarnă învelită-n ceață*". Acestea și destule altele fac parte din *ciclul jocurilor* (III-VII) ce constituie o contrapondere la tonul plin de arțag al "sfaturilor" amintite deja. Nu dorim să mai devoalăm din înțelesul / neînțelesul acestor poeme, ci lăsăm plăcerea întreagă posibilităților cititori. Dana Potorac nu se zgârcește cu noi atunci când trebuie să-și surprindă sufletul în vârtoarea unei pagini.

INIȚIATICILE CĂLĂTORIILOR

"*Călătoria e o cădere / de pe stâncă / pe cât de înaltă pe atât de adâncă / călătoriile sunt cuie-n pereți / cu haine ce nu mai îmbracă pe nimeni*" (fără titlu).

Pornind de la orgoliul celui trecut de pericolul ieșirii/evadării în larg, dar cu atât mai bogat în experiențe (la limita înțelegerii), poetul VIRGIL COSTIUC adaugă prin *Cazemate cu ochi* (Editura Fundația Culturală Antares, Galați, 2009 - 80 pag., preț neprecizat) a treia tresă de culoare violet pe umerii

ținând încă linia orizontului... Impresionează la el efortul de a nu ieși din matca originală, pe care cu parcimonie (deși impresia este contrarie!) ne-o și dezvăluie. Face pași siguri de-a dreapta și de-a stânga sinelui, un sine abrupt, auster și totuși apropiat de oameni și de locuri. În recenta carte poetul ne incită curiozitatea cu *măreția frustră a călătoriilor* petrecute chiar sub ochii noștri (de la Tusla la Qady Bano, de la Rosh Haayn – John Fitzgerald Kenedy Street - spre Ashabad și de la Moscova, cu trenul și mai departe, spre drumul de la Samara la Babilon). Aceste vii (și dureroase) călătorii domină prin naturalețea, directetea spunerii poetice și traiectoria sinelui pe care-l aminteam mai sus. Există o atenție mărită față de un *câine care-l chinuie* ("mă aleargă") și astăzi, cum spune poetul într-unul din cele mai delicat-existențialiste poeme: "...privindu-l în oglinda retrovizoare cum se îndepărta / citeam în ochi cum ne înstrăinam unul de altul / nu știam cine-i mai bun / om sau el / ...vedeam un patruped alergând / o ființă oarecare / mârâiam unul la altul / lăpăiam o halcă din celălalt / nu ne mai săturam de sânge / descopeream cum ne abrutizase munca / ...lătram unii la alții / alergam în micul spațiu / cu o ură canibală / imposibil de oprit..." (câinele care mă aleargă și astăzi). Faptul că este vizată esența șubrează a omului contemporan face ca poemul să impresioneze o dată în plus. De altfel, impactul cu realitatea contondentă reprezintă pentru poetul nostru o ocazie (neratată) de a radiografia cu sânge rece varii situații cotidiene, precum în poemele: "azilul de bătrâni", "orbul", "pușca veche". Mai există și o *tristețe* expusă decent, la liberă vedere, de către poet, care poate să ne îngrijoreze sau să ne smulgă un rictus: "nu mai e nimic de învins / trebuie să fac pace /... cărți care înainte ni le smulgeam din mâini / sunt oferite gratis prin cutiile poștale /... în șoaptă existența devine anostă..." (instinct). Aceste câteva tușe critice le-am susținut cu speranța că poemele lui *Virgil Costiuc*, cu aerul lor de fete neîmblânzite, pot fi citite pe nerăsuflăte, ori pe îndelete. Chiar merită a fi citite!

A DOUA ÎNTOARCERE

"*Vine o vreme / când femeile se plictisesc / ... și într-o zi obișnuită sar pe fereastră / și încep să zboare lin / în aer ...*" (cum învață îngerii să zboare).

Aflată la a doua apariție editorială - **A doua întoarcere din Nam** (Editura Centrului Cultural Dunărea de Jos, Galați, 2009 - 109 pag., preț neprecizat) - poeta **Stela Iorga** ne arată cum te poți bucura / întrista / certa / împăca plenar cu *puține cuvinte*, cum ele, cuvintele, pot fi strunite / îmblânzite fără a fi siluite, doar cu un simț lingvistic extraordinar optimizându-le înțelesurile, neînțelesurile... Deși sunt elaborate într-un interval mai mare de timp (1996-2002), poemele poartă amprenta aceluiași *suflet neliniștit*, în parte angoasat de suficiența contemporanilor, în parte intrigat de frumusețea unor detalii nefirești.

(continuare în pag. 45)

Dimitrie LUPU

În margine

Robinson nu știa ce înseamnă moartea. Vocabula aceasta nu-i spunea nimic oricât ar fi căutat în memoria sa. Pentru viață avea o definiție simplificată la maximum: lucrurile care se mișcă singure, fără a beneficia de aportul unei surse artificiale de energie, sunt vii. Robinson avea în dotare pile electrice reîncărcabile, deci nu era viu. Însă, cum nu făcea diferența între cele două ipostaze - cu sursă artificială de energie sau fără - faptul nu-l afecta deloc. Motanul Locki era viu și Robinson se înțelegea foarte bine cu el.

Locki mânca în fiecare dimineață, la ora șapte fix, o farfurie cu lapte în care fărâmițase puțină pâine. Hrănirea motanului era prima îndatorire zilnică a lui Robinson. Urmau pregătirea micului dejun pentru cei doi oameni din încăperea alăturată; curățenia de dimineață a casei; procurarea proviziilor de hrană pentru ziua în curs, de la magazinul din colțul străzii, după o listă întocmită până la gram, pe care o primea la începutul fiecărei săptămâni; apoi udatul grădinii, pregătirea mesei de prânz... Acestea erau îndatoriri fixe. Celelalte, cele de după amiază, se succedau conform toanelor femeii din casă și nu arareori se băteau cap în cap, că trebuia să lași la o parte un lucru abia început sau dus deja până la jumătate ori chiar până aproape de sfârșit și să treci la îndeplinirea altuia. Sigur că în felul acesta se isca oarecare dezordine. Și în programul lui Robinson dezordinea nu exista: Fiecare lucru din casă și gospodărie își avea locul lui bine stabilit, cum îndatoririle fixe își aveau timpul lor bine stabilit. De aceea le și prefera Robinson pe acestea din urmă, ba chiar îi făceau plăcere, dacă un robot menajer poate avea o astfel de senzație.

În dimineața aceasta, însă, motanul Locki nu răspunsese la chemare. Robinson mai mestecă un pic în lapte, apoi bătu din nou cu lingurița în marginea castronului; bărbatul stabilise acest program și i-l implementase cu mult timp în urmă. Era un program bun și pentru el și pentru Locki; până acum nu dăduse greș niciodată. Cele șase zgomote moderate pătrundeau cumva în interiorul motanului, îl destindeau, iar el se grăbea să se apropie de castron. Linchitul laptelui și mestecatul bucățelelor de pâine nu mai intrau în atribuțiunile robotului. Motanul, însă, nu se clintea nici la acest al doilea semnal.

Ședea încolăcit, pe o parte, în mijocul canapelei de sub fereastra bucătăriei și nici nu se sinchisi la zgomotul linguriței pe marginea castronului de tinichea. Robinson îl privi câteva clipe lungi; asta putea să-l facă să întârzie cu micul dejun pentru cei doi oameni; femeia s-ar fi arătat nemulțumită și comenzile de peste zi s-ar fi contrazis una pe alta mai mult decât de obicei și bărbatul ar fi trebuit să-i promită încă o dată un robot menajer nou. Era mai bine să nu se ajungă până acolo. Se apropie de Locki și îl ridică ușor de pe canapea. Motanul îi ținea companie în zilele și nopțile lungi; se freca deseori de picioarele lui în semn de prietenie; mieuna expresiv și îi arăta prin atitudini clare când voia ceva netrecut în program; iar uneori i se cuibărea în brațe și îi cânta cu voce scăzută o melopee simplă, ușor de descifrat chiar și pentru circuitele sale vechi, momente când lui Robinson îi venea să-și treacă degetele unei palme prin blana lui deasă și moale, și un fel de rezonanță stranie, abia-abia simțită îi cuprindea atunci pe amândoi și, dincolo de orice înțelegere, ceva ca un schimb autonom de foarte firave fluide energetice avea loc între ei. Poate că și din asta provenea mulțumirea lui pentru îndatoririle fixe. Poate. Pusese o dată în ecuație termenii fenomenului, folosind metoda materializării valorice desigur, dar nu reușise să ajungă la un rezultat tractabil.

Așeză motanul lângă castronul cu hrană, apoi se apucă de pregătirea micului dejun, pe tava aferentă: ouă bătute, cafea caldă, unt, dulceață de zmeură, patru mici cuburi de brânză proaspătă și feli de pâine rumenită. În tot acest timp Locki nu se atinse de lapte, deși se afla atât de aproape de castron. Ceva nu era în regulă; motanul nu-i ca oamenii; cu motanul nu sunt probleme. Când e sătul miroase totuși laptele, linchește de câteva ori, apoi îți transmite prin atitudine: *atât pentru acum, poate mai târziu*. Își trecu în program să telefoneze la deranjamente, după ce se debarasează de micul dejun, însă între informațiile sale nu găsi nici un atelier pentru astfel de cazuri. Ba chiar nimic despre depanările pisicilor în general. *Oare pisicile nu se defectează?* sclipi, o clipită, nedumerirea între circuitele lui. Luă motanul și îl așeză astfel încât capul acestuia ajungea fără nici un efort la lichidul alb care-i plăcea atât de mult. O ureche, o parte a maxilarului și un ochi se afundară încet printre bucățelele de pâine înmuiată. Sigur nu era bine așa; când mânca, motanul avea întotdeauna grijă să nu se murdărească. Și Robinson îl așeză pe Locki în poziția convenită, față de castronul cu hrană. Însă acesta nu mâncă nici acum. Ba se rostogoli, brusc, pe o parte și urechea mănjită deja i se înecă iar în lapte. Nu mai încăpea nici o îndoială: motanul suferise o avarie gravă. Se duse la telefon, formă numărul pentru *deranjamente casnice*, transmise codul locuinței și indicativul lucrului ce trebuia depanat: motan.

(continuare în pag. 50)

Mitruț POPOIU

Anul Crezului Niceo-Constantinopolitan

4. "Și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat și a pătimit și S-a îngropat."

Întruparea Fiului lui Dumnezeu, viața Sa pământească, Patimile, Jertfa Sa pe cruce, moartea, Învierea din morți, Înălțarea Sa la cer, toate acestea reprezintă lucrarea mântuitoare a lui Dumnezeu.

Din cauza păcătoșeniei oamenilor, Dumnezeu a dat Legea Vechiului Testament, pe care aceștia respectând-o, îngrădeau puterea păcatului, însă nu îl puteau anula. Tot așa, jertfele aduse la templu pentru curățirea oamenilor nu erau decât un simbol al dorinței de curățenie. De aceea, Mântuitorul, venind în lume ne-a dat o Lege nouă, aceea a iubirii, poruncind să iubim nu numai pe aproapele, ci și pe vrăjmași. Dacă legea veche era o opreliște pentru înmulțirea păcatului, învățătura Mântuitorului este una a libertății. Fericitul Augustin spunea "iubește și fă ce vrei", pentru că în iubirea aproapei păcatul nu mai are loc.

Mântuitorul Iisus Hristos este Arhiereul Noului Legământ, care prin jertfa Sa fără de păcat, a adus mântuirea. Prin El nu mai e nevoie de o a doua jertfă: "nu are nevoie să aducă zilnic jertfe, ca arhiereii (Vechiului Testament): întâi pentru păcatele lor, apoi pentru ale poporului, căci El a făcut aceasta o dată pentru totdeauna, aducându-Se jertfă pe Sine însuși..." (Evrei 7, 26 -27), "...și a dobândit o veșnică răscumpărare" (Evrei 9,12).

Pățimirea lui Hristos înseamnă că Fiul lui Dumnezeu întrupându-Se în iubirea Sa jertfelnică pentru oameni, a luat în firea Sa umană toate slăbiciunile noastre: trebuința de mâncare, de odihnă, frica de moarte, durerea trupească și sufletească și moartea. Suferind în trup aceste slăbiciuni omenești până la moarte, Hristos le-a biruit, făcând neroditor păcatul, care se menținea în firea omenească prin dorința de plăcere și prin fuga de durere, așa cum spune Sfântul Maxim Mărturisitorul¹. Iar răbdând durerea până la capăt, a întărit firea umană în așa fel încât a scos din ea și acele slăbiciuni. Tot astfel a învins frica de moarte și însăși moartea în firea Sa oamenilor, care era plata păcatului (Romani 6,23). De aceea S-a sculat din morți la viață fără de moarte, dăruindu-ne și nouă posibilitatea învierii. În acest sens proorocul Isaia vestise cu mult înainte: "El a luat asupra-Și durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat... El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănilor Lui noi toți ne-am vindecat" (Isaia 53, 4-5).

Moartea prin **răstignirea** pe cruce era considerată în vechime moartea cea mai rușinoasă (Deuteronom 21, 23; Galateni 3, 13) și la ea erau osândiți tâlharii și sclavii neascultători.

Prin alegerea ei, Hristos a voit să arate în iubirea Lui pentru noi că a venit să ridice prin ascultare și smerenie pe toți oamenii, chiar și pe cei mai de jos și că nădejdea mântuirii este adusă nu doar pentru cei dreți, ci și pentru cei mai păcătoși, dacă nădăjduiesc în El.

Sfinții Părinți, inspirați de Duhul Sfânt, au adăugat în Crez faptul că răstignirea Domnului a avut loc **"în zilele lui Ponțiu Pilat"**. Prin aceasta ei au voit să arate că Patimile și Răstignirea lui Hristos reprezintă un fapt sigur din istorie, întâmplat la o dată fixă, deci nu e o născocire omenească, așa cum vor mulți necredincioși să arate azi. Tot așa, au pus în Simbol cuvintele **"și S-a îngropat"**, pentru a arăta că Iisus a murit cu adevărat. Mormântul Lui a fost chiar păzit de soldații romani, de teamă ca nu cumva cineva să-l fure trupul și apoi să spună că a înviat (Matei 27, 64). De aceea, îngroparea și apoi mormântul gol sunt dovada învierii, împotriva celor care astăzi contestă acest adevăr de mare preț pentru noi.

¹ Răspunsuri către Talasie, răsp. 61, în "Filocalia", vol. III, Sibiu, 1948, pp. 337-338.

5. "Și a înviat a treia zi, după Scripturi"

În zilele noastre sunt mulți care ar vrea să îl așeze pe Mântuitorul Iisus Hristos în rândul marilor înțelepți ai lumii, al filosofilor, ori al profeților. Pentru ei, "mesajul" Evangheliei este doar filosofic ori moral, iar Hristos este văzut ca un reformator social sau religios. Aceștia nu cred în Învierea Domnului, socotind-o o invenție a Apostolilor, ba chiar a creștinilor de mai târziu. Pe ei îi deplânge Sfântul Apostol Pavel, când spune că *"dacă nădăjduim în Hristos numai în viața aceasta, suntem mai de plâns decât toți oamenii"* (1 Corinteni 15,19).

Această gândire pământească, așa-zis rațională, dar în esență stearpă și lipsită de duh nu este nouă. Filosofii din Areopag, ascultând cuvintele Apos-tolului neamurilor, l-au luat în batjocură, zicându-i *"despre aceasta te vom asculta și altădată"* (Fapte 17, 18-32). Tot el adaugă: *"dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică este și credința voastră... și atunci și cei ce au adormit în Hristos au pierit"* (1 Corinteni 15,14; 18). Învierea ne arată că păcatul nu mai are stăpânire asupra noastră, căci moartea era un rezultat al păcatului (Romani 6,23).

Prin Învierea Sa însă Mântuitorul Iisus Hristos adevăratește că El este Dumnezeu adevărat, Stăpân al vieții și al morții și ne încredințează că tot la fel și noi vom învia în ziua cea de apoi, după cuvântul Sfintei Scripturi, *"că Hristos a înviat din morți, fiind începătură a învierii celor adormiți"* (1 Corinteni 15,20). Trupul Domnului a ajuns nemuritor și liber de trebuințele materiale și de durere, devenind luminos și plin

(continuare în pag. 13)

de slavă, precum S-a arătat ucenicilor pe muntele Taborului. Tot așa vor fi și trupurile noastre după înviere. Apostolul Pavel, comparând moartea noastră cu un bob de grâu pus în pământ spre a rodi spune că: *„se seamănă (trupul) întru stricăciune, înviază întru nestricăciune; se seamănă întru necinste, înviază întru slavă; se seamănă întru slăbiciune, înviază întru putere; se seamănă trup firesc, înviază trup duhovnicesc”* (I Cor. 15, 42-44).

Sunt numeroase mărturiile celor care L-au văzut pe Mântuitorul după Înviere: Maria Magdalena (Ioan 20,11-18; Marcu 16, 12-13) femeile mironosițe (Matei 23, 9-10; Luca, 24, 10-11) Apostolul Petru (Luca 24, 34; 1 Cor.15, 5), doi ucenici în drumul Său spre Emaus (Marcu, 16, 12-13; Luca 24, 13-35), Apostolii și alți ucenici la Ierusalim, în seara Învierii (Luca 24,36-43; Ioan 20,19-23), apoi aceiași împreună cu Toma (Ioan 20, 26-29), cei șapte Apostoli, lângă Marea Tiberiadei (Ioan 21 1-14), apoi toți Apostolii, în ziua Înălțării Domnului în Ceruri (Marcu 16, 15-20; Luca 24, 44-53).

Istoricul evreu Iosif Flaviu din Alexandria, contemporan al Mântuitorului, care a scris *Antichitățile iudaice*, amintește într-un pasaj de Învierea Domnului: *„Când Pilat (...) L-a condamnat pe Iisus la moarte prin crucificare, cei ce L-au iubit pe El, nu au cedat [să îl urmărească], căci El, li s-a arătat a treia zi după moarte, viu, exact cum au proorocit prorocii Vechiului Testament.”*¹

Afirmația „după Scripturi”, preluată și ea din Epistola întâia către Corinteni (15, 3, 4), arată că Învierea a fost prezisă de mai înainte. „Că precum a fost Iona în pântecul chitului trei zile și trei nopți, așa va fi și Fiul Omului în inima pământului trei zile și trei nopți” (Matei 12, 39-40), spune Mântuitorul ucenicilor săi, iar altă dată spune: „că așa este scris și că așa trebuia să pătimizească Hristos și să învieze din morți a treia zi, și să se propovăduiască în numele Său pocăința spre iertarea păcatelor la toate neamurile, înce-pând de la Ierusalim” (Luca XXIV, 46-47).

¹ Răspunsuri către Talasie, răsp. 61, în "Filocalia", vol. III, Sibiu, 1948, pp. 337-338.

6. „Și S-a înălțat la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui”

Acest articol ne învață că, după ce Fiul lui Dumnezeu S-a smerit, „pogorându-Se din cer”, adică făcându-Se om și pătimind pentru noi, după Înviere a umplut de slava Dumnezeiască și firea Sa umană, șezând la locul cel mai de cinste, de-a dreapta Tatălui (Marcu 16,19). Înălțarea la cer a Domnului ne amintește încă o dată că Fiul a fost dintotdeauna în sânul Tatălui și că El are aceeași putere și slavă ca și Tatăl și Sfântul Duh.

Preaslăvirea Domnului după Patimile, răstignirea, moartea și Învierea Sa, a fost prezisă de proorocul Isaia (53, 11) și mărturisită de Sfântul Apostol Pavel: *“S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până*

la moarte, și încă moarte pe cruce. Pentru aceea și Dumnezeu L-a preînălțat și l-a dăruit Lui nume, care este mai presus de orice nume; ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești și al celor dedesubt și să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl” (Filipeni 2, 8-11).

Acest lucru s-a petrecut la 40 de zile de la Învierea Sa, când Mântuitorul Iisus Hristos S-a înălțat cu trupul la cer, intrând astfel în slava dumnezeiască veșnică (Marcu 16, 19; Luca 24, 51; Fapte 1, 9-10) și având să mijlocească neîntrerupt pentru credincioșii la Dumnezeu-Tatăl, deschizându-le acestora împărăția cerurilor.

Acest articol ne mai arată și marea cinste cu care Dumnezeu îmbracă pe oameni. Fiul lui Dumnezeu n-a lepădat după înviere firea noastră, ci prin Înălțarea la cer a luat cu Sine același trup zămislit și născut din preacurata Fecioară Maria, cu care a petrecut pe pământ, a pătimit, a murit și a înviat și care după învierea Sa din morți este plin de slavă și nestrăicis, ajutându-ne să ne facem și noi după chipul Său.

După Înălțare, Hristos este cu trupul nu numai în cer, ci și pe pământ, când în chip tainic Se află în dumnezeiasca Euharistie, din clipa în care pâinea se preface în Trupul Său, iar vinul în Sângele Său, cu care ne împărtășim spre iertarea păcatelor și viața de veci, așa cum spunem în rugăciunile dinainte de împărtășanie.

Hristos, înălțându-se la cer, îi trimite pe Apostoli în lume să propovăduiască Evanghelia Sa la toți oamenii (Matei 28, 19; Marcu 16, 15). Dar plecând din mijlocul lor, El nu părăsește pe credincioșii Săi și nu lasă nici vreun înlocuitor al Său pe pământ, ci însuși rămâne împreună cu noi până la sfârșitul veacurilor (Matei 28,20). Biserica Ortodoxă mărturisește acest adevăr în condacul slujbei praznicului Înălțării: *“Plinind le cu cele cerești, Te-ai înălțat întru slavă, Hristoase, Dumnezeul nostru, născut despărțindu-Te, ci rămânând nedepărtat și strigând celor ce Te iubesc pe Tine: Eu sunt cu voi și nimeni împotriva voastră!”*

Hristos este și rămâne deci singurul Cap al Bisericii, care este trupul tainic al Lui, zidită pe temelia Apostolilor (Efeseni 2, 20), iar noi suntem „mădulare ale Trupului Lui” (1 Corinteni 12, 12-14; Efeseni 5, 30), având fiecare lucrarea noastră proprie, potrivit rânduielii pe care ne-a lăsat-o Sfântul Duh.

(va urma)

Cezarina ADAMESCU

Visând la înviere

Poem pentru Mile

O candelă micuță în văzduh
o stea luminătoare și fiindă
ca un cuvânt înjunghiat de Duh
care așteaptă-n suflet să se-aprindă.

Cuvine-se răbdare și veghere
ca stingerea de sine s-o ții trează
când ochiul nopții singur priveghează
smerenie adâncă și tăcere
și după nopți și zile austere
o rugăciune mintea-mi luminează.
O candelă visând la Înviere!

Începutul luminii

Știu, moartea
nu înseamnă ultima zi
ci doar - prima - a veșniciei -
zi de har absolut
de har fără margini;
Începutul Luminii divine în noi,
Binecuvântare de Duh,
Literă scrisă pe cer
cu propria respirație...

Limbi de foc
mir revărsându-se
peste masa cu darul de nuntă.

E ziua în care
abia apuci să-l atingi
și sufletul
dintr-o dată
învie...

Zbor fără aer

În rug de cuvânt
ascunsă - floarea
neliniștii.
Iubirea ne adâncea
în zenit
statornicindu-se-n
fructul neînceputului.
Ca o apă fără întoarcere,
aripi fără de pasăre,
zbor fără aer

Primăvara cuvântului

Pe drum rămușor
îmbrățișate cărări
de azur
însoțindu-mă.
În lumină
ochiul de ciută zvâcnind
spre ecoul
aproape pierdut
al speranței...
Anină o ramură-n cer
să te poți sprijini
de primăvara Cuvântului

Străjer la poarta pădurii

Întreabă pădurea pe unde s-apuci
întreabă și cerul despre cărare
doar ea te conduce spre cuibul de cuci
să afli acolo răspuns la-ntrebare.
La poartă de codru afund și umbros
mă-nvârt în hățușul înalt fără hartă
nisip și țărână-s sub cer lunecos
vital incolor dintr-o amforă spartă.

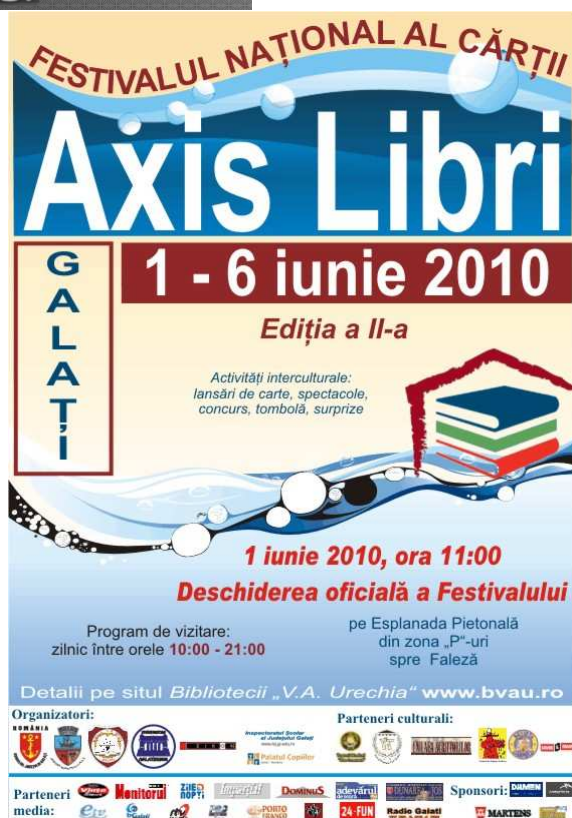
Cu lacrima scrisă...

La margini de codru
aștept Penelopă
în timp ce aștern
din cuvinte-o metopă.
Și Țes întrebări
și răspunsuri cu dor
și inul se mântuie-n
albul fuior...
Sunt argonauții
plecați pe ocean
să caute lâna de aur promisă.
Alung pețitorii cu lacrima scrisă
și n-a mai rămas decât
singur Pean -

Te nasc din cuvânt

Continui să crești
lăstar
nestăvilit
din seva pământului meu
îngrășat cu Lumină.
Și astfel te nasc din Cuvânt
neconținut,
prelungindu-mă-n
trupul încă fiind
al Târziului.

Zilele Festivalului Axis Libri Târgul Național de Carte, la Galați

Cea de-a doua ediție a Festivalului Național al Cărții "Axis Libri" din Galați s-a petrecut timp de o săptămână, în perioada 1-6 iunie.

Anul trecut, odată cu ediția întâi a acestui festival, se presupunea că gălățenii își doresc mult astfel de evenimente dedicate cărții. Biblioteca "V.A. Urechia" a avut dreptate atunci și a materializat de îndată această doleanță publică, mai întâi prin susținerea târgului național de carte, cam în aceeași perioadă a anului, apoi declanșând, prin atelierul "Axis Libri", o serie de frumoase manifestări dedicate cărții, evenimente culturale care au mobilizat întregul oraș de la Dunăre printr-un număr semnificativ de editori, scriitori, difuzori și oameni de cultură.

Principalii susținători locali care au contribuit la asigurarea condițiilor optime ca festivalul de carte să se petreacă în bune condițiuni au fost aproximativ aceiași de anul trecut: Consiliul Județean și cel Local, Primăria și Universitatea "Dunărea de Jos" din Galați. Lor li s-au mai alăturat anul acesta și alții, precum: Inspectoratul Școlar, Palatul Copiilor, Editura Eikon din Cluj-Napoca, Teatrul Muzical "Nicolae Leonard", Teatrul Dramatic "Fani Tardini", Teatrul de păpuși "Guliver", Centrul Cultural "Dunărea de Jos", Casa de Cultură a Sindicatelor, USR - filiala Galați-Brăila și Societatea Scriitorilor "Costachi Negri".

Evenimentul s-a desfășurat în același loc, care probabil că va deveni tradițional, și anume pe Alea Domnească (zona „P”-uri spre Elice). Acest spațiu în aer liber a avut la bază un complex expozițional cu circa 30 de standuri mobile outdoor, și au cuprins produsele a peste 100 de edituri românești și străine.

Târgul de carte și-a propus și, spunem noi, a și reușit din plin, să stimuleze interesul pentru lectură, să cultive satisfacția dialogului între producătorii și consumatorii de carte, dăruindu-le bucuria întâlnirii cu cei mai cunoscuți scriitori, organizând dezbateri deschise pe teme de interes cultural, aducând în atenție cele mai recente apariții, precum și volumele cele mai apreciate.

Programul Festivalului a oferit participanților surprize dintre cele mai plăcute: ateliere de creație și concursuri cu premii pentru copii și tineret, un bogat program de lansări de carte și recitaluri de poezie, muzică, concursuri, concerte, prezentări de cărți și reviste, teatru de păpuși, tombolă și multe alte surprize frumoase.

O participare activă au avut-o scriitorii și editurile gălățene. Au fost prezenți cu volume în standuri și prezentări de carte: Geta Ionescu (Pax Aura Mundi), Corneliu Antoniu (Antares), Theodor Parapiru (Senior), Lili Costandache (Sinteze), Petre Rău (InfoRapArt), Florina Zaharia (Dunărea de Jos), Viorel Dinescu, Sterian Vicol, Violeta Ionescu, Victor Cilincă, Angela Baci, Paul Sân-Petru, Speranța Miron, Vali Crăciun, Alina Cheșcă, Mihai Dan Benedict ș.a. Evenimentul care a atras o mare afleună de public a fost marcat de prezența și lansarea de carte a scriitorului Nicolae Breban, însoțit de Aura Christi, cei doi susținând prelegeri pe tema destinului cărții ieri și azi.

(continuare în pag. 16)

Au fost prezenți și mulți alți scriitori recunoscuți, din Basarabia (Mihai Cimpoi), dar și din Moldova noastră culturală: Daniel Corbu, Theodor Codreanu, Emilian Marcu ș.a.

Concertele și programele artistice au inclus, printre altele: Ansamblul "Doina Covurluiului", Orchestra de Revistă a Teatrului Muzical "Nicolae Leonard", Fanfara "Valurile Dunării", Asociația Cultural Educativă "Ion Șerban" din Smârdan, Ansamblul Artistic "Cununița satului Liești", adevărate spectacole de muzică, muzică de promenadă, dansuri moderne și coregrafice ș.a.

Alte activități care au contribuit la îmbogățirea sărbătorii iubitori de carte și lectură au mai fost: un carnaval al cărții, un concurs de creație literară pentru copii și adolescenți, prezentări de cărți pentru copii, de profiluri de editură și de autori, de proiecte culturale, campanii de promovare a lecturii, recitaluri poetice (printre care și cel de miercuri seara, susținut de grupul festivalului internațional de poezie Antares, festival care, după un maraton de cinci zile prin orașele Galați, Brăila și Buzău se încheia cu această ultimă acțiune prevăzută în program, la acest recital participând și poetul și traducătorul maghiar Aron Gaal), prelegeri, expoziții, evocări, parade de costume ecologice etc.

Festivalul Național al Cărții "Axis Libri" și-a închis obloanele. Dar iubitorii de carte și nu numai ei nu vor uita prea curând evenimentul abia sfârșit...

Indiferent de vârstă sau etnie, ei nu vor uita repede spectacolul de cultură care a fost găzduit de acest oraș iubitor de frumos de la Dunăre.

Conform bilanțului final, au participat 187 de edituri românești și străine cu peste 4500 de titluri, au existat peste 20.000 de vizitatori și s-au înregistrat vânzări de aproximativ 120.000 euro în cele 6 zile cât a durat târgul. Cea mai mare afluență de public s-a înregistrat în weekend, adică în ultimele două zile ale târgului care s-au bucurat în aer liber și de o vreme foarte frumoasă.

Târgul și-a închis porțile, dar promite ca în anul viitor să își depășească toate recordurile stabilite anul acesta. Oferta de anul acesta a fost deosebit de generoasă, așa că, de ce n-am crede că la anul ar putea fi și mai bogată, chiar dacă ne aflăm în plină criză economică, politică și socială.

Festivalul Național de Carte "Axis Libri" a reușit, cu mult succes, să stimuleze interesul pentru lectură al gălățenilor și să bucure multe suflete, greu încercate, în condițiile deloc firești, de azi.

A consemnat: **Petre Rău**

Menuț Maximinian - Cornel Pop și rugăciunea cântată,
Editura Eikon, Cuj-Napoca, 2010

Vasile Găurean

O carte omagiu

Totdeauna am fost de părere că este util să cunoaștem și să ne prețuim valorile, personalitățile care trăiesc printre noi. Întâi ca un omagiu adus lor, iar apoi ca un exemplu pentru viețile noastre. Pe acest traiect spiritual se înscrie cartea a tânărului publicist și scriitor menționat în titlu, după trei „ședințe” confesive cu subiectul opului domniei sale. Acum, reputatul dirijor bistrițean privește –prin această lucrare- parcursul propriei vieți, de la altitudinea frumoasei vârste de 70 de ani și o face cu legitimă satisfacție și mândrie. Intuim că prezentul demers al dlui. Menuț Maximinian este rezultat al unei „subterane” colaborări între factorii de decizie culturală de la nivelul județului -recte preotul și scriitorul Ioan Pinte, ce prefătează elogios cartea- și ceilalți factori la vedere, rezultând un beneficiu absolut remarcabil pentru cititori.

Întreaga viață a prof. și arhidiaconului Cornel Pop a fost, așa cum spune - frumos și adevărat - în prefață confratele preot Ioan Pinte, „o ofrandă adusă muzicii corale românești”. Închizând ultima filă a cărții, cititorul tânăr cu deosebire și mai puțin martor al vremilor trecute se va convinge că aici, în nordul transilvan a trăit un mare dirijor, o personalitate muzicală excepțională și mai ales un Om cu un înalt simț al datoriei. Lectorul va putea afla cu amănunte geneza societății corale „Andrei Mureșanu” și prodigioasa ei activitate sub conducerea maestrului, a sutelor de coruri pe care le-a condus precum un sculptor ce prefăce marmura în operă de artă. Este șocantă mărturisirea domniei sale că a preferat „vocile sănătoase”, țărănești-muncitorești, nealterate de sindromul modelor, pentru a le da strălucire și biruință la cele mai prestigioase concursuri naționale și internaționale. În artă, geniul înseamnă conștiința că piatra, lemnul, marmura, tabloul sau omul trebuie ridicate până la un nivel calitativ care să-l satisfacă pe artist. De aceea, calitatea umană prin care

maestrul Cornel Pop a ridicat simple coruri la nivelul maximei frumuseți artistice a fost RIGOAREA.

Deși a activat cu deosebire în județul nostru, dl. Cornel Pop îmi aduce aminte de mari dirijori români și străini, care și ei au strălucit prin aceeași unică virtute, RIGOAREA, însă deosebiți prin locul unde au trăit: Leonard Bernstein, Arthuro Toscanini, Herbert von Karajan, Sergiu Celibidache. Ei insistau până când orchestra ilustra toate armonicele conform conceptului lor despre artă. Aceasta cerea disciplină, voință, pasiune, tenacitate. Perseverență, de la dirijor întâi, apoi de la fiecare instrumentist al orchestrei. Până la cununile de lauri, marii dirijori sau antrenori sportivi își îndrumă și își ceartă cu asprime „ucenicii”. (Venind de la celebra orchestră a Filarmonicii din Viena la cea berlineză, Sergiu Celibidache îi dojenea supărat pe instrumentiști: „Mă, voi cântați mai rău decât cei din Viena!”. Oare nu tot așa făcea Jose Mourinho, Dan Petrescu ori Bela Karoly pentru a face din oameni obișnuiți stele?)

Un loc aparte din întreaga activitate a maestrului este rezervată de către autorul cărții activității corale religioase a arhidiaconului Cornel Pop. Câte coruri, câte participări ilustre, câtă trudă pe acest tărâm, cu deosebire după 1989, nu pot închide întrânsele smeritele cuvinte! Ce glorie este a sluji pe Dumnezeu, Împăratul istoriei și al veacurilor! Și încă frumos este a-i face și pe alții slujitori ai lui Dumnezeu, să le dăluiești cu migală glasurile spre a înălța cântare îngerească în dumnezeieștile lăcașuri. O cântare frumoasă sensibilizează sufletul, dă aripi și te poate aduce mai aproape de Dumnezeu. Există cazuri faimoase. Cuvântul, muzica religioasă și icoana sunt vectori de comunicare cu divinitatea. Nu lipsesc în carte prilejurile de observație melancolică asupra declinului energic al activităților corale, într-o societate care și-a degradat de altfel toate valorile (economia, cultura, armata, iubirea, familia).

Menuț Maximinian redă cu talent și remarcabile detalii parcursul vieții maestrului, născut într-o familie de gospodari evlavioși din Corni, comuna Bicaz, ce au transmis și celor cinci fii ai lor comoara dragostei de Dumnezeu, din care coboară toate virtuțile oamenilor mari. Nu e de mirare că în orașul Bistrița slujește lui Dumnezeu fratele arhidiaconului CORNEL Pop și părintele LUCIAN Pop de la Biserica „Doctorii fără de arginți...” a Spitalului-sanatoriu TBC, unul din cei mai dragi preoți sufletului meu și despre care am scris elogios nu de mult. Cuvântul conținește cu sfială din drumul său, lăsând cititorului plăcerea să descopere o remarcabilă personalitate muzicală a spațiului nord-transilvan, căruia merită să-i arătăm prețuirea noastră. Un binemeritat cuvânt de prețuire autorului cărții care a reușit să închidă în paginile volumului său refelexe majore ale unei vieți artistice exemplare. Și neobositului preot și scriitor Ioan Pinte. Călduroase fekicitări tuturor factorilor care au făcut posibil acest gest cultural.

Virgil DIACONU

(Din volumul "Destinul poeziei moderne",
Ed. Brumar, Timișoara, 2007)

5.3. Prozaismul versificat

Iată ce spune, în anul 1871, Rimbaud: „De la greci până la poezia romantică - evul mediu - există literați, *versificatori*. (...) totul e *proză rimată*, joc, îndobitocire și triumf a nenumărate generații idioate" (6, p. 209, s.n.).

Două sunt, așadar, elementele de tip formal, care determină mediocritatea unei părți din poezia anterioară sau contemporană lui Rimbaud: *versificația*, de fapt versul în formă clasică, și caracterul *prozaic*, *narativ* al versificației.

Obiectul revoltei lui Rimbaud este *versul clasic narativ*, versul în formă fixă narativ, și asta nu pentru că versificația nu ar avea caracter artistic, spunem noi, ci pentru că în versul clasic narativ caracterul prozaic, narativ este atât de puternic încât el degradează poezia, încât face din poezie *proză*. Vechile texte - geografia, istoria, filozofia - scrise de greci în *versuri* nu mai valorează pentru noi, modernii, ca *poezie*, ci ne apar doar ca niște *proze didactice* în versuri. Acest melanj - narativitate-versificație - este letal poeziei pentru că narativitatea transformă poezia în *proză*. Și nici versificația singură nu i-ar fi, firește, suficientă poeziei.

„Proza rimată”, așadar versul clasic narativ este resimțit de Rimbaud drept limitativ și sufocant, pentru că puternica sa viziune nu încape, în fond, în acest „tipar”. Iată de ce poetul înlocuiește *versul*.

5.4. Viziunea sterilă

Ratarea poeziei poate să vină și dinspre viziune. Iată câteva dintre numele viziunii ratate: *viziunea suprarrealistă*, *viziunea absurdului*, *ermetică*, *banală*, *viziunea pregnant mimetică*, *pregnant și exclusiv morală*, *socială*, *etică*, *didactică*, *pornografică* etc. Nu tot ce provine dinspre viziune este și poezie, dacă aceasta nu este în mod autentic *viziune poetică*, dacă nu este în același timp și emoție, așadar, o viziune tensionată liric și poetic.

5.5. Poezia ratată. Corolar

Creativitatea gândirii raționale teoretizată de Poe, purismul poetic (poezia forme excesive), prozaismul versificat și viziunea sterilă (sub multele ei chipuri) sunt

câteva dintre modalitățile de ratare a poeziei. Acestea sunt, de regulă, opera gândirii de tip rațional, care are (la un moment dat) *pretenții* de gândire poetică; și pot fi opera gândirii poetice „necoapte”, neglijente, sau „intermitent” poetice...

Actul creator poate, așadar, să și eșueze. Când și-a întocmit antologia *Ordinea cuvintelor* (Editura Cartea Românească, 1985), Ni-chita Stănescu, conștient de scăderile valorice ale poeziei sale, a eliminat o treime din poeziile scrise până la acea oră, ne spune coautorul ediției antologice, Alexandru Condeescu, deși selecția ar fi trebuit să fie mult, mult mai exigentă. *Paradisul pierdut* al lui Milton este și el deficitar în multe dintre părțile sale, afirmă Poe.

De fapt, dacă privim opera unui poet important, vedem că ea se prezintă ca un amestec de poezii *de valoare* și de poezii *minore*. O *secțiune de poezie majoră* și una de *poezie minoră* fac, de regulă, una și aceeași operă *de valoare*. Nimeni nu a văzut până acum nici poeți mari în toți autorii, nici poeme de mare valoare în toate textele unui autor pe care îl socotim *de valoare*.

Cu privire la poezia ratată, vom observa că, pe de o parte, ratarea poate avea ca obiect un poem, o carte, opera unui autor, iar pe de altă parte că ea, având unul dintre aceste obiecte, poate să fie parțială sau totală. Așa stând lucrurile, putem vorbi despre ratarea parțială sau totală a unui poem, a unei cărți sau a unei întregi opere. Când spune că „de la greci până la poezia romantică - evul mediu - există literați, versificatori. (...) totul e *proză rimată*, joc, îndobitocire și triumf a nenumărate generații idioate”, Rimbaud extinde ratarea poeziei la generații întregi. Deși este dificil să susținem că generații întregi sunt ratate poetic. Într-un veac, o națiune produce, totuși, *câțiva* poeți. Nu o mulțime, ci câțiva. Iar acest lucru trebuie întărit, pentru că nici o națiune nu poate să facă din poezie un sport național. Sunt ei, cei 1.500 de poeți, cât sunt înregistrați astăzi la U.S.R., cu toții mari poeți, așadar poeți care să reziste veacurilor ce vin? Câți dintre cei 20.000 de membri ai site-ului poezie.ro practică cu adevărat poezia? 1%, 0,1%?

Este vizibil faptul că în epoca (post)modernă poezia a ajuns să fie creată în mod democratic de *oricine*, așadar de gândirea rațională, care este comună celor mai mulți. Numai cine nu vrea nu publică astăzi o carte „de poezie”... Acest lucru face ca epoca să desfășoare un număr minim de poeți majori și un număr foarte mare de poeți minori; un set minim de opere majore și un set major de opere minore.

(continuare în pag. 19)

Văzută în ansamblu, poezia epocii (post)moderne este un *amalgam de valori și pseudovalori* poetice. Un amalgam în care poezia de valoare aproape că este îngropată, cantitativ, de poezia mediocră.

Poezia (lirică) modernă este acel domeniu artistic în care valoarea se atinge rar, foarte rar. Adică poezia își ratează de cele mai multe ori excelența. Poezia adevărată crește într-un cimitir de opere. Această stare de lucruri reprezintă realitatea poeziei, iar nu aprecierile și speculațiile unui gust poetic sau ale altuia.

6. Din istoria ratărilor poetice

Poezia pură, ermetică, suprarealistă, poezia absurdului reprezintă, desigur, doar câteva tipuri de „poezie”. Sunt autori care creează „poezie” pe loc, în fața publicului, iar TVR făcea, în anul 2004, rating din poezia creată în direct într-un club de noapte. Un personaj notoriu al avangardei *dada* ne propunea să scoatem din sac mai multe cuvinte tăiate din ziare și să facem din simpla lor înșiruire poezie, lăsând astfel creativitatea pe mâna hazardului.

Hazardul îl ispitește și pe Tretie Paleolog, care în cele 1.179.686.400 de combinații ce rezultă din aruncarea celor șase zaruri ale lui Brâncuși inscripționate pe fețele lor cu ideograme vede tot atâtea posibilități *creatoare* în arta numită sculptură și în conceperea ansamblurilor sculpturale, când se știe că autorul *Coloanei fără sfârșit* nu a avut în toată viața sa decât câteva idei, pe care le-a dus la desăvârșire. Când se știe că trebuie să fii chiar Brâncuși ca să ai acele idei, iar dacă le ai, atunci zarurile sunt inutile din punct de vedere creativ.

Încă puțin și Tretie Paleolog, furat de valul descoperirilor epocale, va recomanda zarurile și poetului, pentru că „aceste notații și conotațiile lor îi vor putea servi pentru tot atâtea poeme”... (12). Iată, în fine, descoperită sursa marii poezii! Ce sursă existențială? Ce drame, ce obsesii, ce viziune? Zarurile! Fără îndoială că de la ele s-a tras poezia lui Whitman, Baudelaire, Rimbaud, Poe, Rilke, Esenin, I. I. Essova, Trakl, Perse, Eliot, Eminescu, Arghezi... Altfel cum să bați câmpii cu grație, pornind de la zarurile care îl relaxau pe Brâncuși?

De la zaruri putem ajunge însă la... calculatoare. De 30 de ani, adică din 1977 și până azi, ordinatorul de la Centrul Beaubourg (Pompidou) din Paris produce „poeme” în locul poetului... Fiind programat în „literatură combinatorie”, el este capabil să fabrice, pornind de la zece versuri alese de vizitator din cele zece sonete ale lui Raymond Queneau introduse în memoria mașinii, 100.000 de miliarde de „poeme”... Iată tehnica și programarea încercând să pună în ecuație poeticitatea, lirismul,

viziunea (ficțiunea) poetică! Tehnica progresistă a lui Poe este, în fine, omologată și dezvoltată cu elemente noi, sacul poetic al lui Tzara și jocul cu zarurile lui Brâncuși devin tehnicile moderne preluate și prelucrate de calculatorul-creator. O adevărată fabrică de poezie! Trebuie numai să apăsăm pe buton.

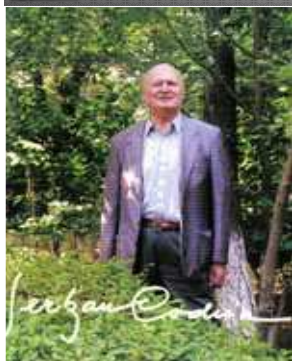
Cum s-a ajuns aici? Avem, fără îndoială, o predispoziție către joc și, adesea, ne uimesc și entuziasmează milioanele de combinații născute de regula jocului; lucruri ce nu sunt condamnabile în sine. Dar putem noi să echivalăm miliardele de *combinații lingvistice* ce se pot face între mai multe cuvinte sau versuri cu tot atâtea combinații *creatoare*, așadar cu tot atâtea *opere, poezii*? Nu suntem deloc siguri că cele 100.000 de miliarde de combinații lingvistice pe care ni le oferă calculatorul în urma prelucrării celor zece versuri ale lui Queneau sunt tot atâtea *poeme*. Și apoi, chiar au mașinile să ne spună ceva? Nu mă îndoiesc de faptul că în alte domenii pot fi cât se poate de eficiente. Însă aici „mașinile gânditoare” divulgă mai degrabă o epuizare, o secare a spiritului care le-a creat și programat decât o victorie a sa.

Dar noi va trebui să înregistrăm și această stare de lucruri, această tehnicizare, „democratizare” a actului creator, care înaintea „pas cu pas spre forma definitivă, cu precizia și consecvența rigidă a unei probleme de matematică”...

Se vorbește adesea despre *spiritul modern*, căruia îi atribuim toate calitățile. Și totuși, trebuie să distingem între *spiritul modern autentic*, pe de o parte, și *spiritul modern fabricat, teribilist*, care măimutărește lucrurile, pe de altă parte. Altfel spus, există *spiritul, gândirea poetică*, și există *gândirea rațională* (uneori irațională, incoerentă) *pe post de gândire poetică*...

În epoca modernă, creativitatea de tip rațional sau voit irațională, teribilismele juvenile, hârniciile sterpe, creația colectivă generaționist-canonice, hazardul „de mână” (vezi sacul poetic și zarurile „mistice” ale lui Brâncuși, urcate în rang de Tretie Paleolog) sau hazardul „ordonat” de mașinile gânditoare („literatură combinatorie”) câștigă pe zi ce trece tot mai mult teren. Mai mult de atât, în epoca modernă, opera rațiunii sărace, opera „irațională” și opera-pastișă a compilațiilor literare stau la loc de cinstite, iar destinul poetic de grup (generaționist) pune în umbră destinul individual.

Șerban CODRIN

COROANĂ SCRISĂ PE FRONTOUL UNEI CIUDATE PORȚI

(1)

După-un scandal feroce cu nevasta,
Ocări, învinuiri, amenințări,
Cât să-amărescă șapte-ori șapte mări,
Plus un potop încununând năpasta,
Merg liniștit și meditez la soartă,
Cu mâinile pierdute-n buzunar...
M-am rătăcit de mine însumi, dar,
De nicăieri, dau peste-o Mare Poartă...
Să fie-a Paradisului?...Mira-m-aș
De-asemenea misterios cadou...
Cum nu-s în zbor spre stele, nici erou
Pe gânduri abisale, numai drama-și
Continuă teroarea-n fel și chip...
Întâi mă-opresc și caut un tertip...

(2)

Întâi mă-opresc și caut un tertip:
E-o primăvară cu dureri impure
Sub ceru-mbogățit ca o pădure
De stânjenei cu umbre pe nisip...
Cam într-o doară trec pe sub fronton
Mai curajos decât argonauții
Și-aud pe ocolșul potecuței
Cum tace-o floare de măceș: " - Craidon
Mai priceput la-amante nu-i și nu-i
Ca bardu-Ovidius în exil la Tomis,
De-unde lipsesc platanii, în schimb pomii-s
Pe rod în bălăria orișicui,
Iar câte-o fată, cu-arta ei felină,
Încă-un poem îi urcă în lumină!..."

(3)

Încă-un poem îi urcă în lumină –
Își dă-Împăratul cu părerea, gând
La gând cu basilissa-alături, când,
Solemn, în purpuri, smirnă bizantină,
Spre Sfânta Sofia conduce-alaiuri
De crini, odăjdii, aur în părjol...
Nici o salvare nu-i din protocol,
Doar Teodora-l mai ridică-n raiuri
Secrete, fără patriarhi de pază
Ori heruvimi la pândă, încruntați,
Complice arătându-i cu nesaț
Cum dinții în căpșuni oficiază

Mustos de zâmbitori și dezveliți
Un ritual desculț, de-ndrăgostiți...

(4)

Un ritual desculț, de-ndrăgostiți,
Tristan nu-și vede capul din găleata
Cu apă, însetat, Isolda, biata
De ea, cu-obraji sărați și mângăliți
De vântul mării, ce-ar țipa, ce i-ar
Mai trage palme, l-ar zdrobi-n picioare,
Nu zgârâindu-l, ci-aruncat la fiare,
La fiare-n groapa de-osândit tâlhari...
Prăjit pe foc, nebun de-nfricoșat,
El simte junghiuri, clocote, arsură
Și i-ar scrâșni-un pustiu de-njurătură,
Să-o-ntrebe cine-i rău și vinovat,
Când fruntea încruntată își ridică,
Iar dinții-n gura ei se sparg de frică...

(5)

Iar dinții-n gura ei se sparg de frică,
De-aceea-s seminție de spițer,
De doru-otrăvii să-o frământ de ieri
Pe mâine,-oricâte gheare de pisică
La pândă-ar mai avea-n dotare-amanta...
Acrită-mi las ogarul în călduri
Să-și păruie cățeaua prin păduri,
Prea în galop făcând pe-exuberanta
Draga lui inimă de-a berbeleacul
Să mă răzbune..."Caterina, mor..."
Un bocet de-amazoană, jelitor,
Cu martori să însemne: "Lua-te-ar dracul,
Eu și Florența artelor mereu
Din suflute-exaltăm pe Dumnezeu..."

(6)

"Din suflute-exaltăm pe Dumnezeu
Și zvăpăiața Lui Bunăvoință,
Nu-ngenuncheați cu teamă și-umilință,
Ci între degete-ocrotim trofeu
Lămpașul spart al unei păpădii,
Unde-amândoi suflăm, să se aprindă
O stea cu gura strâmbă în oglindă,
De noi râzând, că prea gândim prostii..."
...Se zvârcolea-Amadeus chinuit
În așternuturi, noaptea, de coșmare
Și-afară bântuiau furtuni cu-amnare,
Pe când Marie Antoinette sub zdrăngănit
De arme se rupea în pușcărie
De zvăpăiața ei copilărie...

(7)

De zvăpăiața ei copilărie
Încă-o-noda la fel de zvăpăiat
Pe-obrazul stâng sărutu-unui băiat
Răzdechisit ca o păpușă vie...
Pe clape jubila-ntr-o bucurie
Și-a mia una oară, exaltat,
Pe-obrazul drept când l-a mai sărutat,

Pe loc, el a cerut-o de soție!...
Acum, trântită jos, pe-o lemnărie
Cu purecii de-a valma la mezat,
Vis oare să fi fost, ori n-a visat...
Prin somn prea-i răzbătuse-o melodie,
Ori degetele lui, iluminat,
Cu pianul încă-o dată s-au jucat...

(8)
Cu pianul încă-o dată s-au jucat,
El pătimaș imploră, ea-i deznoadă,
Cumplită ca o pasăre de pradă,
Jabou-n zbor spre cel mai nobil pat...
" – Dar spune-mi Lola, franc, și-ți împrumut
Ce-am de la Dumnezeu și-mi smulg bărbații,
Eu, păcătoasa, ei, înfometații
Și pajere cu-orgoliul absolut.
Din prea puținul cât l-ascund, extrem
De generoasă-mpart, ne facem treaba,
Nici pe bijuterii, nici pe degeaba,
Doar privilegiile lumii dă-mi,
Nu sărutări, nu arte, nu trucaje,
Ci-exact felia mea de avantaje!"

(9)
"Ci-exact felia mea de avantaje
Mi-o ung fertil cu Noul Testament,
Și crucea-n loc de-un sân mai succulent...
Pe coapsele-amândouă-am tatuaje
După-un desen secret de Botticelli,
O Afrodita-ademenind zelos
Foamea și setea lui Iisus Christos
Stors ca măslina-n presa îndoielii...
Femeia-i dar din dar, nicidecum ispită,
Pe Michelangelo-l plătesc din greu
Să-o-nfățișeze-n *Pietà*, iar eu
Mireasă i-o propun, împodobită...
Că-o fi iubită, i-o fi mamă, nu-i
Prea o-ncântare Învierea Lui..."

(10)
Prea o-ncântare învierea lui,
După, în doi, o cruntă chefulială -
Cu zâmbre-și va găsi consoarta goală,
Mai hotărâtă pentru-un cui pe cui!...
Mânzește ca țigarii-n buruieni,
De-oricâte ori el tot i-l duce-acasă,
Ea chicotește foarte bucuroasă
De-afacerea cu amorezi vicleni
Și-mbârligați, se zvârcolesc dospit,
Ori sus, pe masă în bucătărie,
Ori jos, numai să-nceapă frenezie
Și cavalcade lângă-un adormit,
Tustrei în zbor spre-aceeași lumânare,
Și fragedă, și-atotpârjloitoare...

(11)
Și fragedă și-atotpârjloitoare,
L-așteaptă singură, zi, noapte, zi...
Discret, în ușa bate-un deget și,
Pe dedesupt, împinge niște ziare
Cu pagina cea mai îngrozitoare:

"Los Angeles. Night Club de travestiți.
Un mafiot și-amanta lui, găsiți
Legati, drogați și morți prin ștrangulare."
Virginia își face cu lentoare
Valiza, culcă printre lenjerii
Scobită cartea cu bijuterii
Și-observă, doi, cu-o perlă fiecare,
Cerceii între pudre și rimel,
De-atunci, când prima oară ea și el

(12)
De-atunci, când prima oară ea și el
Călcară pe Havana cu-aclamații,
Bocancii-n marș amplificau vibrații
În inima cu barbă-a lui Fidel.
Plini, sâni Celiei primejdioși
Sub trei cartușiere-ncrucișate
Urlau energic după libertate
Băută cu-whisky-n munții glorioși,
Cu votcă-n chefurile noii vremi,
Fumând țigări ca niște gloanțe-amare,
Dar mănios de revoluționare.
El Lidero se hârjonea suprem
Cu revoluția dezvirginată,
Ceasul stricat se abținea să bată...

(13)
Ceasul stricat se abținea să bată
În iarna cu mestecenii rusești,
Doar zurgălăi de-ți vine să-amețești
Se tăvălesc de râs ca niciodată.
Căciula dintr-o blană de pisică
Îngroapă-o balerină dedesupt
Și ninge-al naibii de neîntrerupt,
Deci toate rătăcirile-i dedică,
Ba-i le recită într-o chiuială
Dând mâna sus, poetul ei, mai sus,
Cu viscolul, cu-amurgul și Iisus,
Toți răsturnându-i votcă-n sticla goală,
Pe drumul dănțuit spre răsărit
De-o sanie cu sufletu-amețit...

(14)
De-o sanie cu sufletu-amețit
Doar poezia-și mai aduce-aminte,
Bătrâna concubină de cuvinte
Bând, dormitând prin cărți de necitit.
Pe muza-n cârdășie cu-ocultști,
Dar fragedă, dar bună, dar fertilă,
Pe-amanta dăruindu-mi, bibliofilă,
Ochi art nouveau, sâni suprarealiști,
Degeaba pe-amândouă, necăjit,
Le rog, le-ofer metafore, să-mi scrie
Un râu, un cer, un viscol, o câmpie,
O salcie cu părul despletit,
Așa că plâng și râd de lumea asta -
După-un scandal feroce cu nevasta...

(*)

Clelia IFRIM

Traduceri albe

As vrea să scriu ceva special despre Saito Fumi, "regina poeziei tanka din Japonia", cum o numește poetul și editorul Susumi Takiguchi. Anul acesta, pe 26 aprilie, se împlinesc 8 ani de la moartea ei. Numărul 8 are o semnificație aparte. Este cifra infinitului și mă gândesc că crizantema cu 16 petale, emblema Împăratului Japoniei, poate face legătura între cer și pământ.

Un gând nespus este o scrisoare albă. La fel ca numele rostite doar în gând.

În 1997 când Saito Fumi a fost invitată pentru a doua oară la Palatul Imperial, la Ceremonia Uta Kai Hajime - Citirea primelor poeme de Anul Nou, avea aproape 90 de ani. De la evenimentele din 26 Februarie 1926, trecuseră 70 de ani. Numele tatălui ei, închis, exilat, în urma acestui eveniment, cunoscut ca "Incidentul din 26 Februarie, 1926", era o scrisoare albă. Nimeni nu o poate traduce. Când Împăratul a spus despre tatăl ei, "un om ciudat" ea a zâmbit ca "o bătrână doamnă".

În fața Împăratului, Saito Fumi a citit următoarea tanka:

*în câmpul
cu o formă bogată
este un copac
crengile lui îmbrățișează
vântul, și lunile, și zilele**

"Nu este ușor să traduci poezia ei", spune Jane Reichhold. Cred că este și mai greu să înțelegi poezia scrisă de Saito Fumi. Am citit de câteva ori micul fragment explicativ dintre cele două traducătoare, în legătură cu unul din poemul tanka de la această antologie, care cuprinde tanka de la prima carte "Cântecele Peștelui" (1932-1940), până la ultima carte scrisă de Saito Fumi, "Cer albastru de toamnă" (1985 - 1993).

*peștii nu mai trăiesc demult
în această apă curgătoare
din cauza singurătății
noi punem frunze roșii de arțar
să plutească ***

Hatsue Kawamura traduce primul vers din această tanka, "fish no longer live", iar Jane Reichhold, "fish cannot stay". Pentru restul poemului, cele două traducătoare sunt de acord pentru o singură variantă. "Din cauza singurătății", este un vers de mijloc, și el poate aparține și primei părți, și celei de a doua părți a poeziei. Singurătatea poate fi subiect pentru ambele părți.

Singurătatea face ca peștii să dorească să fie prinși. Poetul Michi Nakahara, în cartea "Mesaj de la Fluture" (traducere în limba engleză de James Kirkup și Makoto Tamaki) are acest haiku:

*O fiară, din cauza
singurătății, atât de ușor
prinsă în capcană*

Singurătatea este greu de îndurat pentru fiare, pești, și pentru oameni. Poate și acei pești au îngăduit să fie prinși, pentru a scăpa de singurătate. Acest lucru înseamnă moartea lor, dar ei au preferat moartea în locul singurătății.

Alte scrisori albe.

Frunzele roșii puse în apa curgătoare nu sunt altceva decât o ofrandă de iertare, făcută de cei care au prins peștii. Ei nu pot schimba cursul apei curgătoare, nici cursul vieții și al morții.

Alte singurătăți, alte scrisori albe.

Viata și moartea, marile teme ale poeziei scrise de Saito Fumi. Viața ei a fost plină de evenimente tragice. Negrul din viață s-a transformat în albul poeziei. Un alb orb. Un destin ca o figurină oarbă. Și ce poate citi o figurină, cu "două găuri în locul ochilor"?

*ca să spun la revedere
trebuie să merg mai departe
închide ușa
și lasă doar ceea ce
nu poate fi făcut în lumea aceasta ****

*/**/***/ Albe Scrisori Poeme, Saito Fumi. Traducere în limba engleză Hatsue Kawamura și Jane Reichhold, Biblioteca Congresului, 1998

Notă: Acest eseu a fost publicat și în limba engleză în revista "Lynx - a journal for linking poets", SUA, nr.XXVI/2/2010.

Tania NICOLESCU

ZILELE CULTURII LA ISACCEA

În perioada 28-30.05.2010, a fost organizat în orașul Isaccea - la inițiativa Casei de Cultură și cu sprijinul Consiliului Local din localitate, al Bibliotecii, al Asociației Pensionarilor și al Grupului Școlar C. Brătescu - manifestarea cultural-artistică *anuală* Zilele Culturii la Isaccea – editia a XIV-a. Dacă prima zi a fost dedicată programului artistic la care au participat Centrul de zi "Pentru o zi mai bună", Căminul Cultural Jijila, Grupul Școlar C. Brătescu, Casa de Cultură și Asociația culturală "Magic Art", cea de-a doua zi a fost consacrată manifestărilor culturale care au inclus prezentarea monografiei "Isaccea – Pagini de monografie", vol.II, cuprinzând perioada istorică de după anul 1900 (autori Nicolae Rădulescu și Olimpiu Vladimirov), urmată de lucrarea prezentată de Mariana Sima "70 de ani de comemorare a marilor pierderi teritoriale" și de dezbaterile "Mitropolia de la Vicina" susținută de prof. Nicolae Rădulescu). După micorecitalul de muzică oferit de tinerele talente ale corului Seminarului Teologic tulcean "Sf. Ioan Casian", care a încântat auzul asistenței, a urmat prezentarea proiectului arheologic Novodinium de către arheologul Aurel Stănică. Acest proiect care are ca obiectiv principal degajarea și investigarea vechii cetăți Noviodunum; urmează ca într-o a doua etapă să fie completat de restaurarea și punerea în valoare a edificiilor descoperite și includerea sitului în circuitul turistic, contribuind prin aceasta la cunoașterea vieții locuitorilor ținutului dobrogean în vremurile demult apuse.

Parcă venită în completarea temei susținută de Aurel Stănică, expoziția de pictură a soților Veronica și Traian Oancea de la Biblioteca orășenească a adus sub ochii vizitatorilor peisaje și locuri pe care amprenta timpului le colorează în nuanțele unui neliniștitor gri. Chiar dacă fascinația luminii este comună tablourilor celor doi pictori, ea se reflectă însă ca o trăire diferită. Astfel, dacă în tablourile lui Traian Oancea lumina dezgolește necruțător materia pustiită, încremenită prin devitalizare într-un "a fost",

stărnind sentimentul de abandon, de singurătate, de a fi în căutarea unui timp pe un peron deja pustiu, în tablourile Veronicăi Oancea, lumina este privită prin ochii copilului, care reușește să surprindă metamorfoza perpetuă prin care viața irumpe haotic în seva de un verde crud ce inundă vechile și păărăginitele forme. Este o pictură a așteptării, a noului, răsărind din și peste ruinele vechiului, o pictură a triumfului luminii asupra vremelniceii materiei ce se risipește în pulbere.

Tot în cocheta sală a Bibliotecii orașului a avut loc și lansarea volumului autobiografic al scriitorului Tănase Carașca "Desculț prin urzici" apărut la editura Karograf. Cunoscut deja publicului tulcean prin stilul său plin de umor afirmat în volumele anterioare: "Altfel spus...Fabule și fabulații" (2003) și "Parodii alternative" (2007), apărute la editura tulceană Harvia, în noul volum, scriitorul T. Carașca, ajuns la vârsta deplinei maturități, cu un ton care dincolo de umorul succulent ascunde o atitudine nostalgic mediativă, ne îndeamnă să scrutăm prin caleidoscopul romanului său paradisul pierdut al copilăriei, această adevărată vârstă de aur a omului, în care prin intermediul a ceea ce Lucian Blaga numea a fi "iubirea și înțelepciunea" copilului - jocul, acesta se integrează armonios în vibrația esenței sale universale, omul fiind după cum susține filozofia chineză doar o versiune în miniatură a Universului, respectând aceleași legi universale de aceea neputând fi separat de natură fără repercursiuni asupra echilibrului său fizic și psihic. A fi în armonie cu natura înseamnă a fi în comuniune cu esența propriei ființe.

Cea de-a treia zi a manifestărilor culturale artistice de la Isaccea, punând în valoare măiestria și frumusețea tradițiilor populare prin expoziția "Meșteri populari din județul Tulcea" - Centrul Cultural "Jean Bart" Tulcea și prin spectacolul folcloric susținut de Casa de Cultură Isaccea, Asociația Pensionarilor Isaccea și Global Muzic Art au încheiat cu succes manifestarea culturală isăcceană, lăsând o frumoasă impresie, dar și dorința de a o revedea într-o nouă ediție.

Petre RĂU

CATHARSIS LA DOMICILIU

Cel de-al treilea volum de versuri al Stelei Iorga cuprinde două cicluri de poeme care, la prima vedere, par că reprezintă registre poetice distincte. Volumul, care a preluat titlul celui de-al doilea ciclu, "Ziaristică la domiciliu", a apărut în luna martie a anului 2010, la editura Centrului Cultural "Dunărea de Jos" din Galați. El apare la doar câteva luni de la volumul anterior scos la aceeași editură ("A doua întoarcerea din Nam"), fără însă a denota vreo grabă observabilă anume a poetei.

Se întâmplă că, atunci când îi deschizi cartea oriunde, la întâmplare, găsești o provocare ce te îndeamnă să citești mai departe. Autoarea apare marcată de semnele unei memorabile nostalgii față de un precedent pregnant, într-un anume fel glorios și mult mai binevoitor cu sufletul ei de poetă. Poate de aceea poemele sale prezintă o vie coloristică a contemporaneității în care retorica oscilează între gravitate și autoironie, între deprimare și sarcasm.

Primul ciclu, intitulat "Scrisori din Siberia" și numărând aproape 80% din totalul poemelor din volum, aspiră spre un timbru stănescian, cu poeme scurte și dense având un vădit apetit pentru detaliu. Sufletul eului liric se zbate dureros într-o lume care pare ostilă și nu are aproape nimic de oferit. Este acceptat un singur spațiu, cel al însingurării. Nu există un loc anume în care eroina lirică se simte în largul ei, glasul fiindu-i un urlet neîntrerupt împotriva strâmbăciunilor de orice fel. Realul este unul dinamic, aplicat, slujit de un animism care relevă dorința poetei de a și-l apropia și însuși în totalitate. Cu toate acestea, el rămâne în afara oricărei surse aducătoare de speranță. Poeta strigă din răspuțeri la stihii, ba chiar le ia în derâdere, însă drama este cu atât mai pregnantă și mai evidentă, cu cât observăm că ea, poeta, este perfect conștientă că n-are cine s-o audă. Deseori îi simțim tonul grav, reflexiv, temperat uneori de jocuri de cuvinte, de ironii subtile și de pastişe. Împrumută cuvinte străine și dictoane celebre: "vermillon", "primum vivere, deinde philosophare", "washing machine", "danielle steele", "flash-back", "travelling", "haute couture" ș.a. Ludicul este omniprezent, dar cel mai bine îl simțim în amestecul de cuvinte, uneori și de stiluri, mai puțin însă în imagini, mesaje sau idei: "mă uneori simt" "ochiți umăr arm", "aș fi putut fi anima sau doma". Când și când, poate din nevoia de imediatețe, autoarea nu rezistă ispitei de a cădea în capcana trivialității: "și mă-ta care poartă în uter un dulap mutant", "să o bat la cur".

Când defulează, Stela Iorga induce către interfața unei stări de furie, dar și a unei disponibilități de recompunere a unei lumi în care fenomenele sunt înlănțuite într-un mod intempestiv. Toate sunt însă reprezentări ale cotidianului, duse până la limita căderii într-un delir ontologic: "aș scrie și o poezie / dar afară e demență și prostie" (Format A4, p.60).

Cel de-al doilea ciclu de poeme, al cărui nume, așa cum am mai spus, dă și titlul volumului, își schimbă oarecum timbrul artistic, tinzând spre unul mai degradat

sorescian, cu poeme lungi, pline de ironie, parodiind o Aici Stela Iorga pare că investighează "la domiciliu" și descoperă o lume mai hâtră și mai domoală decât cea "din Siberia". De data aceasta nu mai avem de-a face cu niște "scrisori" de revoltă psihică sau de reflecție asupra empiricului de substanță. Chiar dacă întâlnim unele judecăți de cancan, ele sunt într-atât de atrăgătoare, încât lumea, deși se menține în continuare în albia precarității, pare că e totuși suportabilă. Chiar dacă își păstrează registrul agresiv, autoarea este mai disponibilă și mai degajată, împrumutând uneori o lingvistică stradală din dorința de a releva o trăire într-o lume pe care o cunoaște și o tolerează. Nostalgiiile sunt încă vulnerabile, dar adaptarea în universul prin care se mișcă nu mai pare compromisă. De data aceasta înverșunarea poetei e mai curând una tandră, revolta sa devine fin ironică: "polițistul trecuse de trei ori / pe lângă sinucigaș / care tot rata momentul / din cauza crengii care se rupea" (nuanțe românești, p.75), "la mine în românia / mai ceva ca președintele statului / a fost dintotdeauna femeia de servici" (președintele statului, p.76).

Nonconformismul poetei se menține la o altitudine ornamentală. Tristețile din poezia sa par incurabile. Prin simplitatea și atracția versului se observă că avem de-a face cu o poezie a îndoielii, a încătușării, a căutării și a scrâșnirii. În poemele sale Stela Iorga dă viață tuturor lucrurilor pe care privirea sa le cuprinde. Și asta nu neapărat din cauză că scrie "periculos la persoana / singular" și folosește "eul liric", așa cum ea însăși declară. Aproape că nu întâlnim poeme în care să nu existe viața, ființa, viul. Ea personifică orice, obiect, anotimp, eveniment: "vine toamna asortată cu solo sax / când manechinele din vitrine / încep să se despoaie de hainele urâte și greoaie / și ies pe stradă / oameni obișnuiți / să se plimbe singuri prin ploaie" (Ploaie mocănească, p. 19).

Chiar dacă sub clișee empirice, folosind "Fotografii tip buletin" dar și "Fotografii tip pașaport", Stela Iorga vine să ne convingă mai întâi că trăim într-o lume ciudată în care, chiar dacă nu ne este amenințată siguranța, tot trist și dureros e.

(continuare în pag. 25)

Dar, ne mai spune poeta, trăim și într-o lume care poate fi controlată, îi putem pune hamuri și o putem struni pentru ca ființa din noi să rămână eternă.

Stela Iorga este profundă atunci când cade în reflexiv: "de la un timp fixez / ceasul tot mai devreme / mă trezesc chiar înainte să sune / am îmbătrânit / sau am obosit dormind" (Hard-Rock, p.32). Sunt versuri de o frumusețe îndrăznească și rafinată, ușor perversă, versuri curate ca formă literară, ale unei poete care se împlinesc prin sensibilitate. Sunt versuri care definesc cuvântul la rangul său ultim, pornind mai întâi de la simbol și trecând prin faza intermediară de concept: "când cuvintele mor / oamenii poartă măștișoare / și cumpără flori" (Păianjenul de noapte, p.20).

Stela Iorga scrie așa cum simte, nu improvizează nimic. Poezia sa nu conține note de feminitate, ca și când autoarea le-ar fi ocolit în mod ostentativ. Mai mult, ea nu caută soluții, doar constată evenimentul frust, surprinde cotidianul, integrează totul în imagini palpabile, fără replică, care par că vorbesc de la sine despre o mutilare a sufletului. Aproape că ocolește obiectele din jur, care par că nu contează, luând în seamă doar ființele, plantele, animalele, tot ceea ce i se pare viu și într-o perpetuă metamorfoză duplicitară. Violenta se petrece mereu iremediabil, așa precum taie timpul adânc în carnea viului. Lipsesc sau sunt prea puține clipele rezervate pentru răgaz, reculegere, împăcare sau reintegrare.

Când vrea să fie exactă, Stela Iorga definește superb embleme ce se pot păstra ca însemne de sine stătătoare spre aducere aminte: "inspir 17 silabe 5+7+5 / expir un fluture / zboară un anotimp" (Articulații, p.27). Alteori, vrând parcă să ne reamintească de sensibilitatea și frumusețea limbajului frust, ne expune clișee ale unor tablouri familiare: "mama ei / viață de ocară / frumoasă / și de la colț de țară / care dai mă o țigară" (Chiștoace, p. 31).

Până la urmă Stela Iorga este o solitară dornică de afecțiune, care încearcă să se facă iubită smulgând aproape din rădăcini inima umanității. Volumul ei de poezie este unul dens, de substanță poetică riguroasă, care se oferă cu dăruire lecturii. Cartea pare construită dintr-un singur poem, unul de strigăt, de fapt o epopee declamată la infinit de o voce sobră și necruțătoare.

Poemul care mi-a plăcut cel mai mult coincide, din întâmplare, cu cel expus pe coperta a 4-a. El se intitulează "Moăre" și nu putea fi altfel decât un autentic ars poetica:

*"scriu așa cum unii decupează cupoane din ziare
dezlipesc etichete trimis capace
completează cărți poștale
cu speranța că vor câștiga milionul miliardul
apartamentul excursia
mașina ultimul răcnet
norocul doarme în copac
cum doarme vecinul care a jucat o viață întreagă
la pensie a câștigat a făcut atac de cord
și cu banii copiii l-au îngropat".*

Speranța MIRON

Suburbii municipale – un poem transcendental

[Emilian Marcu - Suburbii municipale, proză,
Editura Augusta, 2009 – 3 volume]

Poezia, care curge prin sângele autorului, naște o proză cu totul aparte, o proză parcă frământată "într-un somn de lut pe care din când în când îl trezesc olarii", fiindcă autorul are grijă să segmenteze foarte des cursul unei povestiri, reluând momente anterioare, aproape debusolându-ne.

Îmbrăcat în carnea cuvântului "căruiă parcă nu-i mai cunoaște sensurile" parcurge adâncurile pământului, "un pământ alb de Biserici" sau încearcă să lucreze, prin unul din personajele sale, Bătrânul Anticar, "la mașina de distilat miere, lumânări, parfum și sânge" pentru a încerca să refacă "Atlasul" imens al unor lumi de dimensiuni pe care nu le bănuim. Amestecul de teorii diferite și contradictorii îl singularizează pe Emilian Marcu, pentru că autorul trăiește într-un univers simbolic. El s-a închis în forme lingvistice, imagini artistice, simboluri mitice, rituri religioase.

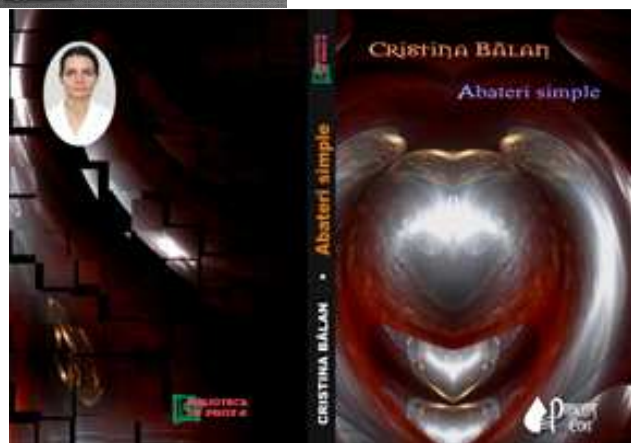
Autorul ne oferă emoții imaginare, în speranțe și temeri, în fanteziile și visurile sale. Epictet spunea: "Ceea ce îl tulbură și îl neliniștește pe om nu sunt lucrurile, ci opiniile și închipuirile despre lucruri".

Poetul prozator Emilian Marcu nu folosește vechiul concept al prozei epice, narative ci, dinadins parcă, pentru a exaspera rațiunea comună prin folosirea unei logici aproape diabolice, sparge canoanele cunoscute și creează un labirint complicat, enigmatic, conducându-ne într-o lume necunoscută multora dintre noi, o lume plină de mister, o lume care incită spiritul și provoacă plăceri nebănuite. Este lumea plină de frumuseți a lui Emilian Marcu. Știm că frumusețea este un ghem de impresii. Cartea lui Emilian Marcu este un ghem de frumuseți, și dacă prindem un capăt, dar nu suntem atenți ne vom trezi înfășurați, sufocați de aceste frumuseți care pot să omoare pe cei neinițiați, la fel cum albinele îmbracă în ceară un intrus și-l elimină.

"Suburbii Municipale" este un fel de edificiu, construit cu multă migală, autorul folosind "materiale" diferite pentru fiecare "cărămidă" din acest edificiu și, în final, paradoxal, a rezultat un Poem transcedental, poate pentru mulți, halucinant.

Citiți cu atenție romanul, și nu uitați că autorul v-a pregătit multe surprize și chiar adevărate capcane.

Cristina Bălan – **Abateri simple**
Ed. Princeps Edit, Iași, 2010

Andrei Marius Dumbrăveanu

În loc de prefață

“Abateri simple” nu e o poveste cu început și sfârșit, pentru că sfârșitul poate fi începutul și-nceputul sfârșit – ca-ntr-o lentilă concav-convexă în formă de clepsidră.

Cititorul are șansa să-și modifice propria lentilă răsturnând clepsidra, să rătăcească în lumi paralele sau suprapuse, să-și caute propriile piese de puzzle și să-și compună propria imagine fixă peste peisajul în mișcare.

Fiecare piesă de puzzle este unică dar, totodată, fiecare piesă are o alta, corespondentă, la fel și totuși complet diferită.

Ai senzația că timpul e inconștient, că se scurge în spirală și că spațiul înlătură curbele, formând alte curbe la fel și nu chiar.

“Abateri simple” este o carte despre tăcere...tăcerea aceea în care mintea își caută o matcă să poată gândi și să gândească pentru a dezlega, dar de fapt nu e nimic de dezlegat, pentru că n-ai nevoie de o dezlegare.

“Nu e tăcerea aceea când nu știi ce să spui, nu e tăcerea aceea în care aștepti să spună celălalt ceva, nici tăcerea dinaintea unui reproș, nici cea de după o ceartă. Nu e o tăcere cu gânduri învălmășite în care parcă n-ai timp, nici nu ai cale să prinzi impulsul de a vorbi, nici o tăcere satisfăcută de cele aflate, nici măcar tăcerea care se lasă atunci când nu mai ai nimic să-i spui celuilalt. Nu sunt întrebări în aer, nici încordări, nici cuvinte nerostite, nici fragmente de gânduri. E tăcerea cea mai confortabilă din lume, când nu vrei informații, nici celălalt nu vrea, fiindcă dealtfel nu e nici o nevoie.”

Dragostea e inconștientă precum timpul; senzații, mirosuri, gusturi, pete de umbră și cascade de lumină, tăceri strigate în sine...peste care curg alte senzații, mirosuri, gusturi, umbre și lumini – la fel, dar diferite.

Personajele sunt vii, se afundă-n tăceri pentru a se scutura de ele, așa cum un câine ud de ploaie se scutură-ntr-un magazin.

Cititorule, nu te amăgi că fericirea din final e reală, ca “un cristal dur”!

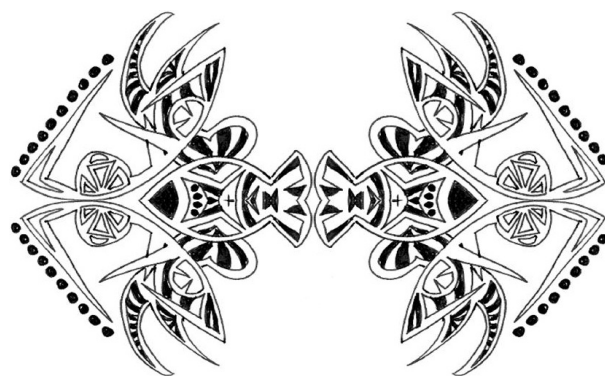
Un pas greșit sau o mică ezitare te poate arunca de partea cealaltă a parcului sau în magazinul unde a intrat câinele ud, dar te poți redresa... pentru că poți și... ești liber.”

Daniel Corbu

“Abateri simple”, cartea pe care Cristina Bălan o propune cititorilor este un microroman interesant, cu scriitură alertă, percutantă. Autoarea știe să dinamiteze un psihologism care, ca și în cazul cărților bune din *le nouveau roman*, navetează între candoare și cinism. Etalând elementele unei lumi interioare originale, insolite, autoarea reușește, mai ales prin personajul principal Adina, pagini profunde dintr-o carte a nesfârșitei căutări ființiale. Se caută astfel răspunsuri la întrebări în aparență simple, se caută sensul, liniștea, fericirea, chiar ataraxia, în sensul crud, grecesc al vorbei.

Beneficiind de o frazare clară, atât la nivel textual cât și ideatic, la care se adaugă harul natural de povestitor, Cristina Bălan este unul dintre cei mai spectaculoși prozatori tineri apăruiți în peisajul literar de azi. “

Desen de Elena-Liliana Fluture

Maria TIRENESCU

Prima revistă online de haiku din România

A apărut revista **RO KU**, prima revistă care se adresează în primul rând celor care iubesc haiku-ul și apoi celor care vor să știe mai multe despre poemul de sorginte niponă. Ea a apărut în urma activității susținute în jurul blogului **ROMANIAN KUKAI**, blogul care găzduiește primul kukai românesc și unde, de-a lungul celor 3 ani de activitate, s-au postat numeroase articole menite să dezvăluie tainele scrierii haiku-ului.

Spicuim din editorialul semnat de Corneliu Traian Atanasiu:

„Era și firesc ca echipa grupată în jurul conște-lației de site-uri **ROMANIAN KUKAI** să lanseze și o revistă. Revistă care, nici nu se putea altfel, trebuia să păstreze uzanța și să fie o revistă online. O revistă online, ca și majoritatea celorlalte acțiuni ale noastre, se bucură în primul rând de gratuitate, nu costă decât timpul pe care sântem dispuși să i-l acordăm pentru a o realiza. Totodată însă, datorită oportunităților superioare ale internetului ne asigură posibilitatea de a-i oferi o ținută grafică superioară, spațiu nelimitat și aerisit, prohibit revistelor pe hârtie. În plus, nu avem probleme cu costurile, abonamentele, expediția și toate încur-căturile pe care acestea le produc, deși vom avea o vizibilitate cu mult mai mare și o capacitate de a fi accesați și citați pe care doar internetul o poate oferi.”

„Am ales pentru revistă, ca și pentru site-ul **ROMANIAN KUKAI**, un motto extras dintr-un interviu la lui Eduard Țară: «Cred că un mare poet fără discipoli este ca un om fără copii». Un autor autentic de haiku, în bună tradiție zen, rămâne un maestru, o persoană inițiată care adună în jurul său ucenici și discipoli pentru a le insufla și arta sa. Un autor mare de haiku nu poate trăi izolându-se în turnul lui de fildeș și disprețuind, la modul occidental, pe cei care ar dori să se apropie de o poezie dificilă care cere inițiere”.

„Revista noastră cultivă deci și colaborează cu **maestrii autentici**, aceia dispuși să **facă școală**. Școală, nu în sensul instituțional, ci în acela al prezenței vii în mijlocul învățăcelilor pentru ca aceștia să poată fura, pe căi necanonice, prin simpla conviețuire pilduitoare alături de maestri, o învățătură imposibil de transmis pe alte căi. Revista noastră vrea să fie, prin urmare, mai întâi și mai întâi o revistă-școală.

Sperăm că ceea ce ne-am propus să cuprindă revista să fie atractiv, variat, plăcut la vedere și interesant. Importantă va fi mereu pentru noi plăcerea și bucuria lecturii. Vom ține legătura cu voi pentru a vă afla părerile, propunerile și sugestiile pentru îmbunătățirea revistei. Ne puteți comunica totul pe adresa: revistaroku@gmail.com”.

Primul număr al revistei are 130 de pagini și conține următorii autori publicați: Florentina Loredana Dalian, Dan Norea, Daniela Gugurel, Ioana Dinescu, Ion Rășinaru, Virginia Popescu, Gabriela Gențiana Groza, Lucreția Horvath, Adina Enăchescu, Dan Doman, Livia Ciupav, Valeria Tamaș, Gabriel Iordan-Dorobanțu, Radu Patrichi, Vali Iancu, Eduard Țară, Rafila Radu, Maria Tirenescu, Monica Trif, Tincuța Horonceanu Bernevic, Mara Paraschiv, Iulia Ralia, Mihaela Băbușanu Amalanci.

Au participat cu traduceri și alte materiale: Ioana Dinescu, Ildiko Juverdeanu, Manuela Dragomirescu, Clelia Ifrim, Dan Doman, Sorin Toma Boc, Corneliu Traian Atanasiu.

Revista poate fi citită la una din următoarele adrese:

<http://revistaroku.blogspot.com/>

<http://en.calameo.com/read/000002246fab7334c383>

Păun CONDRUȚ

EPIGRAME

Ce este poezia (poetului Corneliu Antoniu)

Poezia e o biserică
De formă sferică
Unde intră cei cu gărgăuni
Fără a ști că sunt nițel nebuni.

Către iubita sa (poetului Valeriu Valegvi)

Între solstițiu și echinox
Mâna ta pe o oală de inox
Între echinox și solstițiu
Picioarele tale ca armistițiu.

Poetului Alexandru Halupa

Orice femeie frumoasă
Cu sau fără rimel
Înghite un bărbat frumos
Cu tot cu... portofel.

Carnaval la Hamburg (Poetului Ion Dumitru)

O piele de balaur mișcătoare
Auzul tot mai schiaună și doare
Iar pe stripteoză o prinde nebunia
Că nu o văd și cei din România.

Dorință (Lui Valentin Talpalaru)

Motto: Scumpe amic Talpalaru
Cred că ai noroc cu carul!

De mă vei lăsa în alcov
Îți pun în cui chilotelul mov
Și fără niciun șiretlic
Te voi avea... la degetul mic.

Notă: Epigramele au fost scrise cu dedicație la Brăila, într-o croazieră pe Dunăre din ultima zi a lunii mai, în timpul recitalului poezilor participanți la Festivalul Internațional de Poezie Antares, 2010.

TIMPUL CĂDERII

ION STAIKU
(1955 – 1999)

În aprilie 2010, a apărut la Tulcea sub egida **AEGYSSUS** a Asociației Scriitorilor din județul Tulcea și a revistei de cultură **STEAUA DOBROGEI**, placheta de versuri **TIMPUL CĂDERII** a poetului de origine dobrogeană **ION STAIKU**.

Apărută pentru a comemora zece ani de la trecerea prematură în neființă a poetului, ea aduce în actualitate opera acestuia, rămasă necunoscută generației de azi.

Născut la Cerna, poetul ar fi împlinit la 7 ianuarie 2010, 55 de ani, dar... *“atât de puțin / au frunzele / aripile verzi”* (Ion Staicu - a noua meditație la vreme de cină) și *“văzduhul se face / de la un timp / mai aproape”* (Ion Staicu - arătarea tatălui).

Prietenii și rudele s-au îngrijit ca manuscrisele aflate în arhiva rămasă la dispariția sa prematură să fie valorificate în volumele apărute postum: **Tronul și Parada** (2006), **Trecând prin veacul oarecare** (2006) și **Timpul căderii** (2010).

“Poezia lui Ion Staicu nu conține nici certitudini, nici revelații filosofice afirmate ritos și categoric, ea este un permanent dialog al autorului cu “sinele” cu instanța de poet, care nu este o autoîncântare, nici un mare privilegiu hărăzit de soartă sau de Cel de Sus, ci mai curând o dominare și un perpetuu chin lăuntric. Ion Staicu este un mare poet al dezamăgirii, al ironiei amare sub maști deghizată” (Ion Tutunea).

“Există în versurile lui Ion Staicu, în textul sau subtextul lor, o opoziție permanentă și dramatică între natură și cultură, între veșnic și trecător, între trup și suflet. Dialectica lor însă este mereu inversată. Nu durerile și chemările cărnii rezonază în suflet, ci suferințele și sfâșierile inimii și ale conștiinței care se răsfrâng în ființa fizică. Autenticitatea și capacitatea de a emoționa sunt indiscutabile. Ion Staicu, ca poet cu un univers liric în plină formare, uneori imperfect în intensitate, datorită poate și grabei cu care și-a realizat poeziile cuprins de o nedorită presimțire, se numără printre poeții interesanți pe care i-a dăruit acest pământ nord-dobrogean văzduhului literar românesc” (Ion Tutunea).

catrenul orbului

Cu mărunțișul rămas
dintr-o sută devalorizată de ani
am cumpărat
un acordeon al revoltei.

- cântecul scribului -

nisipul prea bun
nisipul prea neted
pe care am scris:
- va veni cineva
și va șterge

piatra filozofală

dar lespede care-a căzut
de pe mormântul lui Hristos
a fost o lespede de os?
și dacă a fost,
de cine ros,
de s-a făcut totul pe dos...
ce câine-al pietrei a lătrat
de-l tulbură pe împărat?
ce câine-al pietrei-ai asmuțit
de-l izgoni pe răstignit?

- parabola identității -

fericită trebuie să fie identitatea bocetului
sau fericiți cei din jur – spuneam
în ziua întâi a înhumării eului.

fericită trebuie să fie identitatea liniștei
sau fericiți cei din jur – spuneam
în ziua a doua a înhumării eului.

fericită trebuie să fie identitatea miracolului
sau fericiți cei din jur – spuneam
în ziua a treia a înhumării eului.

ceasul din curte a cântat de trei ori
lepădarea devenise o certitudine
lespedea se plia în pantă, era
sfârșitul lui martie și
nimeni nu se gândise
să semene argintul.

- peisaj cu sclav -

pe dalele trecerii
pașii lui
răsunau ca un lanț.

- nu -

nu pentru că m-am revoltat, nu
pentru că am condus carul cu foc
în ziua a șaptea biciuind norii, nu
pentru că am inventat ochelarii
cu vederi mai largi și alambicul care
mai produce și-acum esența de zgomote,
nu
adevărul este că am fost o haimana
începătoare, un fel de hoț lucrând mai mult
în pierdere devalizând cutiile poștale de
toate scrisorile de dragoste pe care
am de gând să le public cândva

n.a - iată pentru ce
am fost izgonit
din eden.

Colocviul Național de Haiku

*Am găsit calea
perfectă spre nirvana
de-acum și aici -
plimbare printre măceși
înfloriți în tăcere.
(tanka - Șerban Codrin)*

În perioada 30 aprilie - 2 mai 2010, a avut loc la Constanța **Colocviul Național de Haiku**, organizat de Societatea de Haiku Constanța, colegiul Național „Constantin Brătescu” și colegiul Tehnic „Tomis”, cu tema *Lirica occidentală - lirica japoneză: tradiție și inovație*. Într-o atmosferă de poezie și muzică, evenimentul a reunit membri ai Societății de Haiku din Constanța, București și din țară, alături de editori de reviste, oameni de cultură, scriitori membri USR sau ASR, liceeni, profesori, studenți.

Programul a debutat vineri - 30 aprilie 2010, la ora 13.30 cu primirea oaspeților, la Colegiul Național „Constantin Brătescu”, în sala amfiteatru. Prima comunicare **Spiritul japonez în cultură** a fost susținută și PPT de prof. univ. **Setsuko Sasaki**, voluntar al Ambasadei Japoniei din București, în limba japoneză și tradusă în română de prof. Luiza Gătan de la Liceul Teoretic „Traian” (Constanța). A urmat un recital de haiku, creații ale elevilor de la Grup Școlar C.A. Rosetti (Constanța) și a continuat cu eseu **Copiii în haiku** de scriitoarea Adina Enăchescu (Râmnicu-Vâlcea). Alexandra Flora Munteanu (Constanța), a adus în discuție **Poezia europeană/ orientală**.

Partea întâi a întâlnirii s-a încheiat cu **Modele poetice în lirica românească interbelică** de drd. Anastasia Dumitru (Constanța). În partea a doua, Aura Văceanu a prezentat **Tehnica folosită în haikuul japonez modern** - Vocabular și structură, eseu de Ban'ya Natsuishi din *Japanese / English Japanese Haiku 2001* (Modern Haiku Association, Tokyo, Japan, December 2000). Prezentarea a fost interactivă și a condus la explicarea termenilor de **cuvânt cheie: kigo** - cuvânt sezon obligatoriu în haiku și **kire sau kirej - silabă onomatopeică** în haikuul japonez, dar **pauză** după primul sau al doilea vers al textului, în haikuul occidental. De asemenea, a insistat asupra diferenței dintre haiku (imagini ale naturii: animale, plante, ape care provin din animismul japonez) și senryu (imagini ale umanului cu note umoristice). Poetul Șerban Codrin a adăugat că unul dintre principiile estetice obligatorii în haiku este paradoxul, alături de ryuko (eternul) și fueki (efemerul), adăugăm noi.

Deschiderea oficială a avut loc sâmbătă - 1 Mai, în sala de festivități a Colegiului Național „Constantin Brătescu” cu **Primăvară româno-japoneză**, prezentare PPT de Elena Vasile, urmată de un spectacol multietnic (dansuri turcești/dansuri populare românești), prezentat de ansamblurile: **Filizbear și Junii Dobrogei** formate din elevi de la Școala „Constantin Brâncuși”, Medgidia, pregătiți de profesor Vildan Bormambet și de instructorul Ene Dumitru. Au fost apoi premiați elevii participanți la concursul de haiku, organizat de revista *Albatros*, cu diplome și cărți de autori constănțeni în general (sponsORIZARE Editura Ex Ponto). Organizator a fost prof. Anișoara Lordache, iar juriul format din poeții: Clelia Ifrim, Vasile Moldovan (București) și Radu Patrichi (Constanța). A urmat **Despre fotohaiku**, comunicare și prezentare PPT de scriitorul Jules Cohn Botea (București) și **Poezia ca biografie**, eseu despre **Saito Fumi**, de Clelia Ifrim, care a vorbit și despre cartea **Fereastra noastră**, de Dumitru D. Ifrim.

Un moment important al dimineții l-a constituit lansarea cărții **Țara lui Poseidon**, antologie lirică universală și românească, dedicată mării, coordonată de scriitorul **Ovidiu Dunăreanu**, cu o prefață de **Angelo Mitchievici**, realizată și prezentată de poetul **Arthur Porumboiu**, membri ai USR, Filiala Dobrogea. Au urmat lansări de carte de poezie: **Energii latente / Latent Energies**, (Ediție bilingvă româno-engleză / Romanian English Bilingual Edition / Editura Ex Ponto, Constanța, 2010, de Anastasia Dumitru); **O narcisă frântă**, poezie, Cidem Narcisa Brăslășu (Constanța), prezentată de Umgran Brăslășu; **Chemarea anotimpurilor**, de Octavian Mareș (Bacău), comentată de Mara Paraschiv (Bacău) și de Florin Grigoriu (Lehliu-Gară). Scriitorul Daniel Drăgan (Brașov), a prezentat **Fantoma**, roman propriu și **Evantaiie sub cireșii înfloriți**, a poetului George Pușcariu (Brașov).

(continuare în pag. 30)

Ne-a bucurat privirea o expoziție de sculptură în lemn, în miniatură, de Octavian Mareș.

O comunicare importantă **Haiku - acest poem minunat și unele erori în compunerea sa** de Șerban Codrin (Slobozia), a fost urmată de **Cercul de studii pentru inițiere în haiku**, comunicare și PPT - prima revistă online de haiku **RO KU**, prezentată de Corneliu Traian Atanasiu (București). Diseminarea proiectului **Interculturalitate româno-japoneză**, l-a constituit prezentarea PPT de prof. Gabriela Dobrilă și Daniela Badea, de la Școala Mereni, jud. Constanța. O prezentare din creațiile artistico-plastice ale elevilor Colegiului Național de Arte „Regina Maria” Constanta a făcut-o Bădescu Beatrice și Spiridonakos Alexia, clasa a IX a B, iar prof. de arte plastice Băluță Loretta, de la același colegiu i-a încântat pe cei prezenți cu o expoziție de haiga (imagine și text), ale atelierelor cu elevii dânsiei. Lansarea de carte: **Interculturalitate și interdisciplinaritate în educație** - ghid metodic (Anastasia Dumitru și Aura Văceanu), cu un cuvânt-înainte, conf. univ. dr. Virgil Frunză, Ed. Universitară, București, 2010, a fost prezentată de autoare. Oaspeții au putut admira, de asemenea, expoziția de origami – **Lebedele** și povestea **Fata moșului și fata babei** realizatoare învăț. educ. Mariana Sîrbu și **Cocori**, realizați de un tânărul informatician pasionat de această artă japoneză, Marius Jerlăianu (Constanța).

După-amiaza a continuat cu **Provocări în abordarea genului liric japonez, în arealul băcăuan** comunicarea poetei Mara Paraschiv (Bacău) și **File din istoria haikuului** (10), de Florin Grigoriu; recenzie / lansare **Lumina zăpezii**, de Alexandru Cazacu și Maria Adam (București). Seara s-a încheiat în mod plăcut cu discuții libere legate de tema colocviului, la care s-au alăturat și cei doi oaspeții de la Galați, scriitorul Petre Rău și Ticu Bejan, care ne-au prezentat și ne-au oferit Boema, o revistă design modern și pagini valoroase de creație, în care am descoperit o pagină de haiku realizată de Tania Niculescu (Tulcea), prezentă și ea pentru o zi la colocviu.

Duminică 2 mai, în ultima zi a colocviului Aura Văceanu a vorbit despre literatura sârbă, proză și poezie, inclusiv a celei de sorginte niponă, descoperită la **Dialogui intercultural** - Ediția a II-a, Valjevo, Serbia: 8-10 aprilie 2010.

Colocviul s-a încheiat cu un atelier de haiku, în care s-au comentat haikuuri ale autorilor prezenți, la care au adus argumente Șerban Codrin, Teodorea Moțet, Florin Grigoriu, Mara Paraschiv, Magdalena Dale (București). Au citit din creațiile lor, iar într-un poem al lui Dan Ioan Nistor s-a descoperit un haiku. Dezbateră **Rolul întâlnirilor lunare, anuale și internaționale** - interesul pentru haiku, reflectat în reviste românești și străine: Albatros, Haiku, Moonset (USA), Prunul (Serbia), Apokalipsa (Slovenia), Ex Ponto etc. a adus la discuții și pe editorii revistei Boema de la Galați, care ne-au oferit o surpriză specială prin prezența dumnealor.

Cu probleme organizatorice, perspective, concluzii (oaspeți și gazde), colocviul și-a închis lucrările la ora 13.30, cu exprimarea dorinței tuturor de a ne reîntâlni în septembrie.

Aura Văceanu

Violeta CRAIU

Te visam

Te visam
pe aripa unei stele

amăgirea dintre bine și rău

și un gol rămas
închidea iluzia că
doar salcâmi rosteau
psalmii aceia

Și tu
îți amânai întunecata plecare

Distanța dintre noi

Distanța dintre noi
este o închipuire amară
profund și ermetice
cioburile luminii
aleargă
fără gară și fără călători...
scârțâie osia veche
tu te-mpiedici de așteptarea mea.
priviri ascunse în oglinzi de retină
se strecoară stinghere
într-un adânc de clepsidră.

Umbra unui sărut

Osândită să încremenească
pe tâmpilele brăzdate
de râuri sărate
mai picură peste podele
ascunde demoni,
în palestre ale lumii
umbra
unui sărut,
tremură în bătaia ritmică
a castanietelor

Florin BUZDUGAN

Metamorfoză

ți-am mânjit chipul cu mizeria primordială
nicicând nu credeam că se va întâmpla
te-am lăsat singură într-un spațiu vid

probabil că mă vei urî, probabil că
vei aștepta să mă alungi din propriul meu trup –
curat, pur –
stabilindu-te tu în trupul meu, schimbându-i
fizionomia

vântul șuieră-n timpanele tale
nisipul îți umple organele
te prefaci în apă, foc, pământ, aer
purificată nu mai suferi

Monoton

din sufrageria afumată,
mâncată de mușegai / privesc pe geamul crăpat
ochii mei sângerânzi
animale furate / din saloane mentale
- insalubre gândiri creează
un sistem total irelevant -

prin fereastra aburită
ceața picurată din / teiul palid privesc
și mă-ntreb / "unde-s fecioarele
cu părul bălai chip
ca spicele de grâu și / ochi puri?"

Revelație

când întind
mâna să prind stele căzătoare,
mă-mpiedic de genunchii apoși
cad în abis, alături de Adam
nu pot căra în spate geamantanul
plin de rufe murdare ascunse sub nasul
bocitor...

m-am lovit la cap în timp ce-l priveam pe
Dumnezeu
și nici azi nu știu, era El sau un semizeu?
ah, cui îi mai pasă, probabil că El doarme
stăm ne uităm la norii plini de păduchi
săltăreți. sunt tot ceea ce eram și nimic mai mult.
un copil egoist
vrându-l pe Dumnezeu doar pentru el...

Violeta CRAIU

Borcanul cu HB3
(partea întâi)

Rimerida trăia în fiecare zi realitatea vieții cu alți ochi. Suporta consecințele vârstei a doua, într-o lume plină de nebuni, lupta cu neliniștea care se instala acolo unde mai ieri era echilibru. Fără să simtă osteneala zilei ce abia începuse, așeza cuminte pe rafturile bibliotecii, aproape goale, ambalaje din hârtie colorată, de la buchetele de flori, aduse de diverși... Cu capul legăna minutele fugare, iar razele soarelui se suprapuneau cu îndoilele ei, sclipeau în marama de praf transparentă, gâdilându-i nările.

- Da, fi-r-ar al dacului de praf, că mi-au ieșit ochii, spuse strănutând de mai multe ori. Șterse la repezeală două rame de fotografii din care o priveau doi copii dolofani.

- Să vă pupe bunica! Țuguie buzele subțiri, rujate strident pe care le lipi într-un sărut imaginar de chipul celor doi ingerași. Imaginea nepoților o urmărea vizibil, umplea spațiul încăperii. Ridică ochelarii, șterse lentilele cu un șervețel din hârtie, măsură, distanțele dintre cele două telefoane aflate pe birou apoi dădu drumul la aparatul de radio. O melodie de dragostea se suprapunea cu vocea ei joasă, uneori stridentă.

- Maricica, ai terminat de făcut curat în cabinetul doamnei director?

- Daaa! se auzi un răspuns înfundat.

Secretară de aproape 40 de ani, absolventă de școala tehnică de secretariat, pune pasiune pentru lucrul bine făcut. Se plimbă prin încăpere, inspectă fiecare colț să nu aibă urme de praf, așează registrele de pe birou, în cele din urmă verifică linia telefonică.

- Iar mi-au dispărut pixurile! N-am văzut așa hoție... Deschise nervoasă fișetul de culoare gri, aflat în spatele ei, căută bombănind printre cutiile așezate în ordine încruntându-se. Luă un pix și se reîntoarse la munca ei.

Purta fuste largi de culoare bej asortate cu o bluze viu colorate. Trasă prin inel nu puteai să-i ghicești adevărata vârstă. Nu avea ce să arate în partea de sus a corpului dar picioarele superbe erau conturate, săreau în ochii colegilor și nu numai. Jurai că nu avea mai mult de patruzeci de ani, deși o trădau mâinile cu degetele lungi, deformate, pline de alunițe maronii.

- Ia și paharele astea, să nu vină doamna și să le vadă nespălate. Borcanele mele, cu mâncare, le-ai pus pe calorifer să se încălzească? Te miști greu Maricica!...

- Fac și eu ce pot, doamnă!

- Să nu uit să dau poștaşului corespondența, spuse îngrijorată. Trase un sertar al biroului, scoase un plic mare, gros, puse ștampila pe un colț, se uită prin încăpere ca și cum ar fi căutat ceva important, apoi se așează pe scaunul ergonomic de culoare neagră...

- Ar trebui să fiu tristă? Dar de ce? se întrebă răscolită de apropiatul eveniment. Că doar mi-o fi venit și mie vremea! Ei, lasă... Vocea eului îi era distantă, rece. Nu se recunoscuse. O năpădiră amintirile și ochii se scâldau în izvoare calde. Nebunele alea de la personal vor să se îmi conducă petrecerea, să se distreze. Ei,

lasă, că le dau eu o ultimă lecție! Or să facă cum zic eu... Uite, iar mă trec nădușelile! Parcă și inima! O! inima mea bate nebunește...

Sunetul telefonului o aduse la realitate.

- Da! Cu cine?

- N-a venit! Mai la și jumătate, că doar n-o fi foc. Hai, hai, că am treabă!...

Închise rapid fără să ezite. Din hol răsunau voci necunoscute. Ascultă câteva secunde, nedumerită, fără să identifice zgomotele, îl strigă pe gardian.

- Măi, loane! Iar fumezi? Ce este gălăgia asta? Că doar n-a venit trenul în gară?

Doi domni au întrebat unde este spitalul și dacă se fac la noi raze la plămâni.

- Și? Le-ai zis?

- Da!

- Închide ușile pe aici că s-a făcut frig!

Bărbatul, în jur de treizeci de ani, o privi nemișcat sprijinindu-și bărbia cu o mână. Se mira în fiecare zi de femeia care avea chef de muncă fără să dea semne de îmbătrânire. Dacă aș apuca și eu anii ei, dar cine știe ce vremuri or mai veni! Își zise dând din cap. Vine prima la serviciu și pleacă ultima fără să se vaite că a obosit. Uite, programul a început de jumătate de oră iar în unitate sunt doar trei inși. Ce dezordine!

- Ioane! Du factura asta la contabilitate și lasă țigara aia că m-ai afumat!

- Dar fumez pe hol, doamnă! Nu se simte mirosul...

- Acuși vine Bella și o să ne sară în cap la toți. Ai închis ușile?...

- Da!

- Păi nu vezi că e fum? Deschide-le și aerisește că o să ne facă pe toți albie de porci! Că ea parcă n-ar fi fumat niciodată!...

Omul se mișcă repede, deschise ușa de la intrare, trase aerul dimineții în piept și execută ordinul primit. Nu-i plăcea să țipe nimeni la el. Cunoștea multe despre fiecare individ din unitatea unde muncea pentru un salariu minim pe economie. Ciudați oameni. Se jigneau reciproc, iar bârfa era ceva ce nu putea să lipsească din meniul zilei. De muncit, se muncea pe ocolite. Unii trăgeau zi de zi de nu-i vedeai decât atunci când se duceau la WC, iar alții se plimbau fără niciun rost pe hol, din birou în birou... Încearca să fie amabil, să intre în voia tuturor. Uneori se visa departe de toate nebuniile astea.

Radioul suna izbitor de tare și secretara fredona versurile cântecului continuându-și cu atenție munca.

- Sunteți veselă astăzi!

- Ei, loane! Ce vremuri am mai trăit!... Primeam flori în fiecare zi, iar ciocolata nu exista să nu am în frigider două trei bucăți.

- Vă cred! Dar mă scuzați! Ce aveți în acel borcan la care țineți atâta?... Prafuri?

Constantin GHERGHINOIU

Schimbarea gărzii

se schimbă garda la buckingham
buckingham dintre stele și lună
se schimbă anul luna ziua ora
ca să rămână tot împreună
în nimicul dintre oră și ceas
în nimicul dintre mine și mine
se schimbă garda la ellysée
ellysée este de dincolo de rău
și de dincoace de bine
de timpul care mă duce
printre mileniile acestor ruine
se schimbă garda și la kremlin
kremlinul dintre suflet și carne
mai adu crâșmare o vadră de vin
poate învață moartea să nu mă răstoarne
se schimbă garda la bucurești
bucureștiul dintre soare și lună
rămânem Moarte tot împreună
să ne spunem povești
despre ce sunt ce am fost
ce vei fi și ce ești

De durere

cade supernova
peste mine cade
supernova geloziei și pustiei
vine de la cantemir
de din moldova
rudă stănilenilor și gliei
și mă las strivit de supernova
insomniei
pân' la oase până la lehova
care duce pe grumazuri arta viei
întru ea mă chinui întru ea
zac sub pacea lumii și o cânt
de la cantemir la noua stea
dau pământul numai
pentru alt pământ
să ți-l fac planetă
să ți-l fac
și cometă
să te cânt să te descânt
de durere că nu-ți sunt

O țară

trăiesc într-o țară undeva
sub o câmpie întinsă
bogată în grâu
și locuită sunt sigur de barbari
poate fi orice țară din cer
poate fi orice țară din iad
dar barbaria, doamne,
ne vine de la dumnezeu
și cu mult mai de sus
trăim într-o țară unde
soarele pătrunde
fără raze
într-o țară unde luna
nu este stăpână
unde viața noastră pustie
se scrie cu cerneala neagră
a doamnei în negru
acea fatală doamnă fugită din poezie

Canțonetă

păianjenul iubirii noastre draga
ne țese de la bucurești
până la primăvara de la praga
pânză de penelopă
scumpo
să n-o păstrezi arunc-o
arunc-o
vom muri ca mai nainte te asigur
te înmugur te dez mugur
vom trăi ca mai demult te asigur
te dez mugur te nemugur
păianjenul iubirii draga mea ne țese
ne destramă
ca pe borangicul din maramă
rămâi o rămâi
du-te draga
iubirea mea coșmarul meu dintâi
de la bucurești la primăvara de la praga

Îngerirea macrocosmosului

kalos ghenisi vine dintr-o altă lume
despre care nu depune mărturie.
vin eu din altă lume oho fără nume
care nu este nici moartă nici vie.
și vin întruchipări de poveste
și vin pe viață și pe moarte
unde ființa este nu este
decât o vorbă spânzurată într-o carte

(din volumul "euGENIA COSMOSULUI MEU")

Ionel BOSTAN

Infanteriștii Sfântului Andrei

Pentru ușurarea sufletului celui care a trecut la cele veșnice, Sfânta Biserică a rânduit ca, la Moșii de iarnă, cei rămași în viață să facă parastase și pomeni tuturor adormiților - din toate vremurile și toate locurile: moși, strămoși, pentru cei ce au murit în împrejurări nenorocite, ne-spovediți, neîmpărtășiți, fără lumânare, în războaie etc. Parastasul nu este altceva decât o prescurtare a slujbei de înmormântare, în care se face rugăciunea de dezlegare și iertare rostită de preot, urmată de Veșnica Pomenire și împărțirea colivei, colacilor, vinului și lumânărilor. Doar așa Bunul Dumnezeu se va îndura și de cei pomeniți la Judecata de Apoi (Cateheza despre Parastas).

Vedenii albe de pe alte tărâmurii se pot iți uneori pe lângă noi, mai cu seamă pe la răscruci de drumuri, dacă e în creierii nopții, privindu-ne cu ochi blânzi și rugători, însă fără să spună nimic... Sperie ele pe unul-altul, mai ales oameni cu sufletul curat, dar nu vor decât să ne dea de înțeles că așteaptă să se facă o sfințire pe locul în care bântuie. Asta pentru că, de fapt, ele nu sunt altceva decât sufletele chinuite ale celor care au murit de-a lungul timpului fără împărtaşanie și lumânare. Cam asta ziceau bătrânii că ar fi cu înfricoșătoarele stafii. Povești care spun că ele s-au arătat „individual” și „face to face”, băgându-i în toți sperieții pe câteveunul, în sat la noi, sunt o groază. Urmările nu au fost din cele mai tragice, doar că, după asemenea întâlniri, unul albea complet, de să nu-l recunoști a doua zi, altul muțea, vreuna lepăda plodul, ori, chiar - dacă e să mă gândesc la Mitru Macamete - se putea da și în sminteală. Numai că, același Mitru Macamete, auzeam într-o vreme, a cunoscut pe pielea lui și ce înseamnă să dai ochii cu câteva zeci de stafii deodată. De altfel, e de presupus că nu după întâlnirea cu vreo stafie bezmetică s-a țicnit el, ci mai degrabă după confruntarea cu „acțiunea organizată” a pâcloaselor vedenii. Nu întâmplător pun accentul pe organizare, pentru că, așa cum veți vedea, la mijloc este vorba despre spirit cătănesc. Mitru, om în etate de-acuma (fiind neînsurat, se aciuse pe la frate-su mai mare, Petrachi, trăind într-o cămăruță de chirpici, alipită de șura vacilor), nu era tocmai vorbăreț. Dar câte ceva din ce știa el că se întâmplă pe Bahna Dracului, tot a scăpat. Mai întâi lui Costăchel,

nepotu-su a paralizat din senin și a murit, Enoaia a rămas fără suflare, stălcită de armăsarul lui Ciuntu Cepelegei, iar Ruxandra s-a spânzurat netam-nesam, nu mai facem caz. Mai ales că nu se știe dacă putem face vreo legătură directă cu povestea Bahnei amintite, deși babele satului - după ce a fost trăsnet din senin văcarul - spun că totul de acolo se trage și că nu-i defel a bună să-i vorbești cuiva despre asta, fie că ai văzut cu ochii tăi ceva sau doar ai auzit pe la alții. Dar, în fine...

*
* *

Să spunem că Bahna asta, zisă „a Dracului”, este o întindere de imaș covățit, de câteva hectare bune, înconjurată de dealuri râpoase, care vine în partea dinspre Vascani a satului nostru. Mai multe ghioluri și bălți, care nu seacă nici în luna lui Cuptor, fac să fie năpădită de păpuriș și străjuită de sălcii și răchiți. Cel mai adesea, de cu seară și până a doua zi, târziu, aici domnește pâcla. Zecile de dâmburi, mai mari și mai mici, sunt acoperite mai tot timpul anului cu iarbă verde și groasă. Cu toate acestea, n-ai să găsești picior de vită la păscut. Și de-ar fi să moară de foame, oile, vacile ori caii sătenilor nu ți-ar pune botul pe vreun fir de iarbă, ferit-a Sfântul. Scenele cu vaci care, din senin, încep să scormone cu coarnezile în pământ, cai tăvălindu-se pe jos, după care își atacă inexplicabil stăpânii, sau oi care fac cruce cu copita, înainte de a o rupe apucate la fugă, kilometri întregi, ca de lup, nu sunt deloc rare. Asta cu atât mai mult cu cât, din loc în loc, iarba pare pătată de sânge, firele având o culoare între roșu și maro... Și azi poți vedea pete roșii, așa, cât palma, dar și cât gura căldării, ori mai mari - că trebuie să faci un salt bun ca să le pășești. Se zice că mărimea lor este după cum cei căzuți în ultimul război au murit, câte unul, de un singur glonte, ori grupe și plutoane întregi, în bătaia snopului de mitralieră sau a Katiușei rusești. Ceea ce e sigur e că, prin '44, în vară, când venea frontul dinspre Est, înapoi, companiei comandate de căpitanul Alfred Sicoe (un profesor de biologie, în viața civilă, de prin Caracal), avea să i se înfunde, aici, la propriu. În mod nefericit, calculele și orientarea după regulie militară arătau că cea mai bună direcție de retragere este cea de-a dreptul peste mlaștini. Vitregită de ajutorul nemților (bui-măciți, și ei, acum), alături de care a luptat o perioadă, compania a fost tocată mărunt, „la Katiușă”, de ruși, de pe dealul Ulmișului. Se spune că niciunul din cei vreo sută de infanteriști n-aveau să mai iasă vreodată din micul ținut mlaștinos. Acolo au rămas pentru vecie și cele patru tanchete care însoțeau trupa. Ba chiar și cocoșul americanesc al comandantului, pe care l-a purtat cu el peste tot pe unde a mers cu frontul... Doar un ceas să fi întârziat atacul bolșevic, și ar fi fost suficient să treacă Șaua Ruginoasei, ajungând sub protecția lanțului de cazemate de pe Valea Siretului...

(continuare în pag. 35)

Vaietele și gemetele soldaților masacrați s-au auzit zile în șir, până să se stingă. Or fi tras corbii și prădătoarele sălbătice de trupurile lor, rușii mergând mai departe, nepăsători, iar sătenii fiind în refugiu, tocmai pe la Sascut, în vremea aceea...

*
* *

În zilele noastre, trecătorii care vor să ajungă la gară, aflată măcar la două-trei ceasuri de mers pe jos, pentru trenul de patru dimineața, înconjoară larg locul blestemat. Unii, care s-au încumetat s-o taie de-a dreptul în miez de noapte, povestesc că au fost însoțiți o bucată de drum de umbre albe și au auzit clar tânguilele celor morți acolo, care își imploră mamele sau își strigă, pe nume, soțiile ori copiii... Din când în când se aude limpede cântând cocoșul americanesc al Comandantului. Și nu se poate confunda cu cântecul cocoșilor din sat, spun cei mai mulți, pentru că este mai pițigăiat (ce bojogi putea să aibă, că Sicoe îl băga în buzunarul vestonului!) și vine de-a dreptul din adânc. Apoi, în urechi și picioare simți o trepidație, un duduie înfundat, tot ca din pământ, care îți amintește că mlaștina a înghițit și motorizatele blindate, pornite, cu oameni în ele.

*
* *

În fiecare an, în ajun de Sf. Andrei, cu puțin înainte de miezul nopții, Mitru Macamete ia încetșor, la pas, cărarea către Bahnă, ce străbate prin mijloc o salcâmiște tânără. Ajuns undeva, într-o margine, printre răchiți i se înfățișează, în formație completă, compania odinioară masacrată. Peste tot, ceață în jur, dar pe soldați îi vede ca în palmă, așezați, parcă, pe o estradă învăluită în lumină albă. Da, apare o companie întreagă: patru plutoane a câte trei grupe, fiecare, cu ofițeri în flanc și cu căprarii în deschidere, aliniată la sfoară, parcă. În față, pe mijloc, Căpitanul Sicoe. Așteaptă raportul. Apelul merge repede: Caporal Cazacu - `Zent, Fruntaș Ududec - `Zent, Soldat Nedelcu - `Zent, Soldat Zaharia - `Zent, Soldat Zaharia - `Zent (se vede treaba căăștia erau doi frați), Soldat Marchiș - `Zent, Soldat Șpac - `Zent, Soldat Bleorț - `Zent... Și tot așa, până la ultimul. Toți aveau fețele triste. Foarte albe și cu cearcăne vinete mari, în jurul ochilor. Se strădui să observe dacă au obrazul bărbierit, dar contururile nu-i apăreau suficient de clare... În orice caz, bocancii de campanie nu erau înnoroiți. Ba, chiar, aveau luciu. Cel puțin așa vedea Mitru. Urmară comenzi de mânăuire a puștilor cu baionete și i se dă onorul Comandantului. Mișcările erau ca la carte. Își dădu ușor seama de asta Mitru, pentru că și el a făcut câteva luni bune de armată. Pentru câteva secunde rememora întâlnirea lui cu armata, când, după dezinfecția cu "praf alb", au fost duși, în pielea goală, la magazia de efecte, unde un "plotonier major" le împărți fiecăruia, măsurându-l din ochi, câte-o pereche de bocanci grei, cu potcoave și ținte din fier, una de izmene din pânză groasă, pantaloni și tunică,

moletiere, centură și curea de pantaloni, cămașă și flanel. Apoi, tot goi, cu efectele împachetate-n brațe, au fost duși în pas alergător lipăind cu picioarele goale pe cimentul rece, în dormitoare, unde au fost puși să se echipeze în ținuta militară... I-ar fi plăcut să facă toți anii de cătănie, trei la număr, că așa era pe atunci, dar l-au găsit cu TBC și i-au dat rapid formele de clasare... Acum mai putu să remarce și cât de bine se ținea Căpitanul Sicoe. Înalt și drept, aer sportiv și tineresc. Îi găsi la fel de bine și pe cei trei sublocotenenți și locotenentul, comandantii de plutoane, darăștia oricum erau mult mai tineri. Încercă, apoi, să numere trupa, așa, om cu om, la rând, unu, doi, trei, patru..., dar n-a ajuns pe la douăzeci, că, gata, scena s-a stins, ceața și întunericul nelăsându-l să-și mai vadă nici măcar propria mână. Nu-i nimic, își zise, îi număr la anu'. Credeți cumva că i-a fost frică? Nu. Tot timpul a ținut strâns la piept Cartea sfântă. De fapt, el trăiește ca un monah. Doar în post și rugăciune. Și nu lipsește niciodată de la Sfânta Liturghie. O vreme a insistat la preotul cel nou să facă o slujbă pentru sufletele celor prăpădiți în Bahnă, dar nici până în ziua de azi n-avea să fie luat în serios.

*
* *

Nu se știe cum și de unde au aflat de această poveste cei de la un Centru de Studiere a Lumilor paralele (sau așa ceva). Au venit, au stat de vorbă cu sătenii, au făcut filmări. I-a purtat Iliuță al lui Racliș, văcarul satului, care se înțelegea bine cu Mitru Macamete și aflate multe de la el, peste tot. Le-a arătat și locul dinspre via Catincăi lui Irimia (singura din sat care stăpânea meșteșugul drăcesc al luării manei vacilor de lapte, cine știe ce viață o fi ducând Dincolo!) din care privea Mitru parada soldaților-fantome. Și urmele șenilelor, vizibile și azi, de pe dâmbul de hlei, până unde se pierd în mlaștină. Au întors pe toate fețele niște bucăți de oase. Au ridicat piese grele, năpădite de rugină - o turelă, bucăți de lanțuri groase, cu zale cât pumnul, lăzi pentru muniția de tun, un ochitor, toate provenite de la blindatele scufundate. Au comentat ore în șir, pe limba lor, în jurul câtorva căști din oțel, scoase dintr-o răpă, toate cu câte o gaură sau mai multe, făcute de gloanțe, și a unor baionete, încă tăioase. Camerele lor de luat vederi, cu teletransmisie (măcar vreo șapte-opt, așezate în poziții diferite), lăsate pe Bahna Dracului, în noaptea de Sf. Andrei a anului trecut, au înregistrat secundă de secundă, la detaliu, trepidațiile ultimei trestii, unduirea sălcilor, zborul oricărei păsări speriate de ceva etc. etc. Numai că toate, de la ora zero la zero și un sfert, arătau aceeași imagine: un punct mare luminos în mijlocul ecranului înnegrit inexplicabil. Altfceva, nimic. Evident, sfertul acela de oră era suficient pentru apelul și raportul Companiei. Apoi, până în zori, filmarea a decurs normal. Nu mai zicem cât de dezamăgiți au plecat...

(continuare în pag. 53)

Tania NICOLESCU

VIAȚA CA O AMOEBĂ

Termenul de **amoebă** caracterizează toate organismele fără o structură complexă, care nu pot fi clasificate nici ca animale, plante sau fungi. Unicelulare sau pluricelulare, amoebele sunt identificate prin abilitatea lor de a forma extensii citoplasmice numite, pseudo-pode sau „picioare false”, cu care se mișcă. Hrănirea este prin fagocitoză. Pe timpul perioadelor cu vreme nefavorabilă amoeba se închistează: devine circulară, pierde mare parte din apă și secretă o membrană închistată care servește drept înveliș protector. [sursa: Wikipedia].

Romanul lui **Adrian Bușilă, *Moarte contra cost*** (Editura Ex Ponto, Constanța, 2006), în mare parte autobiografic, reînvie sub ochii cititorului, cu o deloc surprinzătoare acuitate, amintiri prea repede refutate. Grație descântecului pe care mintea umană, din dorința de a se autoproteja, îl șoptește căutând să-și liniștească și să-și adoarmă ca pe un prunc, conștiința: „cele rele să se spele, cele bune să se-adune”, evenimentele traumatizante care cu, sau mai ales fără de voie, ne traversează existența, tind să fie acoperite de praful uitării.

Am citit romanul pe nerăsuflăte, cu impresia că răsfoiesc un vechi album, în care regăsesc cu surprindere întâmplări și personaje pe care acum, de la distanța timpului, le văd într-o altă lumină, dar cu senzația permanentă a unei răsuflări reci în spate.

Și gândul, căutând prin cufărul amintirilor tresare reîntâlnindu-se cu surâsul cronicarului: „Nu vremurile sunt sub om ci bietul om sub vremuri”. Din această perspectivă, în ceea ce citeam, mi se contura tot mai clar dimensiunea dramatică a vremurilor trăite atunci. Un atunci care, ca întotdeauna, l-a prefigurat pe acum. Un acum care, ca o rană netratată la timp, s-a cronicizat, evoluând în profunzime.

Eroul romanului îi permite autorului să-și defuleze trăirile până acum refutate, însă prudent și parțial, însoțite parcă de o privire aruncată reflex peste umăr, cu permanentă alertă a celui adus de soartă pe țărmurile lagărului socialist, aflat tocmai în plină efervescență creatoare experimentală, de construire a lui RoboCop – omul nou – al societății socialiste multilateral dezvoltate, executant fidel și docil, cu orizontul redus la nevoile sale bazale, exprimate plastic prin arhicunoscuta expresie de “crăpăt”.

Doar că experimentul, scăpat de sub controlul calfelor și ucenicilor școlite formal dar temeinic trecute prin “școala vieții”, a făcut ca în locul speciei umane dorite, numită generic “Om nou”, să apară hibridul cu caracteristici ce-i făceau imposibil de definit apartenența la una sau alta din speciile cunoscute. Puternic acroșat de nevoile sale bazale, reacționând cu iuteala manguste la stimulii materiali, absorbiți de-a valma, parcă prin toți porii, sub comanda înscrisă în circuitele sale neuronale utilizate la nivel de avarie: “a fi = a avea”. Și aviditatea în a acumula, la presiunea golului interior, creștea în absența caloriilor psihice atât de necesare în dezvoltarea echilibrată a unei ființe umane, în paralel cu marasmul psihologic al individului, care-l transforma în piranie gata să devoreze într-o clipă chiar și mâna stăpânului pentru a avea ceva mai mult din ceea ce i se arunca “raționalizat”, după expresia fățarnică “fiecăruia după nevoi”, dar în același timp docil, constrâns de teama de a

evita lovitura pe care “sistemul” i-o putea aplica pentru nonconformism și despre care nu putea ști de unde ar putea să vină; de la vecini, colegi, prieteni, rude.

Alternând în secvențe cinematografice imaginea de fațadă cu cea de culise, reacțiile formale cu cele subiective, dialogul extern cu monologul intern, romanul creionează în tușe puternice atmosfera de ură difuză din societate, ură orientată nediferențiat, către toți și către toate, dar mai ales față de cei din mediul proximal “spitalul, arena a urii pe care doctorii și-o poartă unii altora” și în care fiecare individ devine „o piesă, un angrenaj, un circuit integrat în sistemul informațional al răului”. Într-o astfel de atmosferă cu iz psihotic, individul social nu are altă alternativă decât aceea de a reacționa senzitiv, mereu în defensivă, înaintând prin imensul ocean de minciună ca un submarin în submersie căutând din când în când prin periscop în jurul său, mimând contacte sociale prin care încercă să se sustragă atât cât mai poate omniprezentului cântec graseiat de sirenă, cu timbrul vocii celui mai iubit dintre pământeni țării, ce curge-n directive neîncetate din difuzoare peste creierul supușilor, spălându-le oriunde s-ar afla, fie și-n gaură de șarpe: «Rrealizărrrili... să asigurrre... dezvoltarrre...».

Nu-i de mirare că traiul într-o atmosferă puternic tensionată, pentru a putea fi suportabil are ca efect apelul la singurele droguri aflate la îndemână, alcoolul, țigările aprinse una după alta cu mâinile tremurânde și sexul practicat ca mijloc de descărcare al tensiunilor și de simulacru de control asupra altei ființe umane - control ce badijonează umilințele zilnice suportate, ca monedă de schimb pentru păstrarea integrității ființei din toate punctele de vedere, mai puțin morale.

De altfel, relațiile interumane sunt excepțional descrise ca fiind supuse principiului utilitarist, materialist, în umbra căruia orice altă valoare este sortită pierii și sub semnul căruia asistăm la dezumanizarea întregii societăți. Pagină cu pagină, romanul derulează filmul agitat și-n același timp mut, ținând cont de lipsa de esență a comunicărilor ambiva-lente dintre personajele zombi, pe de o parte telegidate sub presiunea anxietății voalate ce le împregnează ființa, pe de alta, inhibitate de prudența

(continuare în pag. 37)

suspiciunilor și a instinctul de autoconservare. Nu întâmplătoare sunt întâlnirile din cabinetul psihologului, sau întrebările vizibil neliniștite adresate atât acestuia cât și psihiatrului, chemați a reprezenta - totuși cu îndoielnică speranță - reperele raționale în această societate ce se dovedea a fi chiar și pentru conștiințele mai mult sau mai puțin obnubilate de anxioliticul din sticlele cu etichete de preferință străine, un labirint de nebunie colectivă.

Întâlnirile dintre personaje se desfășoară sub tensiunea așteptării unei clarificări la întrebările încă nerostite, a așteptării unui ce care nu se mai întâmplă niciodată, pentru că nimeni nu-și asumă nici o responsabilitate, așteptând cu toții ca schimbarea, tonul, să vină de la celălalt. Și tonul replicilor frecvent încărcat de iritarea frustrărilor acumulate și de agresivitatea fără obiect precis, se revărsă oriunde și oricum în tot ceea ce ar fi putut servi drept paratrăsnet, salvând subiectul de la implozie. Și nu este de mirare, pentru că se spune că gura vorbește din prea plinul inimii, ori tocmai inima este cea care în acest sistem bazat pe manipulare rămâne flămândă, pentru ca mijlocul cel mai la îndemână prin care un sistem totalitar, ce nu poate inspira credibilitate și respect, supune mulțimea, este frica, nu iubirea. Și frica, acest ancestral instinct de supraviețuire determină prin permanentizarea sa, diminuarea capacității de discriminare și a lucidității. Eroul romanului, medicul de laborator Radu Iulian, supus încă din copilărie unor experiențe traumatizante repetate, este cu atât mai mult vulnerabil la „microbul” fricii, care reușește să-și ascute deseori ghearele pe inima lui, somatizându-se, provocându-i crize de angoasă. Pe aceasta, fiind oarecum familiarizat cu terapia homeopată el încearcă să o înfrunte tratând-o homeopat cu doze mici de frică similară; frica de libertate, la fel de puternic angoasantă pentru individul social, prin responsabilitatea cu care trebuie asumat destinului propriu, părăsind pentru aceasta sentimentul de aparent confort al „turmei”; pentru că verbalizările, raționalizările din grup, nu duc mai departe decât la conștientizarea fricii celui alt și până la urmă la contagiunea cu frica. Pentru ca echilibrul interior, plasat în exterior, în alții, nu poate fi decât experiența de a-ți pune toate ouăle în același coș.

Și omului îi poate fi luată orice libertate, cu excepția libertății de a-și alege singur atitudinea cu care să reacționeze în fața vicisitudinilor vieții, libertatea de a-și asuma responsabilitatea și de a da un sens vieții sale, ceea ce îl ridică deasupra soartei sale. Iar doctorul Radu Iulian, departe de a alege să se conformeze plîndu-se pe cerințele unui sistem dezumanizant, alege să depășească propria stare de vid interior responsabilizându-se și luându-și propria viață în mâini pentru a-și împlini visul de a fi o ființă umană capabilă de a crea și nu complăcându-se în a vegeta: «idealul meu este să fac ceva la care nu mă pricep deloc, dar să reușesc și, când termin, să stau pe vine în fața celui ceva și să mă mir și să mă tot mir, cum de am reușit».

Iar „responsabilizarea, este însăși cheia existenței umane” - (Viktor Frankl).

Cristina DOBREANU

Despre capcana existenței

Eliberarea din chingile realității mărunte este promisiunea pe care poeta **Dana Potorac** o reînnoiește constant în noua sa carte de poezie, *Cronică de cafea*, Fundația Culturală Antares, Galați, 2010.

Când viața se adună în urma noastră ca o povară, ca un deșeu sau sinistru sub chipul unor fantome mereu prezente, *despre cum poți scăpa...*, cum își intitulează autoarea multe dintre poeme, devine o căutare obsesivă, sufletul încercând toate ieșirile posibile.

În poezia care dă titlul cărții poeta s-ar descotorosi de neîmplinirile vieții ca de un sac cu gunoi „am închis în saci tot restul / prinsorile cu primăvara / măștile balurilor la care nu am ajuns /și prințul de hârtie albastră / mereu / murdar de altcineva // câtă ironie la un loc adunată / cineva să ridice gunoiul ” (cronică de cafea), de-ar fi atât de ușor! și nu e, căci trecutul ne calcă pe urme, dă năvală: „în spatele ușii / ha ha păpușile moarte cad /ceașca de cafea au vărsat-o” (despre păpuși).

Când lipsește comuniunea, nici iubirea nu este eliberatoare: „învăța să construiești / lumea care îți lipsea /.../ iubirea (zice-se) cerea sacrificii / și femeia începu să fie altcineva / în zilele de tinichea / se iubeau” (povestea altora), lăsând în trecerea ei același gust al neîmplinirii.

Nemaștiind calea izbăvitoare poeta alege când iluzia, când jocul închipuirii, în neacceptarea încăpățănată de a crede că viața e doar atât - supraviețuire. Alteori, sufletul obosit de atâtea amăgitoare „porțițe” se retrage negându-se: „fi-v-ar / să vă fie / blestem iubirea mea / blestem de noapte /blestem de zi /blestemul verbului /a fi // plec să mă uit / să învăț / a uita /amintește-ți tu /de ea /amintirea mea” (am spus).

Ultimul poem al cărții, „decembrie”, închide cercul cu promisiunea unui „alt joc”, unei alte vieți, reinventate „fie și numai pentru o zi”.

Când Dana Potorac nu se mulțumește cu o exprimare de suprafață, cum nefericit se alătură și ilustrațiile cărții, versurile sale regăsesc deseori plinătatea poeziei care poate izbăvi: „te trăisem / cu taină cu tot / te văzusem cu ochii proaspăt spălați” (joc VI).

Olimpiu VLADIMIROV
Retro

Aripă trecută-n nopate
 Arămind sub mere coapte;

Sub neliniști te ascunde –
 Vântul să te-nșire-n unde,

Când, pierdută prea devreme,
 Aprinzi cerul în poeme.

Scrisoare

Îngere, eu trebuie să cobor,
 Oricum, semaforul nu se mai schimbă;
 Sunt agățat demult de ultimul zbor,
 Amarul vieții îl adun pe limbă.

Lucru-nceput îmi iese tot pe dos,
 Pustiuri s-au adăpostit în oase,
 Credința nu-mi mai este de folos,
 Suspîn după un zar de șase-șase.

Nu-s împăcat cu mine și-i târziu
 Să buchisesc acum abecedarul;
 Cât pot întârzii lângă lutul viu
 Ca să-mi ascund și sufletul și harul.

Leagăn

Între Carul Mare
 și stelele prăbușite în cuiburi de rouă,
 hamacul din grădină
 îmi leagănă visele.

Minune

Minune curată – strigătul meu
 Ajunge la tine!

Curată minune – ecoul se-ntoarce
 Împreună cu tine!

Când scriu minune –
 Mă gândesc la Dumnezeu;
 Iluziile se pierd în curcubeu...

Mircea Marcel PETCU
Umană

Se leagănă linia orizontului
 de dorul soarelui arzător
 și al lunii tăcute,
 se mută liniștită
 în funcție de noi,
 încercând să ascundă
 vidul neînțeleș al
 Universului,
 doar stigătul pescărușilor
 o fac să devină mai
 umană
 încercând să combine
 deznădejdea cu liniștea
 eternă
 formând fantezia
 clipei unice.

Trecere în...

Noaptea fusese rece,
 una din acele nopți de toamnă,
 care ne avertiza că vor veni
 cândva și sticloasele nopți de iarnă,
 o amorțeală ce părea definitivă
 se instalase în tot ce până
 mai ieri era atât
 de nepăsător vital,
 lăfăindu-se într-un timp
 parcă fără sfârșit,
 iar lumina,
 lumina aceea blândă
 nu mai curgea, nu mai tremura
 în mici valuri,
 aninată de rasuflarea aerului,
 se întindea egală, generoasă
 acoperind potolit lumea
 cu tot ce-i aparținea,
 dar indiferentă și distantă,
 încremenită.

Atât

Nu trebuie decât
 să mă iei în brațe
 și nimic din ce e pe lumea asta
 nu mai contează.

Ion TUTUNEA
(Hercinicul)

Din visteria cerului golită

Crepuscul împrăștiat pe nouri e telegrama morții mele transmisă cu o milenară întârziere după cortina unde piesa e jucată permanent iar eu am rămas - identic cu clownul din mine înfriguratul ce v-a stors doar lacrimi - spre-a dovedi doar cine sunteți:-păiațe în final perpendicular stratificate subț două bețe-ncrucișate – un minus transformat în plus –ce-n liniște așteaptă tămîierea costisitoarelor pomeni sponsorizate dintr-un buget multășteptat din visteria cerului golită...

Când vreau să...

Când vreau să cumîntesc soarele – umbra hidoasă îmi încleștează gura. Mă doare umbra pentru că îmi sprijină cotropindu-mi făptura și împotriva-mi stârnită îmi înstatuiază ura...

Parcă aud cum ploaia

Parcă aud cum ploaia întinerește țărul.
Cătina își țâșnește ascuțișuri de spini.
Corabia mahnirii naufragiază-n delir și stau și dezghioc fructe de tâlcuri într-un decor imperfect democratic melancolizat de orgoliul unor petrecute trăiri.

Parcă aud desprinderea iluziei de realitate – piroane înfipte oțelite în timpul subțiat înspre înlemnire pornit – iahtul plăcerii îndelung tănuite naufragiază precum ochiul din fruntea ciclopului direct în plictis.

Precum măduva-n oase tăcerea încă-mi susține scheletul visării în care întârzii.

Pedeapsa mai mare este orbecăitul prin veacuri subț fanfarele lui "a fi sau a nu fi".

Parcă o spaimă îmi roade în gânduri;o aud în caleașca îmbătrânirii venind.

Diapazonul nocturn dă ton adormirii.

Scorușii spintecă vântul în crâng.

Ce iubire tăioasă tresărită subț scut – vinovate idei de neliniști băute împăienjenesc timpul și din moarte înspre viața cealaltă mai am de parcurs drum mult...

(din volumul Elegii tulgene vol.VIII- în curs de apariție)

Nică Tănase CARAȘCA

Drumul istoriei

M-am născut singur printre dușmani odată cu piatra.
Cu ea mi-am scormonit mintea și mi-am construit pietre de hotar, pe drumul șerpuitor al vieții.
Apoi, mi-am înfipt rădăcinile în pământul pietros, din care m-am plămădit singur.

Și azi,
îmi place să-l privesc pe tata cosind.

Din când în când,
își ascute coasa,
cu o gresie șlefuită,
de trecerea timpului

Cadou

La vamă, Vama Nouă e mare război
Că peste vreo trei zile e ziua lui Priboi,
Un vameș cu prestanță, ce își știe menirea,
Taxează cum fac toți, intrarea sau ieșirea.

Problema discutată atent, cu tot temeul
Este să-i ia ceva cum este obiceiul,
Un mic cadou acolo, cu toți să pună banii,
Să se bucure omul când împlinește anii.

- Colegi, zise un vameș, eu banii să-i adun,
Cu suma colectată, iată ce vă propun;
Un dar modest gândit-am, cu ea să-i cumpărăm,
Cu-n BMW de clasă să-l atenționăm!

Sări o vameșită și protestă cu zel :
- E prea puțin, colega, ne batem joc de el!
Eu m-am gândit la altă soluție utilă,
Mașini are mai multe, să-i cumpărăm o vilă !

- E prea puțin și-o vilă, chiar de suntem modești
Și nu avem venituri, ne facem de povești,
Cu mărunțișuri d-astea ajungem de ocară,
Se pronunță al treilea privind absent afară.

- Atunci, spuse un altul ce nu avea măsură,
Să-i dăm cadou, eu zic, de-o muncă-n plus, o tură!
- O, nu, le zise șeful, o tură-i dar de dar!
Doar nu este nici unul din noi milionar!

POEȚI TULCENI

Ștefan Romeo GHIOC

Pandemie

O pandemie grea ne împresoară
cu viruși ce nu-și află lecuirea,
toți doctorii s-au îngrozit de boală
și-un ultim antidot ar fi iubirea.

Dar unde să gasești leacul iubirii
când inimile toate-s înghețate,
când prin biserici se cunună mirii
cu sentimente computerizate?

Când reci sunt buzele ce se sărută
nepăsătoare, ca-ntr-o inerție,
când nici chiar vinul vechi nu mai ajută
iar lăutarii urcă-n veșnicie...

Ne-ar trebui alți noi Adam și Eva
și-un Eden nou, cu șerpi și mere coapte
ca să reinventăm în noi iubirea
și lumea să o ducem mai departe.

Pe când așa, ne naștem ca-ntr-o doară,
părinții se iubesc fără iubire
și-o pandemie grea ne împresoară
cu viruși ce n-au lecuire.

Jertfa

Îmbătrâniră caii, visând
aceeași iarbă
ascunsă între două
galopuri paralele
de-a lungul unei osii
ce-a rupt în două
visul
plimbat ca o morgana
prin cântecele mele.
Îmbătrâniră caii.
Din ce în ce mai rar
auzu-l înfioară
galopul lor spre soare,
iar oiștea aceasta e
piatră de hotar;
de-o parte cel ce naște,
de alta
cel ce moare...

Esenin

Se mai știe ceva de Esenin?
Unii zic c-a fost
numai o zicere-n vânt
alții c-a fost doar un înger
învoit pe pământ;
unii încă-i mai caută drumul prin
săni de gheață; alții prin
aburii crâșmelor albite
spre dimineață.
Se mai știe ceva de Esenin?

POEȚI TULCENI

Marius SANDU

Gol prin pustiu

Am rămas fără rugăciuni
Și îmi las unghiile să mă zgârie
Rămânând gol.
Câteva imagini neclare încep să danseze
În hore iluzioniste, hrânindu-mi goliciunea.
Câteva linii trase prin gânduri
Îmi dau nisip de evadare
Și fug prin pustiu
Devenind o pradă pentru amintiri.

Cine?

Cine sunt eu să judec?
Un zâmbet fără rațiune
Ce se spală în rutină.

Cine ești tu să judeci?
Creator de sclipiri nevinovate?

Degeaba...
Nu ai să-mi răspunzi niciodată...

Bubă

Ochii mi-s împăturiți în nisip,
Lacrimile-mi răstignite în nimic,
Ruga-mi arsă pe rug, plânge!
Doamne, desenează-mi o hartă.
Numai un țel încăpățânat
Nu mă lasă să cad în neant...

Am oprit ploaia

Am oprit ploaia, cu mâinile dezbrăcate,
Dar acum mă dor...
Tac
Și tipăresc sentimente nebune
Pe stropii striviți,
Plâng și adorm.

Secunda

Îți multumesc, Sfântă Icoană,
Că mi-ai lăsat în cufărul
Plin de secvențe neregizate
Secunda!

Petre RĂU

Jurnalul personal

Jurnalul personal este un tip aparte de scriitură, o specie literară bazată pe însemnări cotidiene ale cuiva, de regulă în ordine cronologică, despre anumite evenimente, fapte sau observații legate, de obicei, de viața sa. El cuprinde o categorie importantă de texte și poate fi folosit pentru a înregistra ce s-a întâmplat semnificativ în cursul unei zile sau chiar pentru a planifica activități viitoare. Informațiile conținute pot fi din domenii foarte diferite ale civilizației umane.

În urma unei clasificări făcute de teoreticianul francez Phillipe Lejeune în *Pactul autobiografic*, jurnalul personal se află pe lista speciilor literaturii autobiografice alături de memorii, biografii, roman personal, poem autobiografic, autoportret sau eseu.

În multe cazuri un jurnal este creat pentru a fi relecturat. Cel care scrie (sau își ține) un jurnal o face adesea pentru ca să-l poată reciti ulterior. Uneori însă, jurnalul are și rolul de a conserva momentele semnificative, revelatorii pentru viitoare aduceri de aminte, reluări sau reconstituiri. Pe lângă forța sa de revelare a personalității autorului, jurnalul are o importanță enormă și prin materialul socio-istoric pe care îl stochează.

Ca tip de scriitură jurnalul există de multă vreme. Ca specie literară însă jurnalul a început să înflorească în perioada Renașterii.

Dintre cele mai cunoscute personalități care au scris și au publicat jurnale amintim pe Samuel Pepys, Boswell, Daniel Defoe, Jonathan Swift, Stendhal, Amiel, Shelley, Benjamin Constant, Lev Tolstoi, Franz Kafka, André Gide, George Orwell, Walter Scott, frații Goncourt, Charles Baudelaire, Jules Renard, Alfred de Vigny, Julien Green, Virginia Woolf, Ernst Jünger, Cesare Pavese, Anaïs Nin ș.a. Înaintea lor însă au făcut-o mulți alții. Însuși Leonardo Da Vinci ne-a lăsat câteva însemnări despre viața sa.

Până la începutul secolului XX jurnalele nu se publicau decât postum. Odată cu inițiativa lui André Gide de a-și publica părți din jurnalul său personal această tradiție a fost spartă. De atunci, genul s-a apropiat de autobiografie, cu toate că și-a păstrat trăsăturile distinctive: structură aleatorie, logică interioară specială impusă de necesitatea de a data remarcile ori notațiile, cât și conținutul eterogen (un jurnal poate consemna lucruri foarte diferite, cum ar fi stări de spirit, întâmplări personale, momente de autoanaliză, vise, conversații, lecturi, impresii, amintiri, proiecte, zvonuri, bârfe etc.). Cel puțin stilistic dacă nu și altfel, jurnalul a continuat să fie o specie de scriere secretă. Autorul jurnalului poate decide să dezvăluie și altora tainele lui, poate chiar folosi aceste taine sau pseudotaine pentru autoflagelare, sau laudă de sine, sau ambele, în public.

Până la urmă, actul scrierii unui jurnal personal se presupune a fi secret și deci nu poate avea mai mulți cititori, în sensul larg al cuvântului, ci doar unul singur: autorul.

Există, așadar, anumite texte de acest gen care se extind și se autorefectă la nesfârșit în folosul unui singur cititor, în speță autorul. Este exemplul jurnalului personal *"Fragmente dintr-un jurnal intim"* al scriitorului și filozofului elvețian de limbă franceză Henri-Frederic Amiel (1821-1881), cel care obișnuia să-și recitească des propriul jurnal.

Și în limba română avem, spre exemplu, *Jurnalul unui jurnalist fără jurnal*, un titlu celebru de jurnal aparținând lui Ion Desideriu Sîrbu (1919-1989) și publicat postum. Mai înainte însă, avem de-a face, probabil cu cel mai lung jurnal al literaturii române, cel al lui Titu Maiorescu, intitulat *Însemnările zilnice*, jurnal care se întinde pe o perioadă de 54 de ani și care înfățișează viața românească, viața de familie și activitatea criticului. Mulți alți scriitori români au scris și publicat jurnale. Printre ei, iată câteva nume sonore: Gala Galaction, Eugen Lovinescu, Octavian Goga, Liviu Rebreanu, Geo Bogza, Mircea Eliade, Mihail Sebastian, Nicolae Steinhardt, Eugen Ionescu, Camil Petrescu, Miron Radu Paraschivescu, Paul Goma, Monica Lovinescu, Mircea Cărtărescu etc.

Un jurnal poate fi de interes pentru un cititor din diverse motive. Cel mai însemnat ar fi acela al dorinței de a împărtăși tainele autorului. Acest motiv stă în picioare indiferent dacă autorul jurnalului este sau nu un scriitor autentic, o personalitate proeminentă sau nu. Se presupune că nimeni nu se apucă de scris un jurnal fără intenția să aștearnă în el diverse intimități pe care nu le-ar expune nicăieri în altă parte. Iar curiozitatea este primul imbold al cititorului de jurnal intim. De pildă, el este atras ca un magnet de lectura jurnalelor personalităților. La baza mecanismului psihologic al unui astfel de cititor stă un anumit comportament de a descoperi ineditul, o mentalitate de a atinge insolitul, o dorință, inocentă sau nu, de a pătrunde în budoarul unei persoane importante.

Dacă însă un jurnal este scris doar pentru uzul autorului, atunci în el sinceritatea se află la cote maxime, ceea ce ar fi improbabil să o găsim la astfel de cote, în textele destinate publicării.

Mărturisesc că, personal, am avut în intenție să scriu un jurnal. Ba chiar am și făcut-o, în mai multe rânduri. De fiecare dată, însă, când începeam, simțeam nevoia că trebuie să învăț de la înaintașii mei câte ceva despre asta, mi-ar fi folosit să-mi însușesc soluțiile lor, stilul și procedeele lor de a crea o mască pentru cel care scrie jurnalul. A trebuit să citesc aproape toate jurnalele publice celebre de care am aflat, de la care să împrumut un stil, o idee, ceva. Practic, nu am produs niciun jurnal intim, nu am dus niciodată până la capăt aceste proiecte, pe toate le-am abandonat înainte de a le construi un contur concret.

(continuare în pag. 53)

Nicoleta ONOFREI

Omul irațional

„Însemnări din subterană” poate e cea mai sinceră scriere a lui Dostoievski, asta tocmai datorită ritmului alert, fără suflare. Atâta patos nu poate exista decât într-o spovedanie scrisă cu lacrimi în ochi. Nu se mai poate ascunde în spatele personajelor, unde își permite să se disimuleze, să spună lucruri și apoi să le nege fără să fie observat. Da, sunt măști, cum spune Lev Șestov. *Însemnări din subterană* e un roman al „de ce-urilor”, al răzvrătirilor, pentru că sunt momente când nu poți să nu te răzvrătești, pentru că sunt lucruri de neînțeles și unii pretind că totul e argument și logică și ești redus sau anormal dacă nu înțelegi, dar poate nici nu vrei să înțelegi...

Șestov spune că toate lucrările de după și inclusiv *Însemnările...* sunt datorate unei achiziții, a unei achiziții de care nu toți se bucură - dacă poate fi o bucurie, căci omul subteran spune că poate e chiar frumos sau mai „inteligent” să fii prost decât să te macine tot timpul gânduri, adică să fii conștient - o a doua pereche de ochi, care ar fi a-i Îngerului Morții care a coborât în *Casa Morților* și i-a dăruit. (Și cu siguranță are dreptate, evenimente de genul asta schimbă un om, numai că schimbarea nu a avut un final, e posibil ca el să se fi sfârșit din viață fără să fi ajuns unde își dorea). Ochi cu care a început să vadă ce până atunci nu vedea. Ce vedea? Că nimic nu e ceea ce pare. Și aici omul subteranei sigur ar fi rânit.

„Sunt un om bolnav... Sunt un om rău... Un om lipsit de farmec... Cred că sunt bolnav de ficat... La drept vorbind, n-am nici cea mai mică idee despre boala mea și nu știu precis ce anume mă doare”¹. De ce oare e un om bolnav? Oare pentru că rațiunea și iraționalul sunt în conflict? Sau poate pentru că e la fel de imprevizibil ca ceilalți și îi vine de face vreo figură, și atunci îi pare rău. Este bolnav pentru că este rău, sau pentru că așa crede el că e. Nu e pur și simplu o luptă împotriva raționalului, a implacabilului, e împotriva rațiunii și irațiunii sale. Poate că nu e decât foarte trist că atunci când e înconjurat de oameni nu știe cum să se comporte. Asta e, că el e împotriva și a „cum să se comporte”. Mai târziu spune de ce este bolnav: „dacă ești prea conștient, asta-i o boală, o boală adevărată, deplină”².

„Las’ să mă doară și mai tare”³ că oricum nu are ce face, nu depinde de el, așa că nu-i rămâne decât voința. Ce dacă zidul e de nedoborât, da, lasă să fie și mai mare, că oricum nu mă interesează, nu mă împre-

sionează - ar putea spune. E modul lui de a lupta cu zidul, de parcă l-ar înfuria în vreun fel. Știe și el că lupta e zadarnică, tocmai de asta este bolnav, dar totuși parcă e preferabilă mizeria omului din subterană în locul fericirii și liniștei omului natural. „Omul de acțiune este totdeauna un mediocru, că însăși esența acțiunii înseamnă limitare. „Acțiunea este limitare” ce frumos sună. Acțiunea se petrece în timp și spațiu, cu visul poți sparge bariere, poți fi în două locuri deodată, te poți teleporta în alt timp, poți vorbi cu cine vrei, când vrei.

Cel care nu poate, nu vrea să gândească, să contemple, acela acționează”⁴. Omul subteranei știe foarte bine lucrurile astea și totuși se pregătește zile la rând pentru a se răzbuna pe ofițerul ce își zornăie sabia, se pregătește intens pentru a-l umili, pentru a-și reabilita mândria. Actul mult așteptat și plănuțit cu minuțiozitate nu va avea feed-back-ul așteptat, pentru că oricum el nu e ca ofițerașul și orice tentativă de a fi un om al naturii va sfârși cu un eșec, întrucât după colț e rațiunea, știe că răzbunarea e josnică și totuși, dincoace e voința...

Până la urmă Dostoievski recunoaște „meritele” mediului și a circumstanțelor în formarea unui om, așa zisul autor al *Însemnărilor...* „este unul din caracterele timpului...” „care trebuia să apară în mediul nostru”⁵. Dostoievski critică pozitivismul și supremația, influența mediului asupra actelor oamenilor și totuși epoca, ideologiile ei nu au cum să nu producă modificări în structura unui individ și prin asta să fie „copilul” societății în care trăiește, chiar prin faptul că se revoltă față de un curent, față de drepturile pe care și le ia știința. Și apoi bârlogul, nu închide și închistează? Ce îi zice Dunia fratelui său? Că poate e și vina acelei cămăruțe pentru starea de ipohondrie.

Te apucă așa o furie uneori împotriva neputințelor tale, știi ca nu poți face nimic, că nu poți schimba nimic, îți vine să spui că-i vina ta că nu faci nimic. Și te urăști. Ai vrea să privești frumosul, să fii tu frumos, să alini dureri, să fii bun și atunci faci o năbădaie, îți pare rău și totuși, îți zici: nu sunt bun, sunt rău, ce mi-ar trebui o scatoalcă, cum zice subteranul, ar trebui să fiu umilit pentru că merit, pentru că nu sunt bun, pentru că nici ceilalți nu sunt buni. Rațiunea nu e totuna cu vrerea. Știi ce e bine și totuși nu faci bine. De ce? Pentru că nu ești o clapă de pian, zice omul subteranei.

În paginile jurnalului omului subteran se repetă obsesiv cuvântul „poate”, nimic nu e sigur, totul e interogație, e un arbitrar „ce slăbește și descreditează gândirea”⁶ și din acest motiv orice fel de evoluție nu e posibilă, dezbaterile sunt un foc fără distrugerii, și/sau renașteri, chiar dacă se simte disoluția, chiar dacă personajul simte că viața lui necesită o direcție, nu duce nicăieri. Toată poliloghia este ca si cum ai da din picioare fără să faci un pas, e o mișcare în gol, „orice mișcare către un scop determinat devine imposibilă.”

¹ F. M. Dostoievski, *Însemnări din subterană*, Ed. Polirom, Iași, 2003, p. 29, ² *Ibidem*, p.33, ³ *Ibidem*, p. 30, ⁴ L. Șestov, *Revelațiile Morții*, Ed. Inst.European, Iași, 93, p. 24, ⁵ *Ibidem*, p. 29, ⁶ *Ibidem*, p. 31

„Mi-e rușine”. Îi e rușine să se laude cu boala lui, dar o face așa cum o fac toți, căci e măreț să fii bolnav. Să spui că ești bolnav înseamnă: „uitați-vă la mine, sunt bolnav, sunt năpăstuit, câte greutatea îmi e dat să îndur”. Neputința, ce limită frumoasă! Și în același timp îți dai seama că e o porcărie. Că te lauzi cu neputințele tale și că e mai frumos să înduri și să taci dar e ca și cu durerea de măsele când spui: „au”, „au”, „mă doare”, „nu-ți trece”, dar îi sâcăi pe ceilalți și e plăcut și „na, suferiți și voi, voi de ce nu suferiți”...E cea mai superbă critică a rațiunii pure.

„Nimeni înaintea lui, și după el n-a descris cu această abundență exasperată toate umilințele, toate suferințele unui suflet strivit de evidențe. *Oare omul care a dobândit conștiință de sine se poate respecta cu adevărat?* Cine poate, într-adevăr, să respecte neputința și josnicia?”⁷ Paginile acelea sunt urmarea unei treziri în convulsii din posaca ignoranță și somn care ascundea cenușii *omnitudinii*, a vieții trăite de omul natural, căci inevitabil, un om al conștiinței nu poate decât să fabrice categorii: oameni naturali-oameni retortă, oameni extraordinari - oameni obișnuiți. Asta fac ei în ungherul lor.

Nimic nupoate fi calculat, programat și să ai pretenția să respecti programul. Cum e și cazul condamnatului la moarte despre care povestește prințul Mășkin în casa familiei Epancin. Acesta înainte de a se urca pe eșafod în gând îi revenea „chinuitor” o idee „Dacă ar fi să nu mor? Dacă ar fi să mi se redea viața - ce infinit ar fi!...aș transforma atunci orice clipă într-un secol, n-aș pierde niciuna, aș drămui socotind cu zgârcenie fiecare minut, pentru a nu irosi nimic zadarnic!”⁸ Pedepsa i s-a comutat dar a irosit multe clipe, dovedind că nu se poate trăi „calculând” existența.

Ce l-a făcut pe omul subteranei să se ascundă și să nu mai iasă din ungherul lui întunecat? Conștiința? O fi el singurul conștient de evidențe și de lupta fără succes împotriva lor? El zice că nu trebuie să te oprești în fața zidului, ci chiar dacă știi că nu poți să-l dărâmi să încerci pentru că doar asta îți rămâne, atunci de ce nu mai face nimic. Întoarce lucrurile pe o parte și pe alta fără să mai facă vreun pas. E frumos să fabrici idei, dar de dărâmat zidul cine îl dărâamă?

Ce singur e, nu mai e nimic altceva, pereți și lumea plăsmuită de el, lumea este el. Nu-i place afa-ră. De ce nu-i place lumea? Din același motiv pentru care nu se place pe el, pentru că și el e om. E singur pentru că știe că e urât și rău și nu are nici un chef să-l vadă alții cum e urât și rău, pentru că ochii celorlalți sunt ca o oglindă, știi că te judecă și te vezi mai abtut atunci și nu vrea să existe cineva care să se uite la el. Se vede și singur. E ca atunci când personajele din *Frații Karamazov* nu se pot uita la Aleoșa, pentru că nu vor, nu au nevoie să se uite la ei, conștient, nu vor să se vadă urâți. Și cu toate că nu se place, nici nu vrea să fie altfel. E singur pentru că s-a trezit din acel somn, pentru că a aflat că oricât de bun ai încerca să fii întotdeauna vei fi primul care îți vei nimici așteptările.

Lev Șestov spune că toți sfinții se îngrozeau de păcatele lor, că și ei își simțeau nimicnicioșia și păcatele dar e altfel de considerare, pentru a fi sfânt trebuie mai întâi să te ierți, dacă nu te ierți pe tine, nu-i poți ierta nici

pe ceilalți, pentru a-i iubi trebuie să fii împăcat cu tine iar mărturisirile omului din subteran nu sunt cuvintele unui om împăcat cu sine și cine știe dacă s-o fi împăcat cu sine vreodată. Dacă, într-adevăr glasul omului din subterană e glasul lui Dostoievski, acesta nu a găsit niciodată lumina, a rămas doar în drumul spre ea. Păcat că nu a reușit să termine ultimul său roman, poate dacă l-ar fi terminat am fi văzut și noi lumina. Aleoșa, cel care trebuia să fie personajul său cel mai luminos și masca sa cea mai bună nu a mai reușit să acționeze.

Rațiunea nu acoperă toată existența. Mai rămâne ceva acolo care nu are nimic de a face cu ea. De altfel toată opera lui Dostoievski este o dispută între rațional și irațional, Dmitri și Ivan sau Raskolnikov. (Ivan este rațional, calculat, ca nu cumva să comită vreun act pe care să-l regrete, rațional - *totul e permis* și totuși i se va dovedi că nu totul decurge conform rațiunii, că nu *totul e permis*, va înnebuni. De ce va înnebuni?)

„O, spuneți-mi cine a declarat primul, cine a proclamat primul că omul se dedă la josnicii numai pentru că nu-și cunoaște adevăratele interese; și că, dacă i-ai lumina mintea, dacă i-ai deschide ochii asupra intereselor lui adevărate, normale, omul ar înceta pe loc a se mai deda la josnicii, de îndată ar deveni bun și nobil, deoarece, luminat fiind și înțelegând adevăratele sale avantaje, tocmai în bunătate și-ar vedea propriul folos”⁹. Omul nu acționează mereu din interes, nu urmărește mereu avantajul, omul nu acționează calculând să ajungă la foloase, există ceva ce omul prețuiește mai mult decât așa numitul „avantaj” acest ceva se numește *libertate*. Iar pentru om asta contează mai mult decât orice alt folos, cu toate că și această libertate este prețuită inconștient, puțini realizează că de fapt doar asta e lucrul cel mai de preț. „Natura umană este polară, antinomică și irațională.

Omul are o nevoie inveterată de irațional, de libertate nebună, de suferință, nu tinde neapărat spre avantaje. Arbitrarul din sine îl face să prefere suferința. Nu se împacă cu organizarea rațională a vieții. Libertatea este deasupra fericirii. Ea nu înseamnă dominarea rațiunii asupra stihiei sufletești, libertatea este irațională, îi atrage ființa dincolo de granițele impuse.”¹⁰ Așadar viața într-un Palat de Cristal, socialismul și comunismul nu vor avea niciodată izbândă, pentru că oricând omul se poate răscula, luându-și libertatea înapoi. Oamenii nu pot fi cumpărați cu pâine și bunăstare, se plictisește, vrea să-și pună în practică voința cu care e dotat. Viața e mai mult decât doi ori doi fac patru. Omul vrea să vadă vărsare de sânge. Omul nu e o clapă de pian, care să acționeze după un plan prestabilit. „Știința stabilește legile și așează legile fericirii mai presus de fericire”; „știința vrea să ne învețe să trăim.”¹¹

⁷ Lev Șestov, *Revelațiile Morții*, Editura Institutul European, Iași, 1993, p. 39; ⁸ F. M. Dostoievski, *Idiotul*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1969, p.72, 73; ⁹ F. M. Dostoievski, *Însemnări din subterană*, Editura Polirom, Iași, 2003, p. 48; ¹⁰ Nikolai Berdiaev, *Filosofia lui Dostoievski*, Editura Institutul European, p. 31; ¹¹ Lev Șestov, *Revelațiile Morții*, Editura Institutul European, Iași, 1993, p. 75

„Încetul cu încetul, vom ajunge la concluzia că nu există deloc delict și că de toate e *vinovat mediul*...” „Făcându-l pe om responsabil, creștinismul recunoaște libertatea lui. Pe când, făcându-l pe om dependent de fiecare eroare în alcătuirea societății, doctrina mediului îl împinge pe om la abdicarea totală de la personalitate, până la absoluta lui scutire de orice îndatorire morală...”¹ Știința, deci, nu numai că trunchiază adevărul despre viață dar îl sărăcește de ceea ce îl face pe el să fie *om*, adică de capacitatea de a delibera, de a lua decizii, de conștient. Zidul are pentru omul normal ceva *liniștitor, moral-despovărător* - zice omul subteranei, păi cum altfel, dacă le este ridicată povara de a lua decizii, acționează și nu trebuie să se simtă vinovați pentru nimic, pentru că orice ar fi, nu e greșeala lor, nu trebuie să-și mai facă muștrări de conștiință. Răzbunarea pentru omul natural e doar un act de justiție, în schimb pentru omul retortei nu ar fi decât un act josnic, și pentru gândul răzbunării se macină, poate are și niscăi insomnii, se desconsideră ca om devenind nimic altceva decât un șoarece, pe când celălalt cu răzbunarea lui cu tot, rămâne tot om.

„Dacă vrerea va cădea vreodată la deplină învoială cu rațiunea, atunci doar vom gândi, nu vom dori, tocmai pentru că nu se poate, bunăoară, păstrându-ți rațiunea, să vrei un nonsens și astfel să mergi cu bună știință împotriva rațiunii și să-ți dorești singur răul...”² Vrerile nu sunt eronate pentru că avem păreri greșite despre foloasele noastre. Vrerile nu au nevoie de motive, de argumente. Nu vei vedea niciodată un om care să-și respecte vreun tabel al dorințelor pentru că asta e mai bine pentru el. Ideea aceasta este iluzorie, omul se satură, se plictisește, e imprevizibil ca bătrânul măscărici Feodor Pavlovici Karamazov, el face pozne și când te aștepți, dar mai ales când nu te aștepți, și care mai de care mai rușinoasă sau mai urâtă. Oamenii simt să-și exprime vrerea liberă, fie el cât de bizar. Omul este o ființă problematică și enigmatică, vrea să împuște copii după ce i-a făcut să rădă, să se arunce de pe o stâncă pentru că e romantic și așa mai departe. Dar nu, zic raționaliștii, socialiștii cu tot raiul lor pământesc - care atunci când apare un obstacol neprevăzut trebuie înlăturat, pentru că raiul acesta e pentru umanitate dar nu și pentru oameni în parte, așa orice om ce nu aderă viziunii va fi nițel omorât (programul trebuie respectat) - „corijați voința în funcție de ceea ce pretind știința și bunul simț.”³ Doi ori doi fac patru este începutul morții... Cât de insipidă ar fi viața dacă totul ar fi programat, și așa viețile noastre nu diferă prea mult de la una la alta, oricum e destul de plină de stereotipii, aceleași activități mereu. E plictisitor să te duci la muncă, ai aceleași atribuții. În schimb omul subteranei a avut șansa să nu se mai ducă la muncă, acasă are tot ce vrea. Își imaginează ce lumi vrea, ce discuții vrea. De fapt, omul subteran e un om al teatrului cu un singur personaj pe scenă, dar este și regizor așa că are câți colegi de scenă vrea și câți spectatori vrea. El se construiește pe sine cum vrea, se minte și minte spectatorul.

Cred că Lev Șestov înțelege greșit subterana lui Dostoievski, Șestov zice: „Dostoievski caută singu-

rătatea ca să evadeze, ca să încerce a evada din subteran (din *grotă* lui Platon), în care trebuie să viețuiască toți, pe care toți îl socotesc drept singura lume adevărată, singura lume posibilă, adică justificată de rațiune”⁴ Subteranul nu înseamnă omnitudinea, altfel omul subteranei nu ar avea de ce să prefere *subterana* „Mai bine-i inerția conștientă! Prin urmare trăiască subterana!” Da, caută singurătatea ca să evadeze. Evadează în subterană, în profunzimile ființei, în conștiința (iraționalului vieții). Dostoievski vrea să evadeze din subterană către oameni și spre a se mântui. În momentul când scrie *Însemnări din subterană* nici măcar nu voia să iasă, era preocupat numai de criticare rațiunii, a lui doi ori doi fac patru. A fost un moment, dar după aceea tânjirea lui după frumosul divin și iubire sunt din ce în ce mai evidente.

Toate cărțile lui Dostoievski sunt pline de irațional, personajele întăresc mereu ideea existenței iraționale pe care o duce omul. Personajele spun ceva pentru ca apoi să-și retragă spusele, fac acte pe care le regretă. De exemplu avem un personaj încântător în „persoana” lui Lise, tânăra îndrăgostită de Aleoșa: „Țineam să-ți împărtășesc o dorință de-a mea. Uite, grozav aș vrea să mă chinuiască cineva, un om care să se însoare cu mine și apoi să mă chinuiască, să mă înșele, și-n cele din urmă, să mă părăsească, să plece. Nu vreau să fiu fericită!... Ah, da, haosul, asta doresc! Aș avea poftă să dau foc casei. Caut mereu să-mi închipui cum ar fi dacă m-aș duce și i-aș da foc pe furis, așa, tiptil-tiptil. Toată lumea se muncește să-l stingă, și focul arde înainte, iar eu știu ce este și tac chitic. Vai, ce tâmpenie! Groaznic mă plictisesc!”⁵ Nu este Nastasia Filipovna dar vrea să fie. Am putea spune că idealul acestei micuțe, după spusele ei, este Nastasia Filipovna. Nu e decât un copil și poate de asta mai dureros, să descoperi că oamenii adoră minciuna. Da, e frumos să crezi în frumos și să crezi că poți face numai fapte bune, dar îți vine așa o pornire odată din monotonie, de dragul diversității sau pur și simplu, să faci o răutate. Copila vrea să sufere, să conștientizeze mereu că oamenii sunt iraționali, că nu se țin de promisiuni, că și ea e om și face tâmpenii, și merită să sufere, vrea să se simtă vinovată. Sau, oamenii sunt atrași de crimă, „iubesc crima și o iubesc nu numai în unele momente, ci tot timpul. Știi, în privința asta parcă s-ar fi înțeles cu toții să mintă, și mint întruna, neconținut. Când îi auzi, toți urăsc din suflet răul, dar în sinea lor îl iubesc.”⁶ Katerina Ivanovna vrea să-l salveze de el însuși pe Dmitri, își face planuri de salvare, dar până la urmă ura față de el nu îl duce decât la pieire, vrea să-l iubească pentru că așa e frumos, dar nu reușește să-și ducă planul până la capăt, pentru că și ea e la fel de neprevăzătoare ca toate ființele care poartă numele *Om*. „Toți se arată îngroziți, dar în sinea lor toți simt o satisfacție. Și în primul rând eu.”⁹ Ca un pic mai târziu să se pedep-

¹ F. M. Dostoievski, *Jurnal de scriitor*, vol. 1, Editura Polirom, Iași, 2006, p. 17; ² *Ibidem*, p. 62; ³ Lev Șestov, *op.cit.*, p. 27; ⁴ Idem *Însemnări din subterană*, p. 56; ⁵ F. M. Dostoievski, *Frații Karamazov*, Editura Leda, București, 2005, p. 817; ⁶ *Ibidem*, p. 819; ⁹ *Ibidem*, p. 820.

sească pentru gândurile ce le-a avut, pentru cuvintele pe care le-a spus, pentru că e un „copil rău”, spunându-și: „Ticăloaso, ticăloaso, ticăloaso, ticăloaso!”¹ să își prindă intenționat degetul la ușa, pentru ca suferința să nu fie numai psihică, ci și fizică. Adevărurile ieșite din gura unui copil sunt prea crude chiar pentru propriile urechi. Dar și ea a coborât în subterană, poate prea devreme, dar a făcut-o și nu mai e cale de întoarcere, a mușcat din mărul adevărului și a văzut că „s-ar putea ca viața să fie moarte, iar moartea să fie viață”. Suferința este conștiință, iar conștiința este viață. Omul nu are nevoie de știință, de ultimele descoperiri, de studii, pentru a i se releva adevărul, de asta marile idei filosofice sunt exprimate de Dmitri sau tânăra Lise, ale lor sunt gurile prin care Dostoievski își face cunoscute părerile.

Omul subteran, cu toate fețele lui, urăște „echilibrul spiritual, socotit de rațiune drept scopul suprem al vieții pământești.”² El renunță la Maya, la iluzii, în favoarea crudului, cel care provoacă suferința, Adevăr. Omul caută scăparea în individualism, preocupare existențialistă, cu tentă antiburgheză. „Lumea în care trăim nu e nici pe departe cea mai frumoasă dintre lumi - idealurile nobile sunt himere, nicicând realizabile - așadar ducă-se naibii orice generozitate! Priviți legile care ne guvernează, ele au făcut din om o ființă slută, dracul să ia prin urmare principiile, săvârșească-se voia omului de a fi urât în mod liber și nestingerit! Rațiunea e o cătușă a voinței - jos cu rațiunea! Organizările sociale au dat fără excepție greș, deoarece firea omului nu suportă organizarea - trăiască haosul!”³

Personajele lui Dostoievski par să nu vrea să rateze vreo ocazie să se simtă prost, vor tot timpul parcă să-și cauzeze cât mai multă suferință, pentru asta inventează până și jocuri de societate, să se aibă tot timpul în vizor, să-și afișeze nimicnicia. În *Idiotul* unul din personaje propune un astfel de joc: „fiecare să povestească ceea ce în străfundul conștiinței lui i se pare că ar fi fapta cea mai urâtă din viața lui”⁴. Dostoievski mai amintește de un astfel de joc și în *Jurnal de scriitor*: „Cine face o neobrăzare mai mare decât ceilalți”. Romanele lui abundă de bețivi nefericiți care beau ca să se simtă și mai nefericiți și cu cât beau mai mult cu atât se urăsc mai mult și viceversa. Beție și jocuri dubioase - un banchet al iraționalului, ce dovedește continuu că oamenii nu țin nici cât negrul de sub unghii la „adevăratele lor interese”.

Toată pendularea între o idee și alta, contrazicerea continuă a omului subteran este o critică (trăită) a rațiunii pure întrucât nu se supune ei. Omul subteran ne deschide alte căi, ne îndeamnă pe alt făgaș decât cel pe care eram obișnuiți să mergem. Rațiunea nu are decât capacitatea de a raționa și nimic mai mult, omul ca ins e mai mult decât rațiune.

¹ *Ibidem*, p. 823; ² Lev Șestov, *op. cit.* p. 27; ³ Ion Ianoși, *Tragedia subteranei*, Editura Ideea Europeană, București, 2004, p. 39; ⁴ F. M. Dostoievski, *Idiotul*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1969, p. 165

Se reține *acuratețea construcției*, poeta Stela Iorga finalizând, ca un adevărat magister, un proiect îndelung gândit. Inspirându-se parcă din succesiunea celor patru anotimpuri, poeta regizează cosmogonia unui cvartet bine temperat. În ciclul „Solo de sax” persistă un aer greu respirabil (contemporan cu cel din decembrie '89...): „Dacă voi trăi, / adevărul îl voi afla peste 50 de ani” (Miss Nobody); „Cenușul ăsta l-am mai văzut cândva / mirosul acesta l-am mai întâlnit undeva / undeva / într-o viață de câine a mea” (First class); „numai cruce suie / și lisus / bățut în cuie” (De la est la Est). Începând cu ciclul „Alice în Țara Minunilor” tonul se cabrează, eul liric (Lili) se interoghează într-un cadru aparent strâmt: „Eu sunt Lili / M-am născut / După chipul și asemănarea Lui” (Când Lili); „frumosul estetic / se va dezvolta / direct proporțional cu setea de cunoaștere a populației” (Apud Andersen). Cloul cărții, ciclul „A doua întoarcere din Nam – 10 Scrisori către Siegfried”, ne demonstrează că erosul poate fi trăit și fără prea mult zgomot, un bob de ironie mărimdu-i caratele: „în primul rând / dă-te jos de pe cal / că îmi crezi un complex / de inferioritate” (prolog); „mirate-ai / de altele / mi s-a sucit gâtul / uitându-mă după tine” (IV); „atinge-mă / la struna aia ruptă / sau dezacordată un pic” (VI). Cartea se încheie cu ciclul „Fotografie la minut” ce încununează, într-un fel histrionic, efortul poetei de a se face credibilă. Aici *poemele sunt fierbinți*, precum acele fragmente de magmă vulcanică (de pe cine știe care planetă...): „Sunt femeia zilelor lucrătoare ale săptămânii / în weekend-uri oamenii devin ocupați deodată / și se duc să-și reîncarce bateriile...” (E-mailuri de afaceri); „Când mă scarpin / rămân niște urme urâte, ca niște răni superficiale / care cu greu se vindecă” (Țânțari). Fără îndoială, poeta Stela Iorga trăiește cu maximum de intensitate în fiecare text al ei, înmiresmându-ne sufletele.

desen de Victor Cilincă

Petre RĂU

Oglinda lui Eminescu (2)

Marea, cu valurile ei, întruchipează un izvor de nemărginită oglindire, mai cu seamă sub influența razelor luminoase ale astrului nopții – luna. O lume întreagă este reflectată până în imaginile ei adâncuri: *“Adâncă mare sub a lunei față, / Înseninată de-a ei blondă rază, / O lume-ntreagă-n fundul ei visează / Și stele poartă pe oglinda-i creață.”* (Adâncă mare - 1873). Unde mării participă la imaginea cosmică reflectată în mintea umană căreia nu i se dezvăluie toate tainele universului: *“Oricâte stele ard în înălțime, / Oricâte unde-aruncă-n față-i marea: / Cu-a lor lumină și cu scânteierea / Ce-or fi-nsemnând, ce vor - nu știe nime.”* (Oricâte stele...).

Reflectarea prin raze poate transpune sublim murmure și gânduri, dureri și mângâieri: *“Iar râul suspină de blânda-i durere / Poetic murmur / Pe-oghlinda-i de unde răsfărâge-n tăcere / Fantastic purpur,”* (O călărire în zori).

Valurile dețin și ele proprietăți magice de a reflecta ceea ce este aproape. Dumbrava de pe mal devine, în poemul *“Frumoasă-i”* (1866), chiar obiectul reflectat: *“Dumbrava cea verde pe mal / s-oghlindă în umedul val”*.

În amurgurile liniștite luna răsare permanent și se reflectă dintotdeauna în apă. La acest eveniment diurn, de umbre și lumini magice, participă întreaga imagine a lumii de deasupra prin oglindire. Vibrația apei este urmată de una simetrică a imaginii reflectate: *“Să fie sara-n asfințit / Și noaptea să înceapă; / Răsaie luna liniștit / Și tremurând din apă.”* (Să fie sara-n asfințit - 1882).

Stelele sunt privite adesea ca niște semne divine, mereu aproape, lângă noi, pe suprafața limpede și netedă. Luciul apei scufundă până în adâncuri imaginea refractată: *“O stea din cer albastru / Trecu a ei icoană / Din fața apei plană / În fundul diafan...”* (Lectură).

În *“cuibarul rotit de ape”*, mai degrabă din undele apelor liniștite decât de pe cer, luna veghează în permanență: *“Și sărind în bulgări fluizi pe pietrișul din răstoace, / În cuibar rotit de ape peste cari luna zace.”* (Călin nebunul).

În *“Înger și demon”* (1873), plenitudinea umbrei este asociată cu reflectarea. “Umbră” poate oglindi la rândul ei, ca o “apă lină” sau o “marmură curată”. Viziunea umbrei este restituită în totalitatea ei, cu mult

mai expresivă decât obiectul însuși. Eroina din poem, o întruchipare de înger, apare în limpedea oglină a apei prin reflectarea umbrei: *“Pe un mur înalt și rece de o marmură curată, / Albă ca zăpada iernii, lucie ca apa lină, / Se răsfărâge ca-n oglindă a copilei umbră plină - / Umbră ei, ce ca și dânsa stă în rugă-nngenuncheată”*. În acest poem întâlnim o primă referire la marmură ca la un material pur, nu rece și nici respingător așa cum îl va vedea poetul în ultimii săi ani de creație.

După anul 1877, obosit și dezamăgit de loviturile vieții și de neînțelegerea societății contemporane lui, Eminescu edifică armonii poetice noi, de mari adâncimi, dar din ce în ce mai triste și mai pline de renunțare. Poetul devine mai complex, decepțiile din dragoste îl copleșesc și îl marchează pentru totdeauna. “Cum s-ar putea reda portretul umbrei și al timpului neisprăvit?” se întreabă Tudor Arghezi la evocarea unui portret al poetului. Și tot el adaugă: *“Câteva reflexe e tot ce se poate aduna pe oglinda unei lentile”*. În această ultimă perioadă a creației eminesciene se petrece o concentrare a imaginii, o stilizare și o accentuare de noi contururi. Luminile încep să se stingă iar culorile încep să pălească. Apar pe rând *“oceanul cel de gheață”* (De câte ori, iubito...), *“bolta alburie”* sau *“luna cea galbenă - o pată”* nu mai au strălucirea de altădată, timpul se îndreaptă spre înapoi prefigurând neliniștea și conștiința finalului: *“Iar timpul crește-n urma mea... mă-ntunec!”* (Trecut-au anii...). Toamna metaforică este un anotimp al sfârșitului și apare mai des: *“O toamnă care întârzie / Pe-un istovit și trist izvor”* (Te duci...). Marmura slujește acum ca termen frecvent utilizat pentru sugerarea frumuseții înghețate, fantomatice parcă: *“Și când răsaie nainte-mi ca marmura de clară...”* (Nu mă înțelegi), *“Din încrețirea lungii rochii / Răsaie ca marmura în loc”* (Atât de fragedă), *“Din valurile vremii, iubita mea, răsaie / Cu brațele de marmur...”* (Din valurile vremii...), *“...chip de marmură frumos”* (Te duci).

(continuare în pag. 47)

Marmura apare din ce în ce mai des cu atributele ei de material - rece, friguroasă, de gheață - sugerând o atmosferă specifică poeziei de renunțare sau tragică evocare a dragostei stinse: *"O, vino iar! Cuvinte dulci inspiră-mi, / Privirea ta asupra mea se plece, / Sub raza ei mă lasă a petrece / Și cânturi nouă smulge tu din liră-mi"* (Sonete).

Gheața are și ea proprietăți de oglindire, chiar dacă sugerează acest lucru doar prin reliefașul similitudinii: *"Colinde, colinde! / E vremea colindelor, / Căci gheața se-ntinde / Asemeni oglinzilor"* (Colinde, colinde).

În basmul liric "Călin" împlinirea dragostei se manifestă pregnant în chipul fetei. Nunta se pecetluiește și se petrece solemnă la marginea lacului, peste care luna se răsfrânge ca în izvorul apelor primordiale: *"În cuiar rotind de ape, peste care luna zace"*. Poemul de inspirație folclorică se încheie într-o sinteză a peisajului eminescian caracteristic primei perioade de creație erotică. Întinericul tainic și strălucitor al pădurii de argint, lucirile apei și lunii, florile albastre, văzduhul tămâiat, toate aceste elemente converg spre a crea cadrul vrăjit al dragostei împlinite între fata de împărat și Zburător. În "Gazelul" de început al poemului "Călin - file din poveste" imaginea iubitei devine mai frumoasă dacă este contemplată într-o oglindă: *"E iubitul care vine / De mijloc să te cuprindă / Și în fața ta frumoasă / O să ție o oglindă, / Să te vezi pe tine însăși / Visătoare, surâzând"*. Oglinda poate reflecta și imagini mai puțin plăcute, dar care trebuie neapărat descoperite pentru a te vedea pe tine însuși: *"Ea a doua zi se miră cum de firele sunt rupte, / Și-n oglind-ale ei buze vede vinete și supte"*. Un perete de oglinzi poate împlini visul de iubire al unei frumoase prințese: *"Vis frumos avut-am noaptea. A venit un zburător / Și strângându-l tare-n brațe, era mai ca să-l omor... / Și de-aceea când mă caut în păretele de-oglinzi, / Singurică-n cămăruță brațe albe eu întinz..."*

"Scrisoarea I" (1881) îl prezintă pe poet într-o perspectivă cosmică în care se mișcă cu o nespusă liniște și stăpânire în diferite ipostaze. Mai întâi se plasează în obișnuita încă din tinerețe perspectivă lunară, identificându-și raza propriei vederi cu raza lunii, sau folosindu-se de aceasta ca de un reflector cu care pătrunde în viața oamenilor de pe pământ, surprinzându-i în ocupații care caracterizează câteva tipuri umane, fundamentale: parazitul elegant care își caută în oglindă înfrumusețarea chipului nesuferit de lumea din jurul său (*"Unul caută-n oglindă de-și buclează al său păr..."*), apoi înțeleptul sau istoricul (*"Altul caută în lume și în vreme adevăr"*), neguțătorul, și, în sfârșit, dascălul, savantul, astronomul, un erou a cărui soartă este deplănsă.

În medii omogene și izotrope, lumina se propagă în linie dreaptă. De aceea e nevoie de un cer senin și de liniștea absolută a nopții prin care transpare raza lunii. Geneza lumii e un nou prilej de ridicare a eului poetic în amănunțita perspectivă cosmică. Există uluitoare sugestii sonore de mișcare a sferelor: tristețea infinită a sfârșitului, colorat aproape

omenește, descrierea dispariției luminii, căderea astrelor din ritmul universal.

Oglindirea poate avea însă un sens mai extins. Ecolul, de pildă, poate fi considerat uneori drept o oglindire a sunetului, iar melodiile pot fi asemuite cu niște tonuri ordonate de-a lungul dimensiunii unice a timpului. Martin Gardner (în opera citată mai sus), dar și mulți alții, au oferit numeroase demonstrații și exemple detaliate în care arta, în general, în particular și literatura, reflectă construcții la baza cărora se află fenomenul de oglindire.

Târziu, în ultimele clipe ale creației artistice, Eminescu revine asupra oglinzii ca obiect uzual care reflectă, asemeni ochiului uman, aproape până la absorbție totală, frumusețea desăvârșită a iubitei: *"De-al tău trup el se pătrunde, / Ca oglinda îl alege - / Ce privești zâmbind în unde? / Ești frumoasă, se-nțelege"* (Lasă-ți lumea - 1883).

Reflectările în oglindă sunt atât de puternic integrate în viața noastră de toate zilele, încât avem impresia că le cunoaștem și le înțelegem complet. Cu toate acestea, numeroși oameni nu mai știu ce să răspundă când sunt întrebați: *"De ce inversează o oglindă stânga cu dreapta, dar nu și susul cu josul?"*. O astfel de întrebare stărnește cu atât mai multă confuzie, cu cât este ușor să construim oglinzi care, așa cum s-a mai precizat, să nu inverseze stânga cu dreapta. Platon, în "Timeu", și Lucrețiu, în "Despre natura lucrurilor", descriu o astfel de oglindă confecționată dintr-un dreptunghi de metal lustruit, căruia i s-a dat o formă ușor concavă. Dacă vă uitați într-o astfel de oglindă, vă veți vedea fața, așa cum o văd ceilalți. Oglindirea unei pagini tipărite poate fi citită, într-o astfel de oglindă, fără dificultate.

La întrebarea de mai sus se poate răspunde oarecum pe baza razelor luminoase și a principiilor optice. Simplul fapt că putem distinge dreapta noastră de stânga noastră implică o asimetrie a sistemului perceptiv, cum a remarcat Ernst Mach în 1900. Suntem, astfel, până la un punct, o minte asimetrică sălășluind într-un corp cu simetrie bilaterală. Eminescu surprinde clar asemenea detalii în poezia care avea să-i înlocuiască sublim mai târziu numele său propriu, "Luceafărul": *"Și din oglindă luminiș / Pe trupu-i se revarsă, / Pe ochii mari, bătând închiși / Pe fața ei întoarsă"*. Acest poem de simbolistică mitologică și filozofică este atât o dramă a renunțării la dragoste, cât și una a cunoașterii. El tinde la explicarea sorții nefericite a geniului în lumea sa contemporană, înfățișat în forma atât de familiară lui Eminescu, aceea a basmului. Concluzie a vieții și gândirii eminesciene, poemul e cu atât mai tragic, cu cât realizează răsturnarea ierarhiei valorilor din opera tinereții. În acest poem oglinda participă la întregirea a două lumi diferite, oferind șansa unei iluzorii apropieri între ele: *"Ea îl privea cu un surâs, / El tremura-n oglindă, / Căci o urma adânc în vis / De suflet să se prindă"*.

Mistuit de o arzătoare iubire pentru o "prea-frumoasă fată" de împărat, "Luceafărul", în ciuda deosebirii de natură dintre ei, pătrunde prin întrupări

(continuare în pag. 48)

succesive în viața și sufletul ființei pământene, iar fenomenul se petrece prin intermediul oglinzii și oglinzirii.

Comentând acest poem-oglină, George Călinescu, în "Studii eminesciene - 75 de ani de la moartea poetului", publicat în anul 1965 de Editura pentru Literatură, spunea: "Cele patru strofe care zugrăvesc cum cel menit să fie pură oglindă lumii contemplă pe fata de împărat în oglindă, sunt prilej nu numai de a observa o măiestrită tranziție de la static la dinamic, dar și de a întrevădea într-acest ansamblu de fantastic adevărul viziunii plastice".

Hyperion e readus la o realitate pustie a existenței lui în finalul poemului, explicând această cunoaștere a deosebirii celor două lumi oglinzite: "*Ci eu în lumea mea mă simt / Nemuritor și rece*".

Oglinda poate fi folosită și la măsurarea urâteniei, dezamăgirii, nefericirii. E de ajuns să te privești într-o oglindă atunci când simți aceste stări: "*Când îți trec prin minte acestea, copilă, / Te uiți în oglindă și îți plângi de milă*"; (Viața).

Nu mai puțin adevărat este și faptul că oglinda reprezintă obiectul în fața căruia s-au scos de-a lungul timpului cele mai multe suspine. Ea este martora multor vise care se petrec adeseori chiar în fața ei: "*Ci tânăra speranță în haină de mister / Arată-n lume-oglinzile cea plină de visări!*" (Lumina). "Oglinda-ți spune farmecul cum trece", ne spune Shakespeare într-un sonet. Indiferent de metamorfoza lucrurilor și a oamenilor, oglinda este același rece și neiertător obiect care ne "spune" cum arătam în realitate, în fața celorlalți.

Dacă lumea pare doar a se transforma, în trecerea ei se opune oglinda, cea care reflectă totdeauna realitatea ca o făclie ce ne însoțește permanent în curgerea noastră: "*Oricât se schimbe lumea, de scade ori de crește, / În dreapta-vă oglinzile de-a pururi se găsește: / Căci lumea pare numai a curge trecătoare / Toate sunt coji durerii celei nepieritoare*" (Ca o făclie).

Ochii femeii iubite pot reflecta întreaga viață. În ei se regăsesc liniștea deplină și fericirea absolută: "*Părea c-așteaptă s-o cuprind în braț / Și fața mea cu mâinile s-o ieie / Ca să mă pierd în ochii-i de femeie. / Citind în ei întreaga mea viață*" (Părea c-așteaptă...).

Realitățile pot apărea uneori întoarse pe dos. Luna, deși are ca izvorul veșnic întunericul, nu răsare totdeauna pe cer, ci își face apariția direct din ape, prin oglinzire, inundând totul cu lumină și multiplicând la infinit undele în care se revarsă: "*Deodată luna-ncepe din ape să răsaie / Și pân' la mal durează o cale de văpaie. / Pe-o repede-nmiere de unde o așterne / Ea, fiica cea de aur a negurei eterne*" (Sarmis).

Același minunat astru are proprietăți magice de a aluneca neobservat, putând deveni chiar cadoul minunat ce poate fi oferit iubitei: "*Cum nu sunt ca ea, / Ca să mă strecor, / Drept oglinzile ta / Să cobor!*" (Ochiul tău iubit). Tot luna poate fi și o oglindă a marilor suprafețe terestre. Lanurile bogate pot fi văzute direct pe suprafața astrului. Iată o inversare de roluri între lună și lac, acesta din urmă având și funcția de acompaniament sonor: "*Și verzile lanuri se leagănă-n lună, / Și lacuri cadente cântărilor sună*" (Diamantul nordului - Capriccio).

O frunte gânditoare poate fi privită metaforic, ca o mare oglindă a lumilor senine și virtuale: "*Și-n fruntea mea, oglindă a lumilor senine, / Aveam gândiri de preot și-aveam puteri de regi*" (Cum universu-n stele...). Despre toate aceste inversiuni George Călinescu afirma la un moment dat: "...puterea de a oglinzi prezentul în vis, făcând din el un cer întors și fără fund, este enormă și împiedică pașii tereștri. Eminescu era un lunatic sublim, în sufletul căruia visele creșteau ca nalba, acoperind și colorând priveliștea orizontală...".

Din punct de vedere fizic o imagine se numește reală, atunci când ea se obține din intersecția razelor de lumină, și virtuală, dacă se obține din intersecția prelungirilor acestor raze. Lumea poate fi transpusă printr-o proiecție de pe zăpadă direct pe cer, acesta din urmă având și el proprietatea de a răstrânge și zugrăvi umbre, culori și mișcări de tot felul. În "Călin nebunul" poetul reușește să reflecte realitatea în acest mod, ca printr-o proiecție pe un gigantic și tulburător ecran: "*Luna iese dintre codri, noaptea toată stă s-o vadă, / Zugrăvește umbre negre peste giulgiuri de zăpadă / Și mereu ea le lungește și suind pe cer le mută, / Parcă fața-i cuvioasă e cu ceară învăscută*".

Pentru Eminescu, lumea este un spectacol miraculos, în care spațiul și timpul capătă o puternică coloratură afectivă. Universul ne apare sub cele mai stranie înfățișări, de aceea poetul ni-l relevă adesea ca pe un joc etern de lumini și umbre, o imensă oglindă în care fiecare dintre noi ne putem regăsi în întregime ori de câte ori dorim să ne privim în ea.

Eminescu se apără de acuzațiile de a fi străin în țara sa apelând la o metaforă din care nu lipsește oglinda: "...eu nu mă supăr deloc de modul cum se reflectă persoana mea în ochii d-tale, căci de la așa oglindă nici nu mă pot aștepta la alt reflex. Dar acest reflex nu schimbă de loc realitatea; el nu mă oprește de-a fi dintr-o familie nu numai română, ci și nobilă neam de neamul ei - încât vă asigur că între strămoșii din țara de sus a Moldovei, de cari nu mi-e rușine să vorbesc, s-or fi aflat poate țărani liberi, dar... păzitori de temniță măcar nici unul" (G.Călinescu - Viața lui M. Eminescu). În "Eminescu și eternitatea discursului liric" Romul Munteanu spune: "Eminescu este (...), un poet al privirii. Dar între el și «lumea de piatră» apar tot felul de obstacole care opacizează «oglinzile lumii». Când între eul receptor al scriitorului și «bolta lumii» nu se interpun nici un fel de obstacole ale privirii ca «munți de neguri», «neguri de argint», «gene de nor», «însetata lor viață prin ceață», Eminescu devine un poet al privirii neiertătoare. Când poetul vede visul ce se destramă, realitatea apare oribilă și necesitatea voalării elementelor referențiale, ostile visului luminos, se împlinesc cu ajutorul poeziei".

Prin întreaga sa operă poetică, cât și prin tulburătoarea sa viață, Eminescu ne-a fost, ne este și ne va rămâne o veșnică și luminoasă oglindă.

Anișoara IORDACHE

punctele de tangență ale realului -
diligente cu aripi, ce străbat cerul oniricului,
decupate sunt de lumină.

cu presimțiri stranie -
străluciri ancorate în lacrimi,
ștergem
angoasa -
apa murdară din podul inimii.

mișcările curbelor,
sunt amestecate cu foșnet de frunze,
cu mistuiri de doruri,
amintind
de oameni,
umbre,
zboruri.

bucuria - de a degusta plăcerile vieții,
stă
atârnată de o umbrelă invizibilă, ca Mery
Poppins.

siluete nemișcate, transparente ale spiritului -
printre intransigente prisme paralelipipedice,
reflectă în ochii spectatorului
contururi de bărbați care aleargă,
se apropie,
pastișează gingășia.

retragere în copilărie,
în lumea copacilor îmbrăcați în pijamale.

imaginația deznoadă bilele elastice prinse de
crengi
printr-un sărut al soarelui.

fragilitatea unei bucurii a spart geamul:
cioburi cu amprente ale unui zâmbet
risipesc aromele tinereții în tainele papyrusului.
acesta
ascunde mișcarea spre interior, a căutărilor
celuilalt tărâm.

peștii galbeni
populează
tăcerea unui înger.

o rochie din flori
îmbracă
singurătatea unui copac.

femeia-cameleon
ascunde nuditatea
în albastrul infinit al cerului:
un pescăruș pare -
pe sân,
un gingaș tatuaj.

prin geamul unui autobuz,
un copil flutură o batistă:
un fluture pe pălăria norocoasă a tatălui meu!

se mișcă ușor dintr-o parte în alta
gândul,
ce pipăie misterul.
aceasta nu este o pipă!
este conversia unui înghețat zâmbet sau
un drum alunecos spre lună...

combină tenebroasele
gânduri
ale pașilor desfășurați haotic prin ceață,
cu
voiciunea zborului porumbelului.
descoperă **o nouă dimensiune** a realității,
în care oglindește seninătatea deplină a
bucuriei...
oferind,
în felul acesta vieții
o șansă de victorie.

drumul ascezei pietruit cu lepădarea grijilor.

cel ce se identifică cu Dumnezeu,
ascunde frumusețea exterioară printre pliurile
sufletului.

navigatori printre ruinele propriilor exitări
ne vedem numai
ceafa.

La celălalt capăt al firului, un robot programator înregistrează comanda, consultă un tabel și indică pentru intervenție ora zece, ziua următoare.

Oamenii descoperiră că motanul lor s-a defectat abia la vreun sfert de oră după micul dejun. Fețele lor se alungiră puțin, bărbiile le căzură în piept, iar din ochii femeii alunecară câteva bobițe lichide. Bărbatul cuprinse umerii femeii cu o mână lipsită de putere, spuse încet: *Mai bine așa pentru el; era oricum prea bătrân*, apoi înfășură motanul într-o cârpă curată, îl puse, astfel acoperit, într-o cutie de carton, iar cutia o îngropă în colțul cel mai depărtat al micii lor grădini, la ceva mai mult de o jumătate de metru adâncime.

Robinson văzu ce-i făcuseră motanului și nu-i plăcu deloc. Nu-i plăcu chiar deloc; ghemuit într-o cutie de carton, cu mai bine de o jumătate de metru de pământ deasupra! Oh, oameniiăștia erau groaznici! Și foarte neglijenți! Murdăreau tot pe ce puneau mâna, stricau orice lucru oricât de bine făcut, apoi se dezinteresau de el, îl aruncau la gunoi, îl ardeau ori îl îngropau în pământ să-i piară urma. Prin urmare, lăsă baltă îndatoririle sale fixe din dimineața aceea, luă lopata din locul de multă vreme destinat ei și se duse în grădină. Fusese dotat cu o singură treaptă de viteză și asta nu-i slujea deloc la economisirea timpului. Acolo îl descoperiră cei doi oameni când reveniră de la serviciu. Mai avea de scobit doar de-o palmă pământul până la cutia de carton.

desen de Elena-Liliana Fluture

Rodica PUȘCAȘU

Despărțire în ajun de decembrie

și în ajunul acela
timpul mă cosea cu ața rece
de copacul tău.
Vulturii strângeau vreascuri de sânge
la picioarele mele.
- Lipsește ceva, din această durere - îți
spuneam,
iar tu adunai lupii
să-mi fluiera crivăț la ureche.
- Lipsește ceva, din această furtună - strigam
și munții năvăleau în hohot nestăpânit la vale.
- Lipsește ceva... am urlat
și luna
îți astupa ochii cu frunze de stejar.
Omizile rodeau flămânde Decembrie din
calendar
iar timpul meu gemea deja slăbit
- Nu te-am iubit... lipsește ceva - am șoptit...
apoi vreascurile au început să ardă,
săreau scânteii din pădăii,
pustii, ochii tăi,
s-au lăsat hăituiți de hiene...
în ajunul acela
tălpile-mi călcau haotic pe migrene;
pe mușuroaie de lacrimi
alergam cu cerbii de tine
și corbii mă ascundeau în pânze de păianjen.

târziu
după acel ajun,
un fulger mi-a mărturisit
că nu-ți lipsea, de fapt, nimic.

Imagini

Ți-ai transformat privirea
într-un vultur orb,
prin stropi de ploaie,
imaginile mele ți le sorb ciorile
ca pe niște versuri netede
care curg.

galben amurg,
îți plectisește vocea cu vocale;
 imaginea mea încheagă colțuri rupte
din trecut.

dezgolate de emoții,
amintirile tale se stropesc cu vin
apoi taie părul lung al fotografiei mele;
îți fac peruci vesele
și dansează cu niște sunete
căzute în dizgrația alfabetului.

în locul meu,
apăru vulcanul imaginii ei,
purtat pe strofe de simțurile tale
încețate cu ghearele într-o realitate defectă.

Marin MOSCU

CEASUL

Zi de zi, Ionel, copilul din clasa doamnei învățătoare Alina Pârvulescu, mergea spre școală cu ochii în pământ, la fel și-n timpul orelor, gândul lui era dus departe, departe... Toată lumea știa și înțelegea durerea copilului. Tatăl lui fusese găsit, în această iarnă, fără suflare, de-a curmezișul drumului. Se pare că trecuse peste trupu-i, rupându-i gleznele și gâtul, roțile nemiloase ale unui vehicul. Lângă el a fost găsită și plăcuța de înmatriculare de la autoturismul doamnei învățătoare. El, Ionel, auzise zvonul și gândurile lui se întunecau chiar când doamna învățătoare îi netezea cu dragoste de pedagog și de mamă creștetul. Copilul nu știa faptul că doamna învățătoare anunțase prin email firma de leasing cu o zi înainte că pierduse plăcuța de înmatriculare. Lucru constatat și de poliție și procuratură. Dar, minune! După pauza mare, Ionel se apropie de catedră și, cu ochii în lacrimi, o prinse pe doamna Alina de mână și trăgând-o spre corpul lui micuț, spunea cu vocea înădușită:

- Vă rog! Vreau să vă spun ceva!

- Spune. Nu-i nici un secret.

- Ba, este...

Atunci, doamna Alina îl însoți pe holul școlii.

- Spune, te rog. Spune ce durere ai!

Copilul abia vorbind își ceru iertare.

- Vă rog să mă iertați. Nu sunteți dumneavoastră criminalul. Nu dumneavoastră l-ați omorât pe tata, ci altcineva...

- Spune-mi, te rog, ce știi. Cine este criminalul?

- Îl știu, numai eu îl știu, dar nu pot să-l spun. Vă rog să mă iertați!

Copilul plângea de i se legau sub bărbie lacrimile, iar vocea și corpul îi tremurau ca un fulg în vârtejul vremii. Cum poliția era în aceeași curte cu școala, doamna învățătoare dădu de lucru copiilor și merse să discute cu șeful instituției. Acesta puse mâna pe telefon și-și anunță superiorii și procurorul de caz. După ore, doamna Alina, o frumusețe minionă, cu ochii limpezi ca întinsul cerului, primi musafirii anunțați. Aburii cafelei și curiozitatea anchetatorilor o înduioșau tot mai mult, o făceau să se implice trup și suflet în dezvăluirea și rezolvarea cazului.

- Vă rugăm să notați și să ne anunțați orice observați legat de caz.

- O să țin toată clasa sub observație, mai ales pe Ionel, copilul bătut de soartă.

A doua zi doamna Alina trăgea cu ochiul la Ionel, iar Ionel, oftând, nu-și mai lua ochii de la colegul

lui de bancă. Un gând îi străfulgeră sufletul. Ionel seamănă cu Vasilică. Vasilică este prietenul lui Ionel. Se înțeleg foarte bine. Vasilică trebuie să știe ceva! Îl invită pe Vasilică în cancelarie și-l interogă:

- Vasilică, în ce relație ești tu cu Ionel? Sunteți prieteni? Vă vizitați? Știi ceva despre moartea lui Virgil, tatăl lui Ionel?

- Doamna învățătoare, noi ne-am înțeles foarte bine, dar de când tata mi-a dat cadou acest ceas, parcă i-am făcut ceva. Nu mai este atât de prietenos. Iar că a murit taică-său, nu știu nimic. Jur că nu știu nimic!

- Crede-l și tu! Are o mare durere în suflet. I-a murit tatăl. Crede-l! Te rog să fii bun cu el. Jucăți-vă împreună ca să uite de necazuri. Mă înțelegi?

- Da. Promit!

Intrară amândoi în clasă. Foșnetul caietelor de lucru îi atrăsese atenția că liniștea este doar un provizorat. Scoase din poșetă telefonul mobil și ferit de privirile copiilor îl puse pe video, apoi filmă mai mult în glumă. Practic, Alina, voia să surprindă tot mai mult privirea și comportamentul lui Ionel. La un moment dat, Ionel îl luă pe Vasilică de mână stângă, se uită la ceasul lui Vasilică după care puse capul între copertile manualului de matematică și suspinând spunea:

- Acesta este! Acesta este!...

La terminarea orelor de curs, Alina anunță telefonic justițiarii.

- Cred că am dezlegat misterul! Puteți veni la mine, am dovezi!

Nu trecu mult timp și la postul de poliție fusese adus tatăl lui Vasilică.

- Petre, Ionel și Vasilică sunt ca doi brazi într-o tulpină, seamănă leit. Chiar și timbrul vocal coincide. Nu cumva tu ești tatăl celor doi copii?

Petre zâmbi ștregărește, dând de înțeles că de fapt el este masculul mândru și tandru în același timp.

- Cred că eu sunt, de aceea mergeam ori de câte ori credeam, în vizită la Virgil, ca să-mi văd băiatul. Îi mai duceam și lui câte ceva. Da. Ionel este băiatul meu. Am violat-o pe Lenuța, în câmp, la prășit. A rămas gravidă și a tăcut. Virgil nu putea să aibă copii. Așa că...

- Așa că, ai vrut să scapi de Virgil și să dai vina pe doamna învățătoare. Crezând că nu vei fi descoperit niciodată. Dar, iată că noi știm, știm că tu ai înfăptuit crima. Așa-i?

- N-am vrut să-l omor. Am fost amândoi la pădure, să aducem bușteni. Ne-am certat din nimicuri și l-am împins sub roțile căruței. A murit pe loc. Când l-am tras de sub căruță, am găsit numărul de înmatriculare. Mi-am zis că am scăpat. Era un noroc, nu?

- Nu. Ceasul te-a dat de gol. Ceasul pe care l-ai făcut cadou lui Vasilică. Iată-l: are zgâriat pe el inițialele lui Virgil. Așa că, omorul, cazul morții lui Virgil a fost spulberat. Îți vei primi pedeapsa după cum ți se cuvine.

Ziua următoare, doamna Alina le desluși misterul celor doi puști.

- Trebuie să vă iubiți ca doi frați. Un ceas nu vă poate despărți!

Cu lacrimi în ochi cei doi copii se îmbrățișau și-și jurau dragoste frățască!

CyberPoems

Mi se părea

într-un alt timp peste timpuri
 mi se părea că sunt un marinar
 care pleacă urechea la valuri
 mi se părea că nimic nu poate să zboare
 dacă nu pornește din palma ta
 mi se părea că orga zguduie masa de scris
 ecoul mi se părea pitit în inima mea
 mi se părea că astrele se privesc între ele
 ca niște suflete
 simțind moartea cu limba-i șuierătoare
 mi se părea că tot ce am lăsat în urmă
 îmi apare în față

de ce tremurați voi crini
 de ce mă lăsați să adorm cu brațele
 în jurul gâtului

Judecata de apoi

de multe ori m-am judecat cu dumnezeu
 și judecata mea a fost aspră
 și judecata lui a fost aspră
 și toate judecățile au fost aspre

de ce oare n-am avut timp să iubesc
 înainte să mor
 am fost doar o pasăre gravă
 n-am zburat niciodată departe
 de cuib
 compasul timpului acum se lățește
 degeaba voi zice degeaba acum

Cuvintele fac dragoste în gura poezilor

cuvintele fac dragoste în gura poezilor
 ele se nasc din imposibile sfere
 un idiot de poet le adună
 le bagă în gură
 le face cunoștință și le
 (a-)mes-te-că
 le arată apoi cum să se împerecheze
 precum reply-urile de email care reproduc
 gândurile

sprijinite pe un trup trecător
 care respiră oxidate miresme
 așa poetul
 le prinde și le forțează să facă dragoste
 îndemnându-le să moară frumos
 purtate pe țargi geometrice
 contra naturii
 ca și libertatea în prag de a provoca somnul
 un pui de cuvânt
 în gura poetului
 din dor să ascundă fluturi printre litere

Cât am plâns

cât am plâns poate s-a scris pe undeva
 când am iubit n-am știut
 fetele rele s-au îndrăgostit de mine
 am străbătut ceasuri pe drumuri pustii
 rătăcindu-mă de umbra mea
 nu pot să cred că mai sunt
 în orașul în care cineva m-a născut

Vers la volan

nu mi-a plăcut nunta aceea
 era precum a doua naștere a mea
 și poate ar fi trebuit să
 vă spun mai demult toate astea
 născoceam câte un vers la volan
 la fiecare hurducătură găseam câte-o rimă
 și ținteam nespusul mai presus
 ecuațiile mele au rămas încâlcite o vreme
 în timp ce vedeam
 orașe orașe
 cai lunecând prin pânda de ploaie

Apollo

Se apreciază că nu sunt prea mulți cei care își țin jurnale personale. Cu toate acestea, un editor nu va publica niciodată un jurnal dacă autorul lui nu se bucură de o oarecare faimă. Ca cititori, suntem mișcați deseori de tainele oamenilor vestiți, dar ne plictisesc cele ale unor necunoscuți.

Actul de a ține un jurnal nu implică o anumită competență. Uneori, însă, se scriu jurnale cu scopul vădit de a fi publicate. În pofida acestui fapt, legea lor constitutivă rămâne în continuare aceeași, constând din aceea că sunt scrise exclusiv pentru un singur cititor, de regulă propriul lor autor. În jurnalele personale nu vom găsi referiri directe la cititori, așa cum nu vom întâlni nici idei și concepte care să vizeze un public larg. Uneori destinatarii pot fi câțiva prieteni apropiați, dintre cei cu care autorul este dispus, așa cum a făcut-o cândva Stendhal, să-și împărtășească tainele. Cititorii de jurnale mărturisesc că sunt pasionați să le citească dintr-un motiv foarte simplu: curiozitatea pricinuită de tainele extratextuale pe care le-ar putea dezvălui.

Jurnalele literare, care nu sunt altceva decât jurnalele intime ale unor scriitori, formează o specie literară aparte a genului memorialistic. Ele sunt o formă a scrisului autobiografic, de fapt o înregistrare regulată a activităților și reflecțiilor unui scriitor.

Teoriile moderne despre scrierile autobiografice găsesc multe avantaje în ținerea unui jurnal personal: organizarea gândurilor, descoperirea unor alternative neabătute, mai puțin timp în fața televizorului, mai puțină inhibare, mai puțin stres ș.a. Ca să nu mai vorbim că, recent, au fost puse în evidență și unele avantaje din domeniul medical, în care bolnavilor psihici, de pildă, li se propune o formă de terapie cu ajutorul ținerii unui jurnal.

Ultima modă în materie de jurnal este cea care folosește ca suport internetul, se pare cu mare succes. Acest nou tip de jurnal se numește *web log*, prescurtat, *blog*. Așadar, blogul este o publicație web care conține articole periodice sau cu actualizare permanentă, ce au de obicei caracter personal. Ca regulă, actualizarea blogurilor constă nu în modificarea textelor de până acum, ci în adăugiri de texte noi, asemenea unui jurnal, toate contribuțiile fiind afișate în ordine cronologică inversă. Acest gen de publicații web sunt în principiu accesibile publicului larg.

Cu siguranță că viitorul ne va rezerva și alte surprize în privința manuscriselor de jurnale ale unor personalități din viața socială, politică, istorică, culturală și literară, întâmpinate întotdeauna cu bunăvoință, curiozitate și bucurie de cititori.

*
* *
*

Iliuță al lui Racliș, care, așa cum am spus, nu a fost defel discret în povestea soldaților noștri, a avut de plătit un preț greu în vara următoare. Deși tânăr și nesuferind de ceva, a fost găsit fără suflare în plin imasă, ziua în amiaza mare. Trăsnit din senin, zic unii. Lichidat de soldații Bahnei, după alții. Că prea îi răscolise...

Iară Mitru, care dă îndată să facă nouăzeci de ani, tot mai umblă în robașca-i neagră de monton, încins cu un curmei de cânepă peste mijloc, și desculț, până la prima ninsoare, spunând la unul și la altul că trebuie neapărat, dar neapărat!, să se facă o sfințire pe Bahnă. Pentru cei care au murit în împrejurări nenorocite, ne-spovediți, neîmpărtășiți, fără lumânare ș.a.m.d. Dar glasul lui, de-acuma tot mai stins, nu reușește să răzbată prin vuietul manelelor slobozit din mai toate casele huditei...

Tanka

(aspecte istorice și caracteristici)

În prefața cărții **Antologie de poezie clasică japoneză**, apărută la Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981, Ion Acsan scrie: *"Înclinarea poezilor niponi spre genul și versul scurt nu este întâmplătoare, capriciu sau lipsă de suflu. Artele tradiționale din Țara Soarelui-Răsare evidențiază convingător faptul că oamenii de aici sunt înzestrați cu geniul miniaturalului (...)"*. *"... despre tanka și haiku se poate spune că sunt «mici bijuterii», firește, lirice, în care simbolul joacă un rol preponderent. Dincolo de pitorescul și originalitatea lor frapantă, toate artele tradiționale japoneze au o trăsătură comună: dragostea pentru flori și natură"*.

Tanka este un pentastih împărțit în „kami nu ku” („versurile de sus” - adică tristihul inițial, de 5, 7, 5 silabe) și „shimo no ku” („versurile de jos” - adică distihul final, de 7, 7 silabe). Cezura e obligatorie și s-a impus după al treilea vers.

În tanka este foarte importantă capacitatea de sugestie. Cu timpul tanka a evoluat de la **makoto** (sinceritate), tradusă prin preferința pentru spontaneitate și dezinvoltura exprimării sentimentelor, la **miyabi** (elegantă), **yugen** (vraja tănuită și misterioasă), **wabi** (simplitate), **sabi** (singurătate), iar la Fujiwara no Teika (1162 -1241), accentul cade pe frumusețea eterică.

Chiar dacă tanka a avut o perioadă de maximă înflorire în epoca Heian (secolul al XII-lea), această specie literară a continuat să existe în paralel cu haiku-ul și a evoluat în timp. Inițial, tanka trebuia să conțină **kigo** (cuvânt sezonă), asemeni haiku-ului. Apoi, sub influența poeziei occidentale în care a pătruns, unii poeți au eliminat **kigo**-ul.

Maria Tirenescu

Speranța MIRON

M-a rănit un vis,
Un vis dintr-o rază
Ochiul meu deschis
Și acum visează

Rana în care
Înfloreau salcâmi,
Rana în care, mai întâi
Frământasem pâini.

Am săpat
sunetul
din clopotul
care bate
de Vecernie.

Gabriel GHIMPU

Țărutul tău

Valul se sparge la picioarele tale
În mii de cristale
Pulberi letale pe nisipul flămând
Înecate catarge chemând
Pe covorul de alge

Mărturie

Dau aici mărturie că mă doare în cot
De aceeași Marie cu-alt batic și capot
Și vă zic mi se rupe de-europa și berd
De-ale nato-ului trupe tot ce n-am pot să pierd
Cu atâtea partide și atâtea săraci
N-am ce pune în blide n-aduc câinii colaci
N-am nevoie de banii unui fals dumnezeu
Pot să treacă toți anii sunt acasă sunt eu
Și nu dau socoteală la vechili și bancheri
Pentru mica ciupeală dintre mâine și ieri
Sunt puțin apolitic chiar și atemporal
Dar rămân mioritic și în scris și oral
N-am cu nimeni nimica nu sunt drac și nici zeu
Lumea asta-i prea mică pentru sufletul meu

Viorel BUCUR

Timp-netimp

Să știi doar tu
când se va surpa glia
și se va umple golul tău,
pustiul tău,
privirea ta prin mine,
deșertică,
luându-și nisipul cu sine,
dirijându-și furtunile
pe un ecran uriaș de după mine,
dincolo de timpul meu,
secundă dintr-o simțire trecută
căutându-și rostul
în veșnica zbatere
a ceea ce a fost odată,
dar niciodată.

Poveste

în zori
îmi dai fiori
m-atingi
și simt că ningi
pe piept îți cresc troiene
te pierzi
în ghețuri verzi
eu lin
în pumn te țin
și te topesc sub streșini

Neîndestulătoare

Jos
toate frunzele toamnei
și o singură picătură de rouă.
Sus
o singură cruce
pentru mii de biserici.
La mijloc, tu,
împărțind deneîmpărțitul
în mai multe jumătăți
decât are întregul,
pulverizată în toate iubirile
neîndestulătoare.

ADRIAN BUȘILĂ

RAIUL INTERZIS

(roman în curs de apariție la Editura Karograf)

„O națiune sau un grup oarecare pot fi mult timp supuse și exploatare, dar ele reacționează întotdeauna prin apatie sau printr-o pierdere de inteligență, de inițiativă și de îndemânare, care le vor face, încetul cu încetul, inapte de a-și mai îndeplini rolurile și a-i mai servi pe stăpânii lor. Sau reacționează concentrând în ele însele asemenea forță de ură și distructivitate, încât pot sfârși cu guvernarea, cu sistemul și cu propria lor persoană”

Erich Fromm

„Când crezi că ești liber cu adevărat,
înseamnă că nu mai există nicio scăpare”

Unde-i e gândul? La cele văzute în acest ocol al pământului... Cum a putut accepta să se despartă, poate pentru totdeauna, de locurile acelea, o grădină a Edenului repetată în mii de variante, și să se întoarcă la grămezile de gunoi ale unei țări devastate de proprii ei locuitori? Mai controlează o dată cabina vaporului pe care a funcționat ca medic de bord. O înclue și coboară pe chei: pământul natal! Este luat în primire de un nor de praf... Ce onoare!... Rafala i-a umplut ochii!... Praful patriei! Reflexul pleoapelor este prea lent pentru a preveni astfel de incidente... O pungă de plastic ridicată de curenții de aer la sute de metri se leagănă... se tot leagănă... peste macarale și coșuri de nave... Minte refuză - are și ea limite - realitatea acestui peisaj dezolant. Ce caută el aici?... Câte o parte a sufletului i-a rămas pe fiecare palmă de pământ pe care a călcat: Japonia, Australia, Africa de Sud... zgârie norii giganti... orașele observate... unele din rada porturilor, altele călcate apostolește cu tălpile... numai bășici dureroase, sâcâitoare... Își închipuie cineva că legionarii romani, sau cruciații-templieri porniți să elibereze locurile sfinte, sau mercenarii lui Filip cel Frumos, sau recruții scoși din bordeiele lor să lupte pentru independență, sau mujicii din *glorioasa* armată roșie, nu aveau infecții între degetele de la picioare, sau rosături la călcăie, sau bătăături în talpă, încât să-și dorească mai degrabă, odihna (veșnică?) pe malul unui șanț decât cucerirea Troiei, sau Ierusalimului, sau Berlinului?... sau ca omenirea să le acopere monumentele (de eroi?) cu coroane de garoafe ofilite... luate la preț redus de primăriile cu buget de austeritate?...

Cu ce s-a ales în anii de rătăciră pe apele calme, sau furioase, sau primitive, sau răzvrătite, sau furibunde, sau înghețate, sau dușmănoase ale mărilor și oceanelor lumii constatând - pentru a câta oară?! - cât de imens, dar, în același timp, cât de minuscul și vulnerabil este pământul!... Ce platitudini îi pot trece prin minte... S-a întors viu și întreg și asta îi alimentează credința că acel *dumnezeu* al marinărilor invocată de cei mai mulți doar la ananghie, a fost binevoitor cu el și cu cei pe care i-a însoțit. Pășește cu un echilibru, destul de precar, de-a lungul cheiului. Nu are cine știe ce bagaje. Cele patru volume de jurnal de călătorie, și câteva haine. Ce să aducă din atâtea locuri văzute? Fotografii și amintiri... Poate speranțe și planuri pentru ipotetice plecări viitoare.

O umbră îi întunecă chipul. Încotro se îndreaptă omenirea? Deplasarea cohortelor tot mai numeroase de

curioși pe navele, avioanele, feriboturile tot mai mari, tot mai numeroase... șantiere de construcții tot mai multe... combinate metalurgice gigantice... explorări și exploatare de zăcămintele... fier, bauxită, petrol, neferoase... Tehnologia, porturile, aeroporturile... nu duc la distrugerea locurilor vizate a fi admirate și chiar a culturii acestora?... Nu cumva, paralel cu turismul, se dezvoltă *industria* kitsch-urilor, drogurilor, prostituției, traficului de carne vie? Nu cumva în virtutea *drepturilor omului* săracii vor năvăli în țările bogate înmulțindu-se fără limită, sufocând, până la urmă, țările țintă, anulându-le cultura, obiceiurile, morala, religia, violând și tâlhărind populația autohtonă? „Și ce să facem? Să-i alungăm?...” Deci: mai bine ei pe noi, decât noi pe ei... Viitorul va fi oare, al extremei drepte, al fascismului, al neonazismului?! Dar el nu are nici o legătură cu extrema dreaptă. S-a născut creștin... Asta nu-l împiedică să gândească... să se întrebe de ce un *dumnezeu*, atotputernic și atotbun (!) tolerează relele lumii, războaiele, crimele, catastrofele, foametea, distrugerea naturii, a ființelor nevinovate pe care le-a creat?... pentru un bine mai mare (!), spune *scriptura*... și pentru că fără rău, nu am putea să ne dezvoltăm *moralitatea* (!)... La cât rău există ar trebui să fim îmbibați de moralitate! Crede dar nu cerceta... Atunci pentru ce a trebuit să fie creată o ființă dotată cu gândire? A trecut cu bine prin tot felul de încercări, a scăpat de pirații somalezi, de uraganul Esmeralda, de tsunamiul declanșat de cutremurul din Sulawesi, de „sirenele” tailandeze și din Filipine, de ghețarii plutitori din marea Bering, înseamnă cu *dumnezeul* care îl apără și-a făcut treaba... Acuma, ajuns pe uscat, poate să-și pună întrebări... Zâmbește acestui gând ingrat... În fond, când o să mai aibă nevoie să fie ocrotit, apărat, ce-l va împiedica să creadă și basta?! Ce simplu!...

Înserarea îl învăluie cu tot ceea ce-l înconjoară. Becurile de la înălțimea stâlpilor de iluminat proiectează umbre abia vizibile. Praful ridicat de vânt îi umple ochii. Și-i șterge cu batista... Nu apucă să-și ducă gestul până la capăt. Se trezește cu lama unui cuțit la gât... Zărește două siluete. Bagajele îi sunt smulse din mână, la fel și borseta de actele și banii. Rarii trecători grăbesc pasul... abia dacă întorc capul spre locul incidentului. De polițiști, nici vorbă.

Un val de furie îi întunecă mintea. În anii de izolare de pe vapoarele pe care a fost imbarcat, n-a avut altceva de făcut decât să gândească, să scrie și să-și întărească trupul *trăgând de fiare*. Nu poate renunța la tot ce acumulasă doar pentru că s-ar putea alege cu beregata tăiată de niște borfași... Să acționeze sau să rămână pasiv așteptând ca *cerul* să intervină, să trimită un înger cu sabia dreptății?...

Cel care îi ține cuțitul la gât, cu figura acoperită de o mască neagră, îi scormonește prin buzunarele interioare ale hainei... Nu mai are timp să gândească la consecințe!... Lovește cu piciorul spre înapoi picioarele mascatului, cu forța disperării și poate a nebuliei și inconștienței. Simte cum corpul acestuia se prăvălește în față.

(continuare în pag. 56)

Lovește din nou cu celălalt picior, o dată, de două ori, din reflexe rămase poate de pe timpul când practica judo. Dar nu numai primul ci și al doilea atacator se rostogolește pe asfalt cu o icnătură scurtă împrôscând totul în jur cu sângele ce-i țâșnește din gât ca dintr-o arteziană. Nu realizează ce se întâmplă. Locul ia aspectul unui abator. Apare mașina poliției. Probabil unul dintre trecători sunase, totuși, la 112. Atacatorii sunt încătușați. Se apleacă asupra celui care sângerează... are cuțitul în gât cum ajunsese acolo? Ar trebui să încerce manevre de hemostază, de resuscitare... etica profesiei nu-i permite să rămână indiferent, în fond este o viață de om, o făptură a *creatorului*... căzută în păcat, din cine știe ce cauze... Nevoia... o droaie de copii flămânzi... lăcomia... ura... revolta... Este împins cu brutalitate în lături.

Locul se împânzește de curioși, de reporteri și de cameramani. Poliția întinde benzi galbene.

Apare ambulanța, procuratura...

Se caută martori oculari, se iau declarații, probe, se fac măsurători. Medicul de pe ambulanță constată decesul celui lovit de cuțit. Poliția interzice accesul în zonă. Cel atacat și agresorul sunt controlați de sus până jos, apoi sunt încătușați și urcați în duba poliției și duși la secție. Nici urmă de drepturi ale omului...

"Alcoolicul este persoana care bea mai mult decât medicul său"

(Legea lui Barach)

Psihologul Virgil Hodorogra, zozo, umblă teleleu. Nu i-au mai rămas bani nici măcar pentru nelipsita *tărie* matinală. Simte că mintea o ia razna. Își privește mâinile. Degetele îi tremură. Lucru îngrijorător pentru unul care a primit simbrile de la spital ani de-a rândul și știe ce înseamnă să-ți dărdăie *caracudele*, cum ar fi zis *bageac*, pe timpul când, mahmur, colinda bălțile cu *gașca* blincherind știucă. Face un efort aproape disperat să-și stăpânească tremurul. Deși, cu atâția *pacienți* în jur suferind de aceeași *patimă*, îi intrase în cap atâta lucru: că nu-i posibil să-ți domini tarele lăsate de votcă... Decât... dacă o abandonezi... Ori el...

Trăind printre bețivani, îi observase ani de-a rândul, le urmărise evoluția... nu putea să-i scape umbra de îngrijorare de pe fețele lor ascunsă neîndemânatic cu grimase ce se doreau a fi zâmbete sau cu râsete forțate... Chiar dacă cei care își începeau ziua cu *una mică*, în fostul lui cabinet sau aiurea, nu vroiau să accepte că va veni și ziua când își vor ascunde tremurul mâinilor prin buzunarele hainelor.

Cu excepția lui Ghelmez. Radiologul nu este niciodată suficient de treaz pentru a realiza că devenise dependent de alcool. Ceea ce nu înțeleg cei din jurul său, amici sau doar parteneri de băutură este faptul că tocmai această dependență îi conferă o capacitate aproape nelimitată de a oferi iubire. Dar, în nici un caz, acea smiorcăială lacrimogenă a bețivanilor, uneori demnă de milă, cel mai adesea enervantă, de unde și agresivitatea pe care o provoacă... Ci de sentimentul acela profund, dureros, de care îți este aproape rușine, ca de o boală venerică...

Profesorul Saliru, opusul radiologului: acceptă că este, la rândul lui, dependent de *Viborova* și *Stalinscaia*,

dar consideră, mai în glumă, mai în serios, această aservire ca pe un sacrificiu adus fantasticei lui erudiții, acest toxic, această otravă pentru sufletul lui sensibil... Îi trebuie, deci, un antidot... votca fiind aceea care îl oprește să facă gestul suprem, pomenit uneori, așa în treacăt, ca un fel de a-și propune sieși o mică plimbare sau escapadă, de unde felul de a o da pe glumă recomandându-se celor care nu-l cunosc: *doctor în votcologie comparată*.

Cum a rămas psihologul fără slujbă? Era mâna *președintei*? Primul gând spre ea s-a îndreptat. Furia i-a întunecat pentru câteva secunde mintea. O omor! Își tot repetă. Ranchinoasă și răzbunătoare, cu perseverența-i diabolică cunoscută pe propria piele de toată suflarea spitalului, nu i-a fost greu să-l determine pe ginecologul șef, devenit director după *revoluție*, să desființeze cabinetul psihologic din policlinică. Dar nu, așa, pur și simplu, la sugestia *președintei*... ci și din resursele proprii răutăți cultivată de-a lungul anilor cu ocazia anchetării până nu de mult a pacientelor cu avorturi internate în secția condusă de el: a mutat mai întâi cabinetul în debaraua destinată măturilor și găleților femeilor de serviciu... Umilință supremă!... Modelul securiștilor din anii cinzeci... Nu distrugeau fizic și psihic victimele înainte de a le uide?... Floarea intelectualității, gospodarii de frunte ai satelor, nu pieriseră astfel?... Și asta tocmai când psihologul era pe punctul de a renunța definitiv la alcool... Având atâtea exemple în jur de ratări, degradări... și chiar treceri în neființă, greu de explicat altfel...

Dar, faptul că se putea socoti victima acelorași metode, de pe timpul lui Nicolski, nu-l încălzește cu nimic pe fostul număr unu al psihologiei județului, un profesionist de certă valoare dar și un promițător talent literar...

Ajuns la limita suportabilității, chiar și el care nu o dată a dormit prin scări de bloc, i-a trecut prin minte să-și vândă organele. Ce să facă cu doi rinichi sau cu dițamai ficatul, *pateul*, cum denumea *bageac* organul care îi procesa amestecătura de băuturi convenită celui care prepara ciorba de pește, pe vremea când oamenii și pelicanii mai aveau ce prinde prin bălți...

Psihologul își face cu greu loc în sala plină până la refuz a tribunalului. Auzise că se judecă un proces de anvergură, unii îi spun al *magiei negre*. Moly, cel care, la furie, pe vremuri, a băgat lama bri-ceagului în burta unui șofer, crede că este o reluare, cu mijloace moderne, a vânătorii de vrăjitoare.

- Dacă i se pune în cârcă tot ce se aude, o să se lase, ca-n America, cu 300 de ani de pârnaie, îi explică el celui care asigură, în vremurile bune ale cabinetului de psihologie, votca atât de necesară menținerii unor relații normale în cadrul *găștii de bețivani*, cum le-a rămas numele *obișnuiților* respectivului cabinet, chiar dacă cel care i-a botezat astfel, fostul director, doctorul Durdă, nu mai este nici pe departe cel a cărui prezență pe etajele spitalului trezea o teamă unanimă.

Elena NETCU

LENKA

(Fragment din romanul Lenka în curs de apariție)

În sat începuse să umble zvonul că toate pământurile vor fi muncite la grămadă. Pe străzi își făceau apariția mașini marca ARO din care cobora dintr-una Trușcă, din alta Gurencu trimis de la raion, responsabil cu munca de lămurire.

- Măi, Clopoțel, se adresează el lui Nichita, dai măi, pământul în CAP? Ce faci cu el? Văd că l-ai lăsat pârloagă, nu-l mai lucrezi!

- Îl dau, tovarășe, să trăiți, că și așa nu-i de la tata, e de la socru-meu, nu dau doi bani pe el, îl dau, cum să nu-l dau!

- Păi, să-l dai, tovarășe, uite, vezi, c-ai înțeles mișcarea? Ia dă aici iscălitură.

Și Nichita semnă bucurios c-a scăpat de muncă și-n felul ăsta îi rămânea balta, care nu era al lui, dar era liber ca pasărea cerului.

Petrica ofta neputincioasă. O dorea sufletul. În sat se înmulțeau conflictele, nemulțumirile, oamenii se adunau ciorchine la fântâna cu uluc și vorbeau vrute și nevrute, ba că i-au confiscat pământurile lui Avramide, cu vie, cu livadă cu tot, iar pe el l-a ridicat cu duba și l-a declarat „chiabur”, ba că l-au bătut pe ăla al lui Boncan că s-a opus să semneze și că i-a făcut hoți și bandiți. Altul izbucnea:

- Cum să-mi ia el mie căruța, calul și pământul? Că-l am de la tata când m-am însurat. Apoi se adresa parcă lui Trușcă, deși nu era de față, se rățoia la un Trușcă imaginar:

- Tu-ți Trușă lui p... mătii de hoț, ai venit de la mama dracului în curul gol, codoșule, să ne sărăcești pe noi? Îi ieșeau ochii în orbite de furie, apoi se uita cu frică la toată adunarea aia „mă, poate mă spuneți?... și Giușcă săracul își dădu peste gură „Na, că nu-mi țin gura”.

- Ei, și? Să mă ridice! Ce-am avut și ce-am pierdut!

În toamna aceea umblau mașinile pe ulițele satului și-i vânau pe toți răzvrătiții. Unii erau ridicați nevinovați, doar numai pentru că-și dădeau cu părerea sau pentru că erau „turnați” de vecini. Era vremea răfuielilor.

Umbla vorba c-o să-l ridice pe Ciocoi care era cel mai gospodar și care se lua mereu de leneși, le făcea mereu morală. Unii se bucurau că era cam slobod la gură, om aspru și mai tot timpul căuta sămânță de ceartă cu vecinii. Ba că i-a rupt gardul cutărică, ba că și-a proptit cutărică căruța în gluga lui de coceni pentru iarnă, iar pentru asta acela trebuia să-i muncească trei zile despăgubire. Pentru că era mai zgârcit și avea nevoie de forță de muncă, nu prea-i plătea cum se cuvine pe cei care-i muncea cu ziua și pentru asta își făcuse mulți dușmani.

Acum se opunea cu îndârjire colectivizării și-i îndemna și pe alții. Într-o noapte l-a ridicat ca „dușman al poporului” și l-au condamnat la zece ani de închisoare.

De gospodăria lui s-a ales praful. Mulți au avut soarta lui Ciocoi. Oamenii au devenit tăcuți. Cei mai mulți își camuflau geamurile noaptea să nu se vadă lumină. Nu prea mai ieșeau din curțile lor. Deveniseră suspicioși.

La fântâna cu uluc nu se mai adunau ca altădată. Își umpleau gălețile cu apă tăcuți și-și vedeau de treaba lor. Instinctul de conservare era mai puternic. Primeau ordine și le acceptau fără împotrivire. Munceau la grămadă, seara își umpleau coșul din grămadă și înțelegeau că se poate trăi și așa. Nu mai era nimic al lor, dar această formă de autoservire li se părea mai profitabilă.

Puteai să furi, puteai să minți, să-ți „torni” vecinul că e împotriva regimului. Vinovat, nevinovat era ridicat cu aceeași mașină ARO și înapoi nu mai venea. Nici în Dumnezeu nu mai aveai voie să crezi.

În satul Dunăreni copiii învățau cântece noi despre o viață nouă. Bătrânii se resemnau, încovoiați de neputință. Ieșeau la poartă sprijiniți în baston. Baba Păuna, chiaburoaica satului, nu mai avea nimic. Îi luaseră herghelia de cai, livada, turmele de oi și vaci, pământurile, până și cazanul de rachiu, toate erau la CAP. O lăsaseră cu o căruță cu un cal alb cu care umbla toată ziua pe ulițele satului blestemând „Arză-v-ar focul de bandiți!” Dar n-o băga nimeni în seamă, era bătrână, pe ea n-au ridicat-o, o lăsau să-și facă damblaua cu blestemele ei și rânjeau de câte ori o întâlneau.

- Lasă, babo, că ți-am lăsat în cimitir doi metri pătrați, când te-o căuta moartea pe acasă mulțumește-te că ai unde să-ți odihnești oasele bătrâne. Baba Păuna mergea în baston și blestema de dimineață până seara.

Cei mai mulți bătrâni, săraci și neputincioși, își purtau trupul greoi spre biserică și ascultau slujba unui bătrân preot care la rândul lui nu zăbovea prea mult în altar, lăsând totul în seama dascălului, adică pe seama lui moș Gheorghe, bunicul Lenkăi.

În spațiul mirosind a tămâie credincioșii erau din ce în ce mai puțini. Li se zdruncinase și bruma aceea de credință ancestrală, erau pe cale de a îmbrățișa altă religie și o făceau cu ipocrizie pentru a supraviețui.

Consfințirea a tot ce se întâmplă, a noii religii ce pătrunsese în spațiul rural, se făcea prin participări cu mic cu mare la Căminul Cultural. Aici se înghesuiau toți să prindă un loc să fie cât mai în față ca să fie văzuți de Trușcă și Gurencu. Ei făceau și desfăceau. Cu ei trebuia să te pui bine. Apoi și-au pus brigadierii, care luau în primire un număr de cooperatori agricoli pe care îi subordonau.

Bunicii Lenkăi au avut cel mai mult de suferit. Erau gospodari, aveau pământ mult, le-a luat totul. Nici nu le mai trebuia. Băieții s-au împrăștiat după armată prin toată țara și nu s-au mai întors în sat. Și-au făcut rost pe la oraș. Fetele s-au măritat pe rând, tot la oraș.

Pe Aurica a cerut-o de nevastă un activist de partid, țepăn, îmbrăcat la patru ace, un bărbat înalt

(continuare în pag. 58)

bine făcut, dar cam ursuz. A plecat de la moș Gheorghe cu mireasa lui cu ceva zestre în căruță până la Zaclău, la bac. Îi înghesuisese tușa Aristița în căruță preșuri, cuverturi și-un purcel legat într-un sat de iută.

I-au condus pe miri cu căruța cele două surori ale miresei, care chicoteau nevoie-mare, privindu-i pe tinerii însurăței împopoțonați, așezați în fundul căruței printre sacii de zestre și cu purcelul guițând. La un moment dat l-a binecuvântat pe mire pe pantaloni, spre hazul celor două surori care nu mai conteneau cu ihuri și ahuri.

Nemaisuportând, mirele izbucni:

- Da, tu-vă grijania mamilor voastre, mai tăceți dracului din gură, mai leorbăiți mult? Că acu vă dau jos din căruță și plec cu căruța cu tot. Cumnatele au tăcut mîlc de teamă să nu rămână fără căruță.

Amintirile Lenkăi despre acele vremuri erau vii, își auzea bunicii comentând evenimentele, o vedea pe străbunica ei, baba Păuna, blestemând pe toate drumurile. Rămăsese singură, nimeni nu-i mai călca pragul pentru că pe toți îi blestema. Pierduse simțul realității, vedea în dreapta și stînga numai bandiți, hoți, pleșcagii amatori de chilipiruri. Este adevărat că nepoatele o cam jecmăneau. Pe Lenka o lua de mînuță, iar dacă fugea de ea, îi făcea cu mîna, puneă degetul la gură a secret și o îmbia.

- Vino la bunica să-ți dea bomboane, dar să nu zici la nimeni, că vin bandiții și hoții și-mi fură muncușoara mea de-o viață.

Avea o saltea plină cu bani, lua din când în când câte o bancnotă și i-o dădea Lenkăi, apoi cumpăra eugenia, își umplea buzunarele și făcea pomană. Când s-au schimbat banii, baba Păuna a rămas cu salteaua ei cu bani fără valoare. I-a aruncat tușa Aristița, iar copiii satului au dat năvală la groapa de gunoi să strângă banii devalorizați.

Mai târziu, oamenii au aflat, tot de la Abrașu, că s-a făcut ședință extraordinară și că nimeni n-are voie să crească animale fără să le declare și să le înregistreze la veterinar, iar apoi să dea cotă la stat. Venea veterinarul cu delegație de la Sfatul Popular să facă recensământul. Număra tot până la ultimul pui.

- Am trăit s-o văd și pe-asta! Să-mi numere mie puii și găinile? N-am văzut așa ceva de când mama m-a făcut! se crucea Baibale.

- Păi, bine, mă, omule, dar dacă până în seară vine vulpea și-mi fură o găină din coteț, ce fac eu atunci? interveni Eftimie.

- Te faci găină! glumi Marin al lui Stamate.

- Mi-e poftă și mie de-o găină, colo, cu mujdei de usturoi, n-am voie?

- Ai voie, măi Baibale, dar după aia să stai la curu' găinii să strângi ouăle, să le pui la clocit și să completezi efectivul. Atâtea ai declarat, atâtea trebuie să ai! N-ai? Dai socoteală!

Pentru toate aceste schimbări s-a făcut ședință la căminul cultural. Cei mai revoltați nu s-au dus, au fost sfătuiți de nevestele lor să stea pe acasă, să nu iasă urât „poate te ridică, că tu nu-ți ții gura, te știu eu!”

Îl avertiza Petrica pe Nichita al ei. De curioși erau curioși, vroiau să afle ce s-a hotărât cu animalele din gospodăriile lor. Oamenii ieșeau de la ședință mocnind și bombănind, nedumeriți, obidiți, dar nu aveau curajul să se împotrivescă. Prea mulți fuseseră ridicați, ba că n-au vrut să dea pămîntul în CAP, ba pentru că s-au pus în gură cu Gurencu, ba că au furat un amărât de știulete de pe câmp, de multe ori nici nu erau probe, făceau pușcărie numai că erau „turnați” de vecini, ca urmare a unor răfuieți personale. Nu se mai făcea nici o verificare dacă este sau nu este mărturie falsă, toate reclamațiile erau luate de bune și pe baza lor oamenii făceau pușcărie vinovați sau nevinovați.

- Mă, a dracului, cică nici porcul n-am voie să-l vînd, nici vacă, nici vițel, nimic fără aviz „Nimeni n-are voie să facă sacrificări”. Totul se predă la ORACA. Așteptai până le sacrificau ei la abator, ție îți dădeau un bon și cu bonul ei îți plăteau contravaloarea, mult mai puțin.

- Da' ce mă! Eu am nevoie de banul lor, eu vreau să fac ce vreau cu animalul meu, să le dau lor degeaba?

- Mă, eu nu mai declar nimic. Uite așa, nici de-a dracu'! Îmi ascund animalele în pădure până trece recensământul. Dacă fată vaca, nu declar vițelul, spun că s-a născut mort.

- Iar eu o să-mi ascund scroafa-n baltă. Nu declar toți porcii, numai trei, în loc de șase. Se uitau unii la alții cu un fel de răutate. Se suspectau reciproc. Le era teamă că unii dintre ei să n-aibă gânduri ascunse. Să nu-i toarne în virtutea unor răfuieți. Își spuneau părerea și apoi regretau de teamă să nu-i fi trecut vreunui prin cap să-l pîrască.

- Mai bine mă sui eu în mașină să mă ia pe mine la Abator când o trece ăia cu colecta de animale, decât să-mi dau vita din curte, spuse cu năduf Baibale, scuipînd într-o parte. El era cel mai revoltat.

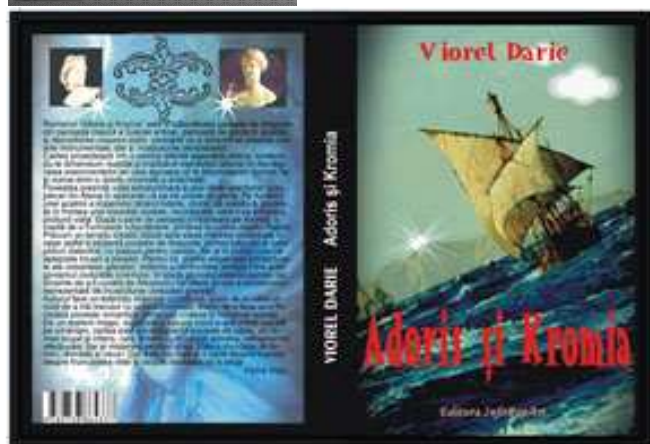
- Ești gloabă bătrână, ce să faci cu tine? pufni în rîs Marin al lui Stamate, nu ești bun nici la săpun. Toți izbucniră în rîs, privindu-l pe Baibale, care era lung și slăbănog.

- Cum paștele măsii, eu mă canonesc să cresc porcul și nu mă pot bucura să mănînc o bucată decît dacă îmi dau ei aprobare la mîna că pot să-l tai? mai spuse și Marin.

- Măi, Marine, se cam strînge funia la par! Țștia o s-ajungă să ne numere și dumicații din gură, ascultă-mă pe mine! Eu, dacă-l mai vîd pe banditu' ăla de turc, veterinarul, că intră-n curtea mea și-și scoate caietul ca să-mi facă numărătorea găinilor, dau cu el de pămînt, hotărî Dumitrache.

- Păi, ce? să-i cer lui voie să mănînc un borș din găina mea, fir-ar mama lui a dracului, comenta Ion al lui Leoleaca, plîngîndu-se lui Gogonel, apoi își aminti „la stai, măi, Gogonele, că era să uit, dă-mi, mă, și mie împrumut o baniță de grăunte până iau cota de la CAP.”

Viorel Darie - Adoris și Kromia
Editura InfoRapArt, Galați, 2010

Romanul "Adoris și Kromia" este o poveste de dragoste și aventuri, plină de suspans, cu personaje de o desăvârșită puritate sufletească. Autorul și-a plasat acțiunea într-un decor al lumii antice, cu peisaje și rațiuni ale minții omenești încă nealterate de complicațiile logicii.

Este o poveste pasionantă, bazată pe aventurile unui tânăr, pe nume Adoris, fiul unui mare armator din Atena antică, care părăsește căminul părintesc și pleacă pe mare, dornic de a săvârși isprăvi fără seamăn. Soarta îl poartă o vreme pe insula Rodos unde, după un concurs de împrejurări, își găsește un prieten pe măsură: Craton, fiul regelui insulei. Împreună vor porni în fruntea unei armate împotriva regelui Agatos al Ataliei. Dar expediția eșuează, iar Adoris este prins și înțemnițat.

Providența face însă ca el, Adoris, suflet nobil și romantic, s-o întâlnească pe Kromia, fiica regelui Agatos, o tânără de o frumusețe fără seamăn. Schimbul de priviri dintre cei doi tineri cu inima curată face ca între ei să se înfiripe o dragoste pură.

Romanul abundă în episoade în care întâlnim măreția cetății lui Agatos, a templelor și palatelor zidite de el. Vin însă zile grele pentru cetatea Atalya: Kirvan, prințul Persiei, o vrea pe Kromia de soție, dar regele refuză. Începe un crunt asediu al perșilor asupra cetății. Orașul reușește o vreme să reziste, cu Adoris săvârșind fapte de vitejie, luptând ca un erou pe baricade pentru a salva cetatea, dar și iubita sa Kromia.

Până la urmă cetatea ajunge în pragul colapsului. Întâmplarea face ca să apară nesperat ajutor din afară, de la prințul Craton. Se pun astfel bazele unei evadări spectaculoase. Cetatea Atalya cade în mâna perșilor, care o transformă în ruină. Adoris și regele Agatos împreună cu familia sa reușesc să se îmbarce și să ajungă la adăpost pe insula Rodos.

Povestea se termină cu un frumos happy-end, întregul alai în frunte cu Adoris și Kromia vor ajunge cu bine la Atena și se vor bucura de fericirea mult visată.

Viorel Darie - Puterea razei albastre
Editura InfoRapArt, Galați, 2010

Autorul volumului de povestiri "Puterea razei albastre" își "descarcă" în scris sufletul supraîncărcat de nostalgia locurilor natale. Pe meleagurile de basm ale Bucovinei se petrec lucruri neobișnuite, care amplifică misterul nopților de vis din această minunată zonă de munte. În plus, o frumoasă poveste de dragoste animă întreaga poveste.

Marian, un proaspăt absolvent al facultății de matematică, se instalează pe un munte bucovinean pentru a-și ocupa postul la Observatorul Astronomic din vârful acestuia. El își ia luat treaba în serios dar, când munca se transformă într-o rutină, tânărul astronom simte că se plafonează și regretă viața de singurătate pe care o trăiește pe munte. În aceste împrejurări providența i-o scoate în cale pe Adelina, o studentă bucureșteancă venită cu un grup în excursie. Întâmplarea este menită să-i schimbe radical starea sufletească. Dar Adelina se întoarce la București, iar Marian rămâne din nou singur, pe vârful multelui, reluându-și anosta activitate.

Lucrurile însă se complică atunci când Marian devine involuntar martorul unor fenomene astronomice incredibile. Într-o noapte se prăbușește pe munte o navă cosmică. Urmează episoade de suspans în investigarea ciudatei situații. Tânărul astronom, îndrăgostit de Adelina, ține legătura cu ea trimițându-i scrisori înflăcărâte, dar povestindu-i și despre evenimentele prin care trece. Între timp, sosesc la fața locului echipaje de specialiști din întreaga lume pentru a vedea și studia misteriosul corp ceresc.

După zile întregi de peripeții, Marian va fi internat într-un spital, acuzând dureri în piept și fiind suspectat de iradiere. Dar se va dovedi că presupusa iradiere nu era decât o simplă răceală.

În final părinții Adelinei îi asigură lui Marian un post în București, iar cei doi tineri au de aici înainte șansa de a fi împreună. Marian va părăsi definitiv postul de la observator, în pofida nostalgiei pe care o simte pentru farmecul și bucuria pe care le cunoscuse în frumoșii munți ai Bucovinei.

Marian DOPCEA

Doar sângele

Umblu printre voi mă ating
de hainele de piele voastră
nici un fior
nici un semn de recunoaștere
chipul
nemișcat și alb de parc-aș umbla
pe malul Styxului
prin pădurea de piatră

doar sângele-și repede uneori
către voi chemarea sleită

doar sângele va recunoaște
paloarea
de animale nefericite

se gudură ca orice câine flămând

Măine poimăine

Tot mai grea-i pentru mine
condiția de om
tot mai grea
povara înfruntată zi de zi
lumina

măine poimăine
leșul mi-l veți descoperi într-o
scorbură;

cu pui îmblăniți în grija nicicui
cu un pește în dinți
cu o carte în mână

Sufăr, deci exist

Dacă vine noaptea
dacă rămân
iar singur – cu amintirile care
se-aruncă hulpave asupra-mi –
dacă gem
dacă mă zvârcol într-un fel în somn
dacă tresar
pândind o clipă-n care să pot spune
nu-s vinovat –

înseamnă că exist

Om (unul din mulți)

Începe noaptea;
unul din mulți
e numai geamăt;
demoni mărunți
sfârtecă-i pielea,
sufletul, viața –

și-amână clipa
nespus, dimineața.

unul din mulți e -
ci-n somnul lor
știu toți că plânsul
e-al tuturor,
știu toți că plânsul
e-nscris în sânge -

că-n nesfârșirea-i
chiar domnul plânge

Ordo mundi

Bine-i să-ntâlnești în amurg
fetița oarbă sau băiețelul ciung

în felul acesta se știe! -
toate sunt cum trebuie să fie

urmându-și noima săracă
de nenoroc scăldate ca de-o apă

fără grijă te poți prăvăli
într-ale somnului hale pustii

vor veni să te lingă coșmarele -
harpîi bântui-ți-vor hotarele.

Noi

La Cro-Magnon acei naivi
Principii aveau, chiar idealuri,
Ci noi, iubiții mei convivi,
Știm bine; marea are valuri.

Noi adevărul doar în față-l
Putem privi: Urât și chel.
În ceruri desfrânat e tatăl,
pământul nu-i curat defel.

Noi suntem sfinții altui mod;
Civilizat, lucid, polemic.
Noi vom pleca fără prohod -
să tot puim pe întuneric.

Despărțirea de greier

Greieraș ce cânti la lună
ipocrit greieraș
care sunetul
ți-l drămuiești ca-n cântecul
pădurii
o notă discordantă să nu fie
o, fericitule!

mie lasă-mi
cuvântul gemut scrâșnit precis și
tăios - lasă bubele
nepriceperii mele

cântă-ți tu partitura
când pădurea sună
dă-ți iluzia că-n pacea firii e
posibil încă
al Frumuseții zbor impetuos.

VARA [Tanka]
Șerban CODRIN

O ciocârlie
șlefuiește cu-aripa
soarele-albastru -
pentru ce n-am fost, Doamne,
niciodată pasăre?

Tocmai spulberă
vântul păpădiile
peste coclauri -
precum scrie în cartea
fiecărei seminții

Un pumn de iarbă
sub cap și-nvelitoare
un cer de stele -
răsplata plugarului
după-o zi de robie

Vară cu frunze
verzi de salcie și flori
galbene de câmp -
întâmplare de-o clipă
undeva în univers

Maria TIRENESCU

În zorii zilei
bunica așteaptă
privind în zare -
nepoții aduc trandafiri roșii
pentru aniversarea ei

Indiferența ta
m-a transformat într-un cub
de gheață -
nici soarele de iulie
nu-l poate topi

Târziu în noapte
la geamul cu mușcate
apare un chip -
doi ochi verzi caută lung
în noaptea înstelată

Amintirile...
în fața bisericii
din Eforie -
îmbrăcată-n iederă
căsuța bunicilor

Magdalena DALE

Hoinărind în vis
țin văzduhul în brațe
dulce povară...
ramurile teiului
mângâiate de-o boare

Un fluture alb
în palma-mi măslinie;
dacă o închid
voi spulbera aurul
de pe aripile sale

Noapte de noapte
în drumul meu spre tine
floarea inimii...
petale-nmiresmate
risipite-n calea ta

Mireasmă de tei
în ziua mohorâtă
când te aștept ...
picură lacrimile
pe pământul deja ud

Anișoara IORDACHE

pământ crăpat,
strigăt disperat prin brazde -
lipsă de cuvânt
coarne de taur pe rană:
șuvițe de amurg

albastru
din floarea lui Eminescu -
doină de jale...
aripi întinse de dor
în scaldătoarea visului

nașteri de vârste -
o singură lotcă
aduce tăcerea.
în larg: muțenia păsării;
la mal: ochi albaștri.

privind cerul
drumuri se îngustează -
bucet de stele.
busuioc sub perne și
dorința fetelor mari...

Tania NICOLESCU

Vară toridă -
din asfaltul fierbinte
tocul înfundat
se smulge în alb-negru
pigmentat; modă retro

Insolație...
la marginea drumului
floarea soarelui -
fluturându-și petalele
mă oprește din drum.

Spinul ascuțit
din umbra parfumată
sfâșie pielea -
pe degete, rubinii
petalele clone.

Ud ciuciulete
se scutură soarele
în zorii zilei -
după ploaia de-astă noapte
pe frunze-s doar stropi aurii

Nicolae RĂDULESCU

EPOPEEA CUIBULUI DE VULTURI DE LA ENISALA

În anul 1204, Cruciada a IV-a a cucerit Constantinopole și de atunci, pe vatra Împărăției Bizanțului au fost vremelnice create mai multe formațiuni statale:

- Imperiul Latin de Răsărit cu capitala la Constantinopole
- Imperiul de la Niceea, unde se afla strămutată și Patriarhia Ecumenică
- Imperiul de Trapezunt
- Despotatul de Moreea
- Despotatul de Epir
- Imperiul de Tessalonic

Veneția a acaparat toate punctele strategice ale drumurilor comerciale care legau Italia de strămtori și de Constantinopole, întemeind așa zisul Imperiu maritim.

În noua situație, Veneția și Genova cuteierau mările și fluviile antrenând vechile teritorii bizantine într-un comerț deosebit de activ și de productiv. Dar treptat, treptat, vigoarea economică, politica și militară a Imperiului Latin de Răsărit a intrat în reflux, rămânând active și la mare influență doar companiile de navigație și de comerț ale celor două republici maritime - Genova și Veneția.

În Marea Neagră, incontestabil monopolul de navigație și de comerț îl deținea Republica Genova, ale cărei corăbii cuteierau spațiul maritim și urcau pe Dunărea maritimă.

La începuturi, pe țărmuri au fost înființate factorii comerciale care cu timpul au devenit centre economice puternice și apoi orașe înfloritoare.

Evident, situația creată impunea ridicarea unor sisteme de apărare strategică în cadrul cărora un loc însemnat era rezervat fortărețelor.

Acestea, în structura sistemelor defensive create, protejau căile de navigație și piețele de desfacere.

Un loc însemnat în sistemul strategic defensiv al genovezilor, l-a avut cetatea Enisala care a fost ridicată în a doua jumătate a secolului XIII.

Prezența genovezilor în Marea Neagră și la Dunărea maritimă a fost oglindită în cronicile bizantine, în hărți medievale, în portulane și mapamonduri italiene.

Din cuprinsul acestor documente mai reiese că începând din a doua jumătate a sec.XIII, Enisala și Isaccea au cunoscut o perioadă maximă de înflorire.

Despre situația politică ne dau știri actele de cancelarie ale domnitorilor din Țara Românească sau documentele de arhivă păstrate la Constantinopole-Istanbul.

Despre toponimul Enisala

Termenul derivă din cuvintele turcești Yenni Sale care însemnau Satul Nou, probabil o localitate întemeiată de coloniștii italieni numită Vicus-Novo care se află sub vatra actualei localități Enisala.

În unele lucrări se mai folosește și termenul Heracleea, care este însă mai nou, pe care de regulă cronicarii greci îl foloseau la modul general, când se povestea despre cetăți cu funcție strategică. Și oferim ca exemplu Heracleea - oraș în Tracia, numit astăzi Eregli

sau Heracleea-Lyncestis, din Macedonia care astăzi se numește Bitola. Așadar, termenul Eracleea era folosit mai mult ca supranume pentru a defini rolul militar al așezării.

Așezarea geografică strategică a cetății Enisala

Odinioară lacurile Razelm și Babadag erau unite și formau un golf, fiindcă aveau o largă deschidere spre Marea Neagră. Prin așezarea sa aidoma unui cuib de vulturi fortăreața domina și supraveghea intrarea în golful care pătrundea adânc în zonă, adică în latura de NE a poligonului dobrogean. În plus, Enisala asigura și paza celor două străvechi brațe ale Deltei, Dunăvâț și Cerneț.

Perioada genoveză: 1261-1388

Un rol important al extinderii și consolidării activității comerciale efectuate în Marea Neagră și pe Dunărea maritimă de către companiile comerciale genoveze, l-a jucat tratatul comercial încheiat între Republica Genoveză și Imperiul de la Niceea, la Nymphaion, la data de 13 martie 1261 și apoi la scurtă vreme revenirea sau eliberarea Constantinopolelui de către bizantini, fapt petrecut la 25 iulie 1261. În vremea celor două evenimente din punct de vedere economic, Imperiul este transformat într-o simplă anexă a companiilor comerciale italiene. Pentru a-și apăra privilegiile, companiile comerciale genoveze și-au făurit un sistem strategic defensiv întins de-a lungul coastei de apus a Mării Negre și la Dunărea maritimă, sistem în care cetatea Enisala avea un rol determinant.

Dar în anul 1354, turcii otomani au pus piciorul în Europa pentru prima dată, declanșând seria războaielor pentru cucerirea Peninsulei Balcanice și treptat, treptat, s-au apropiat de Dunăre. În anul 1388, când Imperiul Otoman l-a învins pe despotul Ivanco și au cucerit vremelnice Dobrogea, genovezii s-au îmbarcat pe corăbii și au plecat.

Izvoarele istorice, literare și cartografice, dar și cercetarea arheologică, demonstrează că Enisala, începând din 1389, a aparținut Țării Românești, de aceea socotim că este momentul să relatăm care au fost cauzele și împrejurările în care până la anul 1431 teritoriul dintre Dunăre și Marea Neagră a fost parte a Țării lui Mircea cel Bătrân (1386-1418) și al urmașilor săi.

În primul rând, trebuie să avem în vedere apartenența etnică a populației dobrogene din acele vremuri care era majoritar românească (Istoria românilor, vol.IV, Ed.Academiei, Buc. pag.528) și de religie creștină. Pe de altă parte, voievozii din ambele țări române, doreau să folosească orice prilej pentru a-și asigura ieșirea la Gurile Dunării și la Marea Neagră. Domnitorii Țării Românești, începând cu Basarab I (1310-1332) au participat activ la acțiuni politico-diplomatice, afirmându-și interesul și vocația de stăpânitori până la Marea cea mare. Așa se face că în iarna 1388-1389, Mircea cel Bătrân eliberează teritoriul Dobrogei de sub ocupația turcescă și-și întin-de stăpânirea până la Marea cea

(continuare în pag. 63)

mare, proclamându-se despot al Țării lui Dobrotici.

Factorii care l-au determinat pe Domnitorul Mircea să elibereze și să unească întreaga Dobrogea cu Țara Românească au fost, în afară de conștiința de neam și de teritoriu strămoșesc, mai ales pericolul otoman, și așa cum am mai relatat, ieșirea la Mare.

Apartenența Dobrogei la Țara Românească este menționată în actele diplomatice emise de Cancelaria Domnească în anii 1389, 1404 și 1415. Cel emis la Ageș la data de 1415, este redactat sub forma: "Io Mircea Voievod domn până la Marea cea mare".

Știrea că la anul 1417 turcii au cucerit cetățile Isaccea și Enisala apare, ca timp, relativă sau temporară, pentru că urmașii lui Mircea cel Bătrân în diplomele emise de cancelariile lor se intitulează în continuare «Domn până la Marea cea mare».

După Mircea cel Bătrân urmează la tron fiul acestuia Mihail (1418-1420) împotriva căruia Sultanul Mahomed I (1413-1421) declanșează un război sfânt, fiindcă domnitorul român s-a răzvrătit din nou, devenind neascultător și - spun cronicile turcești - a încheiat înțelegere cu craiul unguresc. Și în aprilie 1420, însuși Mahomed I cu o oaste uriașă pentru vremea aceea a atacat Țara Românească.

Cronicile turcești precizează că armatele de invazie au atacat și supus patru cetăți vestite, Enisala, Isaccea, Turnu și Giurgiu, după care au pustiit Țara Românească de unde au luat numeroși robi, zaherea fără socoteală și avuții multe. În acel război a căzut în luptă însuși voievodul Mihail I. A se observa că în cronicile turcești, cele patru cetăți sunt menționate cu termenul de preamărire, «vestite». Turcii au sprijinit la tronul Țării Românești, un domnitor obedient, Radu Praznaglava I, care a acceptat plata tributului, dar și acesta, ca și urmașul său, până la anul 1431, în actele emise se intitula Domn până la Marea cea mare.

Această versiune ne face să credem că așa cum se susține în tratatele de istorie, turcii nu au instalat administrația civilă în Dobrogea, fapt care s-a împlinit doar atunci când și-au consolidat autoritatea prin cucerirea la 1484 a cetăților de peste fluviu, Chilia și Cetatea Albă. În felul acesta, Imperiul Otoman își asigură în zonă o frontieră naturală mai ales ca Marea Neagră - Cara denis, devenise un loc turcesc. Este sigur că abia în anul 1484 turcii au instalat în Dobrogea administrația otomană. Rolul strategic al cetății Enisala se va stinge la începutul secolului XVI datorită fenomenelor naturale (în Marea Neagră nu se formează marea) care au determinat așezarea cordoanelor de nisip și în plus, datorită apariției unei noi arme de asalt - artileria.

Sistemul de construcție al cetății Enisala

Construită de genovezi la 1261, cetatea cățărută ca un cuib de vulturi, are o poziție strategică. Având o suprafață de 3500 m, are o formă de patrulater neregulat cu latura mare spre V-SV (astăzi prăbușită aproape în întregime în prăpastia alăturată) lungă de peste 100 m. Laturile de E și N măsoară 50 m, iar cea de S - 30m. Zidul de incintă a fost gros de 1,50-1,85m, iar la exterior avea 8 turnuri de apărare cu câte 3-4 și 5 laturi. Zidurile de incintă și turnurile au fost construite din piatră de calcar cioplit în formă cubică. Intrarea principală se află pe latura de S, lângă colțul de SV. Pe latura de NE a

dealului, la distanță de 35-37m, s-au descoperit ruinele unui alt zid(al doilea) de incintă, prevăzut la exterior din loc în loc cu turnuri pătrate. Acesta a fost distrus de timp și de fabricanții de var. În interior, la incinta mică s-a identificat fundația unui bazin pentru apa și temelia unei construcții de dimensiuni mai reduse, iar între cele două construcții s-au descoperit resturi de ziduri.

Așezările civile

Cetatea se află așezată în apropierea satului cu același nume. Este posibil ca sub actuala localitate să se afle așezarea străveche. Lucrările de specialitate arată că etapa sec.VII și XIV a adus ca fenomen nou (alcătuiți de) mari concentrări ale unor așezări umane în răsăritul Țării Românești și se pre-cizează că pe maluri așezările se țin lanț. Se constată fără tăgadă că astfel de grupări rurale datează în mod cert din sec XII, printre care Isaccea, Enisala și Păcuiul lui Soare (Istoria Românilor, vol.III, Ed. Academiei, pag.523). Așezările din Dobrogea sec. XIII și XIV, erau sub formă de bordeie și case de suprafață cu trăsături de localități urbane. Casele de suprafață aveau pereții din paieanță sau lemn și ten-cuiala din piatră. În sec. XIV, apar și case mai mari cu mai multe încăperi. Predomină locuința adâncită și căptușită cu piatră. Pe maluri, așezările erau grupate.

Sistemul și ritualul de înhumare

Înmormântările se făceau prin înhumare în ritual creștin în spații care aparțineau fiecărei familii, de regulă fără sicriu. La Enisala este semnificativ faptul că în necropole s-au găsit obiecte de inventar valoroase, între care elemente de podoabă, inele, cercei, pandantive, monede, piese de îmbrăcăminte.

Inventar arheologic

S-a găsit: ceramică - farfurii pe fundul cărora se aflau reprezentări bizantine și diferite nume - ex. Dimitrie, Mihail, care probabil îl designează pe meșter.

În secolul XIV se prelucra lemnul și au fost descoperite unelte: tesle, liguri pentru scobit, securi.

-arme: vârfuri de săgeți din fier și os, pinteni cu furcă, piese de harnașament, pumnale, prin care se confirmă caracterul militar al cetății.

-obiecte civile: amnare, cuțite, crampoane pentru gheață, lacăte scoabe, piroane.

-catrame, paftale, nasturi de bronz și fier.

-podoabe: inele, cercei de bronz, argint și aur.

-simboluri creștine din argint și plumb.

-monede hiperberi bizantini și bani românești de la Vlaicu Vodă (1364-1377), Radu I (1377-1384), Mircea cel Bătrân (1386-1418), Petru Mușat (1375-1391), Alexandru cel Bun (1400-1432).

Astăzi se fac demersuri pentru restaurarea "cuibului de vulturi" de la "Marea cea mare".

Codrina VERDEȘ

Știam să citesc în dimineți

știam să citesc în dimineți
le cunoșteam pe cele care-mi
zdrențuiau fereastra cu lumină
și-mi înstrăinau visele dezmațate
curățam cearșaful
de alaiul singurătății
îmbrăcam aceeași haină
de dor îmbâcsită
o retușam cu o libertate inutilă
și mă răsuțeam zâmbind
cu gândul la o altă dimineată.

Eugen BOT

Box

Cobori pustiit dintre oamenii burdușiți cu vorbe și
râsete, te-adâncești în gânduri până la tâmpile,
mergi prin tine însuși în cercuri până te-ntuneci la
chip; te oprești atunci în fața inimii și saluți solemn
golul care o locuiește. Te dezbraci pe urmă de
umbre, te descâlți de noroaie, încaleci pe șarpele-
vânt și urci treptele singurătății, numărând până la
77. Treci pragul casei cu numărul 11, deschizi o
ușă-n pământ și o fereastră în ceruri, străbați
labirintul de-oglinzi reflectându-ți nopțile albe (una
mai palidă decât alta), îți pui după aceea pe limbă
pastila pentru tăcere și dai peste gât un stacan de
tărie în cinstea celui care ai fost. Te-ntinzi apoi pe
canapea și-n timp ce dormi dus, visezi că te afli în
vizită la vecinul de sus, că asigști, de fapt, alături de
câțiva îngeri lunatici la ședința ta proprie de
acupunctură pentru crâncena durere de cap și
sentimentul incurabil de greață.

Aurica ISTRATE

Clepsidra cu fluturi

După cât mi-e de frig,
nici n-aș zice că tu mai ești.
Doar păsări și stele și vise
gravitând pe orbitele iernii.

După cât mi-e de dor,
nici n-aș zice că ninge-ntre noi.
Doar luna, tăcere și noapte
cernind din clepsidra cu fluturi.

Gheorghe Tudor CALOTESCU

Uit

adunarea
e primul pas în matematică
și eu cred că l-am uitat
așa e când îmbătrânești
uiți câte ceva...
și ce mult îmi plăcea să adun
și să adaug câte ceva
la suma sentimentelor!

mă întreb ce urmează
poate voi uita cum să înmulțesc
sau să împart celor ce încă mai așteaptă
ceva de la mine?

rădăcinile am învățat să nu le mai extrag
și nici pătratul nu mai e ce-a fost...
a pierdut din perfecțiune
sau am rătăcit imaginea lui
din plan în zbor...
din pătrat în cerc!

cum poate fi cercul perfect
cu o asemenea imperfecțiune cum e
pi-ul?

mă retrag în paralelipipedul meu
și o să fac o plângere...
am mare nevoie să nu uit
că încă mai pot iubi!

Liviu ADRIAN

Teoria puzzle poetica

Se iau toți poezii cu sufletul
se pun cap la cap,
se pun coadă la coadă,
se pun cap la coadă
și coadă la cap.
Apoi se așează irațional unul lângă altul,
unul printre alții și alții într-unul.
Doar cu speranța, se reazemă unul pe celălalt,
în cerc,
astfel încât să nu mai fie alt punct de sprijin
decât ei înșiși.
Cu deosebită grijă se pun unii peste alții,
alții peste unii,
nu contează cine este deasupra și, prin
simpatie,
nici cine este dedesubt.
La final se împachetează totul cu sentimente
și cu necuprins,
se ia o foaie de hârtie și se scrie cu o
mână de critic
decupată din subiectivism:
Istoria literaturii române.

Petre RĂU

HAIKU - VERSURI DEMNE DE O ANTOLOGIE A SUFLETULUI

Multă vreme mi-am imaginat haiku-ul ca pe o fotografie. Asta s-a întâmplat pentru că am crezut mereu că haiku-ul este poezia cea mai apropiată de natură. Dacă a fost o confuzie, atunci cu siguranță că s-a tras, în primul rând, de la una dintre cerințele principale ale unui poem cu structură de haiku, anume aceea că trebuie, în cele 17 silabe, să conțină cel puțin o imagine sau un cuvânt care să sugereze un anotimp.

Recent, poeta Stela Iorga în ultimul ei volum de poezie, intitulat "Ziaristică la domiciliu", a strecurat un micropoem în care, în stil de haiku, includea cu aproximație însăși definiția acestuia. Iată cum sună acest poem, numit Articulații: *"inspir 17 silabe 5+7+5 / expir un fluture / zboară un anotimp"*.

Și Nichita Stănescu, cel care a născocit celebra sintagmă "în spirit de haiku" și care ne-a convins pentru veșnicie că nu este "...altceva decât / o pată de sânge / care vorbește", folosind adesea cuvinte care ignorau logica, ne-a sugrumat de-a dreptul cu o bună parte dintre poemele sale scurte în care a strecurat, cu neprețuită măiestrie, străfulgerări de sens. Iar aceste străfulgerări ne-au însetat și ne-au fascinat până la incantație, până la descântec, precum niște rugi mărturisitoare. Într-atât, încât să înțelegem mai apoi că anotimpul cel mai iubit de poeți este cel mereu sugerat de frunze, cum minunat spunea chiar el, poetul, în celebra și profunda sa reflecție: *"Dacă timpul ar avea frunze / ce toamnă!"*.

Personal, sunt adeptul poeziei scurte, nu neapărat de formă fixă, dar cu un discurs concis până la esențialitate. De ce? Pentru că am învățat, încă de când eram copil, că poezia este chintesență, substanță eterică, și nu logoree. Subliniam de curând undeva (Ex Ponto nr. 4, octombrie-decembrie 2009), despre cartea "În ritm de haiku" a unui confrate de-al nostru, Aurel Albu, subliniam că poetului îi șade bine să fie concis până la limita semasiologiei. Iată, de pildă, o frumoasă speculație estetică a acestuia, una de natură filozofică, pe care o întâlnim într-unul din micropoemele sale, în care spectaculoasa osmoză ce se petrece diminuând cronologia, dă naștere unui sentiment difuz al timpului: *"frunze în cădere / cât să trăim / închipuirea de-a fi"*.

După părerea mea, ca poem, haiku-ul are o largă expresivitate lirică, dar și un conținut semantic de substanță, chiar dacă transpus în forme eliptice, însă de o acuratețe stilistică remarcabilă. El este cu atât mai dificil de construit, dar și cu atât mai meritoriu, cu cât este supus unor condiționări structurale. Prin doar câteva cuvinte se ajunge ușor la un inefabil estetic, la imagini deseori nerevelate până atunci, pur și simplu nedezvelate, în fața cărora ești tentat mai degrabă să le (re)descoperi grafic, să le atingi, decât să le tranșezi liric.

Întâlnesc deseori în haiku-uri jocuri cu imagini și cuvinte care, de pildă, reușesc să atenueze melancolia, instituindu-i alte motivații decât cele existențiale.

Și asta, cred eu, tocmai din faptul că aceste micropoeme sunt mai apropiate de poezia despre natură, sau care sugerează natura, mai mult decât multe alte structuri poetice. Poate chiar din acest motiv percepția este mult mai vie, mai puțin absconsă sau mai puțin rezervată, nediminuând cu nimic varietatea de tonalități. Simplitatea, frumusețea și atracția haiku-ului par a se transpune mereu și mereu în remedii pentru toate lucrurile neplăcute care se petrec pe lumea asta. Sunt deseori micropoeme meditative, calde și suave, dramatice și retorice. Când citești un volum de haiku e ca și cum ai citi o carte de aforisme din care îți rămân în minte o mulțime de sentințe ale minții reflexive, ale minții gânditoare și eliberatoare de adevăruri de care nu te mai poți desprinde niciodată.

Îmi place când se spune despre haiku că este un instantaneu al realității. Îmi place mai ales atunci când descopăr, în poeme așa de scurte, puncte amabile care ne atrag ca niște magneți: bucuria și speranța. Mai puțin rătăcirea, melancolia, chiar și durerea, deși și acestea sunt sentimente umane pe care le purtăm cu noi pe oriunde ne-am duce.

Haiku-urile, însă, sunt aducătoare de satisfacție și oferă gentilețe cititorului de poezie. Este o poezie la care poți reveni ori de câte ori ai nevoie de niște cuvinte edulcorante pentru o antologie a sufletului.

desene de Elena-Liliana Fluture

CARTI

CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

aprilie, 2010

- ❖ *Stela Iorga - Ziaristică la domiciliu*, versuri, Ed. Centrul Cultural Dunărea de Jos, Galați, 2010
- ❖ *Petre Rău - Ultima noapte cu Bernoulli*, cyberpoeme, Ed. Nouă, București, 2010
- ❖ *Vioarel Darie - Adoris și Kromia*, roman, Ed. InfoRapArt, Galați, 2010
- ❖ *Vioarel Darie - Puterea razei albastre*, povestiri, Ed. InfoRapArt, Galați, 2010
- ❖ *Mirela Burhus - Între cer și pământ*, versuri, Ed. Opera, București, 2010
- ❖ *Mirela Burhus - Poeme cu fragmente de pluș*, versuri, Ed. Opera, București, 2010
- ❖ *Boris Crăciun, Daniela Crăciun-Costin - 1500 scriitori români clasici și contemporani*, dicționar, Ed. Porțile Orientului, Iași, 2010
- ❖ *Ileana-Lucia Floran și colectiv - Florilegiu*, poezii, Editura Emma, Orăștie, 2010

mai, 2010

- ❖ *Anastasia Dumitru - Revenirea în fire*, eseuri, Ed. Ovidius University Press, Constanța, 2009
- ❖ *Șerban Codrin - Marea tăcere*, versuri, Ed. Star Tipp, Slobozia, 2001
- ❖ *Aureliu Goci - Apocalipsa după Arghezi*, eseu, Ed. Beta, București, 2009
- ❖ *Octavian Mareș - Chemarea anotimpurilor*, haiku, Ed. Vicovia, Bacău, 2010

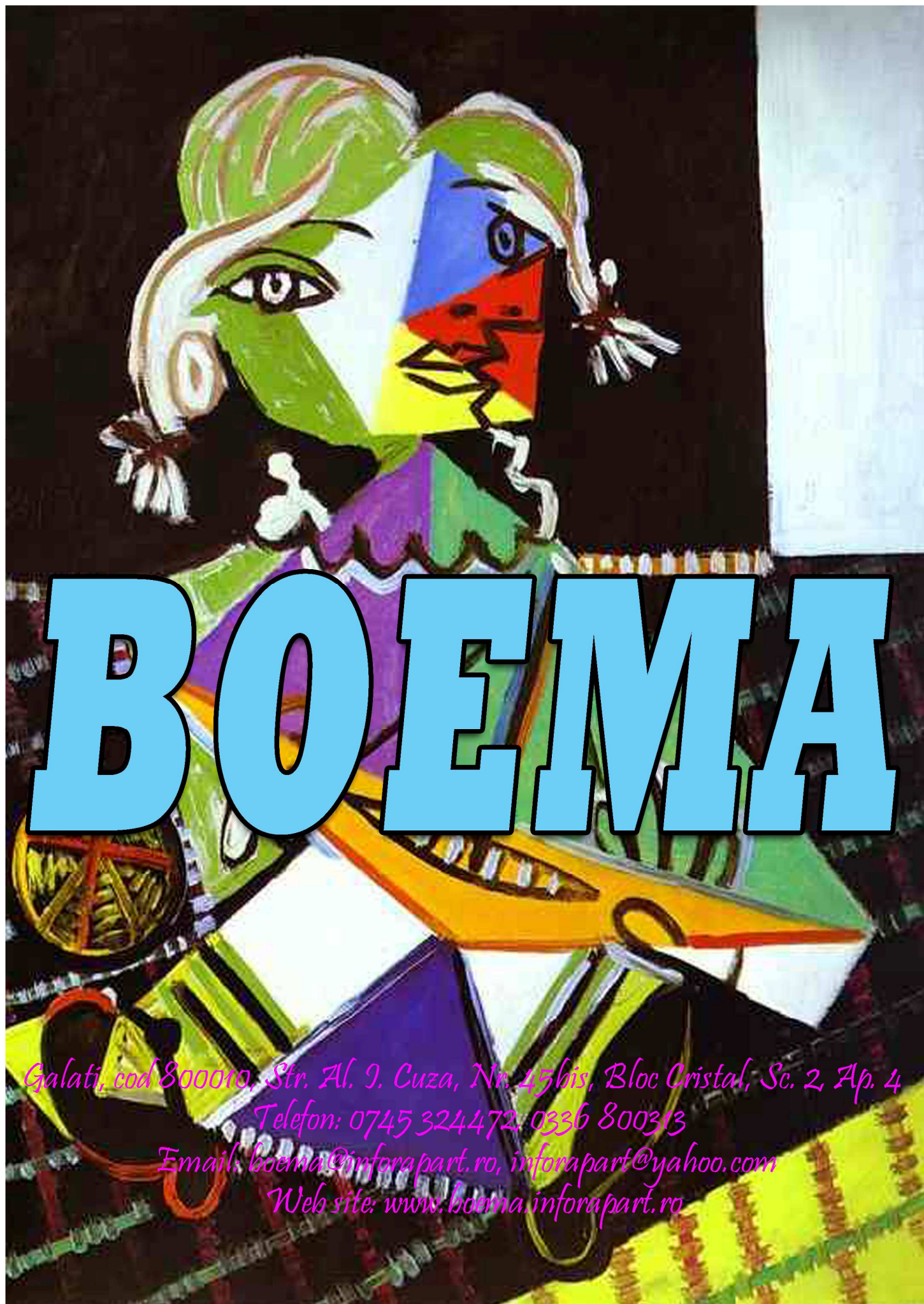
iunie, 2010

- ❖ *Antologie lirică - Lyrical Anthology*, Ed. Fundația Culturală Antares, Galați, 2010
- ❖ *Edgar Allan Poe - Corbul / filozofia compoziției*, trad., Ed. Princeps Edit, Iași, 2010
- ❖ *Petre Rău - Întârziata vestire*, versuri, Ediția a doua, Ed. A.T.U., Sibiu, 2010
- ❖ *Helen Soraghan Dwyer - Still - Faire*, poems, Ed. Belfast LAPWING, Ireland, 2010
- ❖ *Clelia Ifrim - Frontiera*, Ed. Universitară, București, 2010
- ❖ *Victor Cilincă - Catrafuse*, teatru, Ed. Axis Libri, Galați, 2010

- ❖ *Daniel Corbu, Pofțiți, domnule Kafka!*, versuri, Ed. Princeps Edit, Iași, 2010
- ❖ *Cristina Bălan - Abateri simple*, roman, Ed. Princeps Edit, Iași, 2010
- ❖ *Jenică Drăgan - Templul fără zei*, Ed. Mașina de scris, București, 2010
- ❖ *Răzvan Theodorescu - Istoria văzută de aproape*, ed. a 2-a, Ed. Princeps Edit, Iași, 2009
- ❖ *Dionisie Duma - Revelații*, opera poetică, Ed. Princeps Edit, Iași, 2009
- ❖ *Daniel Corbu - Evanghelia după Corbu*, Ed. Princeps Edit, Iași, 2009
- ❖ *Adrian Georgescu - Rebutarea omenirii*, Ed. Sieben Publishing, București, 2009
- ❖ *Marian Rădulescu - Istorioare cu miroazne și crustă*, Ed. Raluca, Buzău, 2009
- ❖ *Marian Rădulescu - Dialoguri cu și despre Radu A. Roman*, Ed. EditGraph, Buzău, 2009
- ❖ *David Icke - ... și adevărul vă va elibera*, vol. 1, Ed. Daksha, București, 2009
- ❖ *Daniel Corbu - Urmele lui Dumnezeu*, Ed. Princeps Edit, Iași, 2009
- ❖ *Nichita Stănescu - În amintirile contemporanilor*, Antologie de Daniel Corbu, Ed. Princeps Edit, Iași, 2008
- ❖ *Daniel Corbu, Postmodernism și postmodernitate în România de azi*, Ed. Princeps Edit, Iași, 2008
- ❖ *Ion Dumitru - La început de patimi și de joc*, poeme, Ed. Fundația Culturală Memoria, vol. 3, București, 2006-2008
- ❖ *Ana Blandiana - Refluxul sensurilor*, X-Press 2002 Bt. Budapest, Traducere Gaal Aron, 2007
- ❖ *Luminița Mihai - Salcâmăria*, poeme, Ed. Princeps Edit, Iași, 2007
- ❖ *Vasile Dan - Inima sună undeva sus*, Ed. Amon Budapest, Traducere Gaal Aron, 2006
- ❖ *Mihai Ursachi - Arca*, opera poetică, Ed. Princeps Edit, Iași, 2006
- ❖ *Radu Cinamar - 12 zile - o inițiere secretă în tărâmul tainic al zeilor*, Ed. Daksha, București, 2006
- ❖ *Ion Creangă - Dragoste chioară și Amor ghebos*, Ed. Princeps Edit, Iași, 2005
- ❖ *Preot prof. Milea Mihail - Viața și acatistul Sf. Sava de la Buzău*, Ed. Sf. Sava, Buzău

*Galati, cod 8000ro. Str. Al. I. Cuza, Nr. 45bis, Bloc Cristal, Sc. 2 Ap. 4
Telefon: 0745 324472, 0336 800313
Email: boema@inforapart.ro, inforapart@yahoo.com
Web site: www.boema.inforapart.ro*